

دستنامه عم

گردآوری:

حاج سید حسین صادقزاده

منتخبی از کتاب تفسیر قرآن حکیم نوشته آیت الله مکارم شیرازی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- در حدیثی می‌خوانیم که پیامبر (ص) هنگامیکه به در خانه کسی می‌رفت روبروی در نمی‌ایستاد بلکه طرف راست و یا چپ قرار میگرفت و می‌فرمود السلام علیکم. آن هنگام هنوز معمول نشده بود که در برابر در خانه پرده بیاویزند.^۱
- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم که کسی که فرزندش بر حد رشد برسد و امکانات ازدواج او را داشته باشد و اقدام نکرده در نتیجه فرزند مرتکب گناهی شود این گناه بر هر دو نوشت خواهد شد.
- در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم روزی، همراه همسر و فرزند است و بدون شک امدادهایی به کمک افرادی که برای انجام وظیفه انسانی و فقط پاکی خود اقدام به ازدواج می‌کند، می‌آید.^۲
- یکی از شیعیان خدمت امام باقر (ع) شرفیاب شد و عرض کرد اگر بین دو نفر از شیعیان اختلافی در قرض و یا ارث باشد آیا می‌توانند نزد قاضی حکومت (طاغوت) خود بروند؟ حضرت فرمود: خیر حکم او حکم طاغوت است و اگر حکم او درست باشد عمل به آن حرام است. آن شخص عرض کرد پس در این گونه موارد چه کنیم؟ حضرت فرمود: نزد یکی از هم مذهبانتان بروید که در حلال و حرام مطابق اعتقاد ما صاحب نظر است و احکام ما را می‌شناسد. پس به داوری او رضایت دهید چرا که من او را برای شما حکم قرار دادم. کسی که چنین شخصی را رد کند مانند کسی است که ما را رد کرده و کسی که ما را رد کرده است، خدا را رد کرده است و در حد شرک به خداوند است.^۳
- در روایتی می‌خوانیم که مردی نزد امام صادق (ع) از ثروتمندی یاد کرد و درباره ایشان بد گفت، امام فرمود ساکت باش، چرا که شخص ثروتمند اگر با خویشانش پیوند داشته و نسبت به برادرانش نیکوکار

^۱ نمونه ج ۱۸ ص ۲۸۶

^۲ پیشین ص ۲۹۶

^۳ نمونه ج ۱۷ ص ۴۳۵

باشد خداوند اجر او را دو چندان می‌کند. چنانکه خداوند می‌فرماید اموال و فرزندانان هرگز شما را

نزد ما مقرب نمی‌کند جز کسانی که ایمان بیاورند و عمل صالحی انجام دهند.^۱

• در بخشی از روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم هر کار نیکی صدقه است و آنچه مرد برای خود و

خانواده‌اش خرج می‌کند برایش صدقه نوشته می‌شود و آنچه که شخص با آن آبروی خود را حفظ

می‌کند صدقه محسوب می‌شود.^۲

• در روایتی از امام رضا (ع) می‌خوانیم عبادت به زیادی نماز و روزه نیست، عبادت واقعی تفکر در کار

خداوند عزوجل است.^۳

• در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم سوگند به خدایی که جانم به دست اوست، فرشتگان خدا در

آسمان‌ها از ذرات خاک‌های زمین بیشترند و در آسمان جایی نیست مگر اینکه در آنجا فرشته‌ای تسبیح

و تقدیس خدا می‌کند.^۴

• از پیامبر (ص) نقل شده روزی شیطان با حضرت موسی (ع) ملاقاتی داشت و سخنانی بین آنها رد و

بدل شد. حضرت موسی (ع) از او پرسید مرا از گناهی با خبر کن که اگر آدمی آن را انجام دهد، بر او

مسلط می‌شود. او گفت: هنگامی که شخص از خودش خوشش بیاید و کارهای خویش را بسیار شمارد

و گناهایش در چشمش کوچک شود، بر او مسلط می‌شوم.^۵

^۱ نمونه ج ۱۸ ص ۲۶۰

^۲ المیزان ج ۱۷ ص ۴۵

^۳ نمونه ج ۱۸ ص ۲۷۰

^۴ پیشین ص ۲۷۶

^۵ نمونه ج ۱۸ ص ۲۹۶

- پیامبر (ص) در حدیث ثقلین فرمود: من دو چیز گرانبها را بین شما می‌گذارم. کتاب خدا و عترت و اهل بیت. این دو هرگز از هم جدا نمی‌شوند تا در حوض کوثر بر من وارد گردند.^۱
- درباره آیه ۳۲ سوره فاطر آمده است که پیشرو در نیکی‌ها امام است و میانه رو کسی است که بر امام معرفت و شناخت دارد و ظالم به خویشان کسی است که امام را نمی‌شناسد.^۲
- از پیامبر می‌خوانیم کسی که خدا به او شصت سال عمر داد راه عذر را بر او بسته‌است. در حدیث دیگری از پیامبر (ص) آمده است هنگامیکه روز قیامت فرا رسد، ندا سر داده می‌شود که شصت ساله‌ها کجا هستند؟ این همان عمری است که خداوند درباره آن فرمود آیا شما را به اندازه‌ای که هر کس که اهل تذکر است، متذکر می‌شود عمر نداده‌ایم؟ و اما در حدیث دیگر از امام صادق (ع) مقدار این عمر کافی فقط هجده سال تعیین شده است. شاید روایت اخیر اشاره به حداقل و روایت قبل اشاره به حداکثر سن باشد و بنابراین منافاتی میان این دو روایت نمی‌باشد.^۳
- در حدیثی از امام علی (ع) نقل شده‌است به خداوند سوگند من امام مبین هستم و حق را از باطل جدا می‌کنم. خداوند تبارک و تعالی علم همه چیز را در ایشان قرار داده‌است.^۴
- در روایت امیرالمومنین (ع) در مورد قبر وارد شده است که قبر یا باغی از باغ‌های بهشت است یا حفره‌ای از حفره‌های دوزخ.^۵

^۱ نمونه ج ۱۸ ص ۲۸۰

^۲ نمونه ج ۱۸ ص ۲۹۶

^۳ پیشین ص ۳۲۰

^۴ المیزان ج ۱۷ ص ۷۱

^۵ نمونه ج ۱۸ ص ۲۹۰

- از پیامبر (ص) آمده است که در همان حال که بهشتیان غرق در نعمت‌های بهشتی هستند نوری بر بالای سر آنها آشکار می‌شود. نور لطف خدا است که بر آنها پرتو می‌افکند. آنگاه این ندا برمی‌خیزد که سلام بر شما ای بهشتیان. این همان است که در قرآن آمده است و سلام قولاً من رب الرحیم.
- در روایتی از امام باقر (ع) می‌خوانیم که هر کس به سخنان گوینده‌ای گوش بسپارد اگر گوینده از طرف خدا سخن بگوید، شنونده، خدا را پرستیده است. اگر گوینده از طرف ابلیس باشد، شنونده، ابلیس را عبادت کرده است.
- در حدیثی معروف از پیامبر اکرم (ص) و نیز امیرالمومنین نقل شده است ای مردم آنچه بیش از هر چیز دیگری می‌ترسم که بدان گرفتار آید دو چیز است: پیروی از هوای نفس و آرزوی‌های دراز در دل پروریدن.
- حجر شهری بود بین شام و حجاز در سرزمینی به نام وادی القری که قوم ثمود در آنجا بودند، قرار داشت. در این شهر نه گروهک مفسد قرار داشتند که با هم تبانی کردند شبانه بر صالح و خانواده اش یورش ببرند و آنها را به هلاکت برسانند و نزد ولی دم او از قتل صالح اظهار بی‌اطلاعی کنند. نه گروهک که قصد کشتن صالح را داشتند با سنگ‌هایی از طرف فرشتگان نابود شدند. برخی گفته‌اند صالح مامور شد به طوری که کسی نفهمد از میان آنها بیرون رود. سپس خدا عذاب خود را بر آنها فرو فرستاد و آنها را هلاک کرد. برخی گفته‌اند که آنها در دامنه کوهی رفتند و بر انتظار صالح نشستند که ناگاه کوه بر سر آنها ریخت و آنها را از میان برد. شبیه این نقشه را مشرکان عصر پیامبر هم طراحی کردند. آنها تصمیم داشتند پیامبر (ص) را از میان بردارند اما درباره چگونگی اجرای این تصمیم با هم اختلاف داشتند که ناگهان شیطان بصورت پیرمردی به مجلس آنها وارد شد و اجرای این تصمیم را

پیشنهاد کرد. قرار شد چهل نفر از چهل قبیله جمع شوند و نیمه شب به خانه پیامبر خدا (ص) حمله برند و او را از پای در آورند. بدین ترتیب خون پیامبر در میان چهل نفر پخش شده و لوث گردد و اولیای او به گرفتن خون بها راضی شوند. البته با امداد الهی و جانفشانی امیرالمومنین علی (ع) نقشه آنها بر آب شد.

• از امیرالمومنین علی (ع) آمده که شخصی در حضور او با بی توجهی گفت استغفرالله. آن حضرت فرمودند مادرت به عدایت بنشیند می دانی استغفار چیست؟ استغفار را شش معنا می باشد: یکم، پشیمانی بر گذشته. دوم، عزم بر ترک گناه برای همیشه. سوم، اینکه حقوق مردم را ادا کنی تا با خدا عاری از هر گناهی دیدار کنی، و چهارم، هر واجبی را که بر عهده تو بوده و انجامش نداده‌ای به جای آوری پنجم، این که گوشتی را که در گناه برپیکرت وارد شده در غم و اندوه آب کنی تا پوست به استخوانت بچسبد و میان گوشت و استخوان، گوشت تازه برآید. ششم، جسم خود را رنج طاعت بچشانی هم چنانکه بر او حلاوت معصیت چشانده بودی در این هنگام بگو استغفرالله.^۱

• در حدیثی از امام صادق می خوانیم که امیرالمومنین (ع) به ابن عباس فرمود خداوند سخن گفتن پرندگان را به ما آموخت همان گونه که به حضرت سلیمان بن داوود یاد داد و سخن گفتن هر جنبنده‌ای را در خشکی و دریا به ما آموخت.^۲

• امیرالمومنین علی (ع) به کارمندان و نمایندگانش در یک بخشنامه‌ای چنین نوشت: در قلم‌ها بیشتر به معنا توجه کنید و از پرگوئی بپرهیزید که اموال مسلمانان توانایی هزینه و ضرر را ندارد.^۳

^۱ نمونه ج ۱۵ ص ۲۴۷

^۲ نمونه ج ۱۵ ص ۲۳۰

^۳ نمونه ج ۱۸ ص ۲۹۰

• در روایتی دیگر از امام علی(ع) می‌خوانیم فرستاده تو نزد دیگران ترجمان عقل تو است و نامه تو رساترین چیزی است که از سوی تو سخن می‌گوید.^۱

• دوستی دنیا سرچشمه همه گناهان است پس قلب سلیم قلبی است که از دوستی دنیا خالی باشد. امام صادق(ع) در حدیثی ذیل آیه ۸۹ سوره الشعرا فرمود قلب سلیم قلبی است که از دوستی دنیا در امان مانده باشد و جز خدا در آن نباشد. در حدیثی از پیامبر اکرم می‌خوانیم روزی، ایشان از گذرگاهی می‌گذشت چشمش به قبه و بارگاهی افتاد که بر جاده مشرف بود پرسید این چیست؟ یاران عرض کردند متعلق به یکی از انصار است. حضرت کمی توقف کرد تا صاحب آن فرارسید و سلام عرض کرده ولی پیامبر از او روی گرداندند. مرد انصاری این مطلب را با اطرافیانش در میان گذاشت و گفت به خدا سوگند رسول خدا را از خود ناخوشایند می‌بینم نمی‌دانم چه کرده‌ام. گفتند پیامبر آن ساختمان مجلل تو را دید و ناراحت شده‌است و فرمود قطعا هر ساختمانی در روز قیامت بار سنگینی بر صاحبش است مگر آنقدر که انسان از آن ناگزیر باشد. از این روایت و روایات مشابه پیشین کاملا روشن می‌شود که اسلام با ساختمانهایی که با اسراف و زیاده‌روی توأم است مخالف است و به مسلمانان اجازه نمی‌دهد مانند متکبران مغرور و از خدا بی‌خبر، آن هم در محیطهایی که محرومان و نیازمندان به مسکن زندگی می‌کنند، عمل کنند.^۲

^۱ پیام قرآن ج ۳ ص ۳۴۲

^۲ نمونه ج ۱۵ ص ۳۶

- در روایت از امیرالمومنین می‌خوانیم خود را با خشنودی و ناخشنودی از کاری درگیر کنید. غیر از این نبود که شتر قوم ثمود را یک مرد پی کرد ولی عذاب خدا همه را گرفت زیرا همه به این کار رضایت داشتند.^۱
- در حدیثی از پیامبر اکرم می‌خوانیم کسی که پسری را از روی شهوت ببوسد خداوند در روز قیامت لجامی از آتش بر او می‌زند و در حدیثی دیگر از پیامبر اکرم می‌خوانیم بوی بهشت به مشام کسی که مورد هم‌جنس‌گرایی قرار گیرد نخواهد رسید.^۲
- در حدیثی از پیامبر اکرم می‌خوانیم کسی که در قلبش با اندازه دانه خردلی غضبیت باشد خداوند او را با اعراب جاهلی محشور می‌کند.^۳
- امام صادق (ع) در آیه ۱۹۸ و ۱۹۹ سوره الشعراء فرموده است اگر قرآن بر عجم نازل شده بود عرب به آن ایمان نمی‌آورد ولی قرآن بر عرب نازل شد و عجم به آن ایمان آورد و این فضیلتی برای عجم است.^۴
- از امام علی (ع) روایت شده وقتی آیه ۲۱۴ سوره شعرا نازل شد رسول خدا (ص) فرزندان عبدالمطلب را که در آن موقع چهل و یک نفر بیشتر یا کمتر بود دعوت کرد و فرمود کدامیک از شما برادر و وارث و پشتیبان و وصی بعد از من و جانشین من در بین شما می‌شود؟ این سخن را به یک یک آنان فرمود و همه پیشنهادش را رد کردند تا روی سخن به من بنمود. من عرضه داشتم ای پیامبر خدا، من حاضرم.

^۱ پیشین ص ۴۵

^۲ المیزان ج ۱۵ ص ۱۹۴

^۳ نمونه ج ۱۵ ص ۵۰

^۴ نمونه ج ۱۵ ص ۳۴۰

در این هنگام رو به دودمان عبدالمطلب کرد و گفت ای فرزندان عبدالمطلب، این وارث پیشینیان و جانشین من در بین شما است بعد از من . پس مردم به یکدیگر نیشخند زدند و برخاستند و به ابوطالب گفتند به تو دستور می‌دهد که تحت فرمان این پسر بیچه درآیی و از او اطاعت کنی.^۱

- از امام صادق (ع) نقل شده‌است هر کس درباره ما یک بیت شعر بگوید خداوند خانه‌ای در بهشت برای او بنا می‌کند.^۲

- چنانچه که از امام صادق (ع) نقل شده است خدا نمی‌خواهد که کارها را بدون اسباب و وسایل اجرا کند.^۳

- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم هر دلی در پنجه خداوند رحمان است اگر اراده کند آن را منحرف می‌کند. بدیهی است که خواست خدا از آمادگی‌های افراد سرچشمه می‌گیرد و این توفیق و سلب توفیق، بی حساب نیست.^۴

- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم که روزی، پیامبر از از کوچه‌ای عبور می‌کردند جمعی از مردم را در یک نقطه جمع دیدند از علت سوال کردند. آنها عرض کردند: دیوانه‌ای است که با اعمال خنده‌دارش مردم را متوجه خود کرده‌است. پیامبر آنها را بسوی خود فراخواند و فرمود: می‌خواهید دیوانه واقعی را به شما معرفی کنم؟ همه خاموش شدند و با تمام وجودشان گوش دادند. فرمود کسی که با تکبر و

^۱المیزان ج ۱۵ ص ۳۱۶

^۲نمونه ج ۱۵ ص ۳۵۳

^۳المیزان ج ۱۵ ص ۱۸۰

^۴نمونه ج ۱۵ ص ۲۲

غرور راه می‌رود، کسی که مردم به خیر او امید ندارند و از شر او در امان نیستند، دیوانه واقعی است.

این را که دیدید تنها یک بیمار است.^۱

• از امام علی (ع) روایت شده است شب زنده‌داری موجب خشنودی پروردگار و قرارگرفتن در معرض

رحمت او و تمسک به اخلاق پیامبران است. در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم دست از شب

زنده‌داری بر مدار زیرا کسی که از این عمل محروم شده، مغبون است.^۲

• در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم دعا سلاح مومن و ستون و نور آسمان‌ها و زمین است. در روایت

به صراحت آمده است که اگر انسان در انجام کاری که می‌تواند، کوتاهی کند و به دعا متوسل شود

دعایش مستجاب نمی‌شود.^۳

• در حدیثی از امام علی می‌خوانیم دعا کلید پیروزی و رستگاری است. بهترین دعا، دعایی است که از

سینه پاک پرهیزگار، برخیزد.^۴

• در آیه ۱۰ سوره الفرقان آمده است اگر خدای سبحان اراده می‌فرمود درهای گنج‌ها و معدن‌های

جواهرات و باغ‌های سرسبز را به روی پیامبران می‌گشود و پرندگان آسمان و حیوانات وحشی زمین را

همراه آنان به حرکت در می‌آورد. اما اگر اینکار را می‌کرد آزمایش از میان می‌رفت و پاداش و عذاب

بی‌اثر می‌شد و بشارت و هشدارهای الهی بی‌فایده می‌بود و بر مومنان اجر و پاداش امتحان داده نمی‌شد

و ایمان آورندگان ثواب نیکوکاران را نمی‌یافتند. در صورتیکه خداوند پیامبران را با عزم و اراده قوی

^۱المیزان ج ۱۵ ص ۱۸۵

^۲المیزان ج ۱۵ ص ۱۸۶

^۳المیزان ج ۱۵ ص ۲۱۸

^۴نمونه ج ۱۵ ص ۱۰۳

گرچه با ظاهری ساده و فقیر مبعوث کرد و با قناعتی که دل‌ها و چشم‌ها را پر سازد هر چند که فقر و نداری ظاهری آنان چشم و گوش‌ها را خیره سازد. اگر پیامبران الهی دارای چنان قدرتی بودند که مخالفت با آنها امکان نمی‌داشت و توانایی و عزتی می‌داشتند که هرگز مغلوب نمی‌شدند و سلطنت و حکومتی داشتند که همه چشم‌ها به سوی آنان دوخته می‌شد ولی اعتبار و ارزششان در میان مردم اندک بود و متکبران در برابرشان سر فرود می‌آوردند و تظاهر به ایمان می‌کردند، از روی ترس و یا علاقه‌ای که به مادیات داشتند. در این صورت نیت‌های خالص یافت نمی‌شد و اهداف غیر الهی در ایمانشان راه می‌یافت و با انگیزه‌های گوناگون به سوی نیکی‌ها می‌شتافتند. اما خدای سبحان اراده فرموده که پیروی از پیامبران و تصدیق کتب آسمانی و فروتنی در عبادت و تسلیم در برابر فرمان خدا و اطاعت از او با نیت خالص و تنها برای خدا صورت پذیرد و اهداف غیر خدایی در آن راه نیابد که هر چه مقدار آزمایش و مشکلات بزرگتر باشد ثواب و پاداش نیز بزرگتر خواهد بود.^۱

- آیه ۳۸ سوره الفرقان: از امیرالمومنین علی (ع) حدیثی طولانی درباره اصحاب رس نقل شده که فشرده آن چنین است: آنها قومی بودند که درخت صنوبری را می‌پرستیدند و به آن شاه درخت می‌گفتند. آنها دوازده شهر آباد داشتند که بر کنار نهری بنام رس قرار داشت. این شهرها آبان، اذر، دی، بهمن، اسفند، فروردین، اردیبهشت، خرداد، مرداد، تیر، مهر و شهریور نام داشت که عجم نام ماههای سال خود را از آن گرفته است. آنها به خاطر احترامی که به آن درخت صنوبر می‌گذاشتند نهری برای آبیاری آن اختصاص داده بودند. آنها در هر ماه از سال روزی را در یکی از شهرها عید می‌گرفتند و به کنار درخت صنوبر که خارج شهر بود می‌رفتند و برای آن قربانی‌ها می‌کردند و حیواناتی را سر بریده و آنها را به

^۱المیزان ج ۱۵ ص ۱۵۴

آتش می‌افکندند. هنگامیکه دود از آنها به آسمان بر می‌خواست در برابر درخت به سجده می‌افتادند گریه و زاری سر می‌دادند. عادت و سنت آنها در همه شهرها چنین بود تا این که نوبت شهر بزرگی که پایتخت پادشاهان بود، رسید. تمام اهل آبادیها در آن شهر جمع می‌شدند و دوازده روز پشت سر هم عید می‌گرفتند و آنچه در توان داشتند قربانی می‌کردند. در برابر درخت سجده می‌کردند و هنگامیکه آنها در کفر و پرستش درخت فرو رفتند خداوند پیامبری از بنی‌اسرائیل را به سوی آنها فرستاد و او مدتی آنها را به عبادت خداوند یگانه و ترک شرک دعوت کرد اما آنها ایمان نیاوردند. او نیز بر آن درخت نفرین کرد و درخت خشکید. آنها هنگامیکه چنین دیدند سخت ناراحت شدند و به دنبال آن همگی تصمیم بر کشتن آن پیامبر گرفتند و چاهی عمیق کردند و او را در آن افکندند و سر آن را بستند و بالای آن نشستند و پیوسته ناله او را شنیدند تا جان سپرد و خداوند نیز عذاب شدیدی را در پی کار آنها برایشان فرستاد تا آخرین نفرشان را نابود کرد.^۱

- پیامبر اسلام فرموده است در زیر آسمان هیچ بتی بزرگتر از هوا و هوس که از آن پیروی می‌کنند وجود ندارد و روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم هواپرستی اساس تمام رنجها است. همان حضرت در بیانی دیگر می‌فرماید هرگز نه دین با هواپرستی جمع می‌شود و نه عقل.^۲
- در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم هر عبادت و طاعتی که در شب از تو فوت شد در روز قضا کن که خداوند تبارک و تعالی امر فرموده است انسان وظایف فوت شده در شب را در روز و وظایف فوت شده در روز را در شب قضا کند.^۳

^۱ نمونه ج ۱۴ ص ۴۴

^۲ المیزان ج ۱۵ ص ۱۵۴

^۳ نمونه ج ۱۴ ص ۵۴۴

- در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم رزق و روزی همراه همسر و فرزند است و بدون شک امدادهایی نیز به کمک افرادی که برای انجام وظیفه انسانی و فقط پاکی خود اقدام به ازدواج می‌کند، می‌آید.
- یکی از شیعیان خدمت امام باقر (ع) شرفیاب شد و عرض کرد اگر بین دو نفر از شیعیان اختلافی در قرض یا ارث باشد آیا می‌تواند نزد قاضی حکومت خود بروند؟ حضرت فرمود خیر یا حکم او حکم طاغوت است و اگر درست باشد عمل به آن حرام است. آن شخص عرض کرد پس در این گونه موارد چه کنیم؟ حضرت فرمود نزد یکی از هم مذهب‌بانان بروید که در حلال و حرام مطابق اعتقاد ما صاحب نظر است و احکام ما را می‌شناسد. پس به داوری او رضایت دهید چرا که من او را برای شما حکم قرار دادم. کسی که چنین شخصی را رد کند مانند کسی که ما را رد کرده و کسی که ما را رد کند مانند کسی است که خدا را رد کرده است و کسی که خدا را رد کند در حد شرک به خداوند است.^۱
- از امام سجاد (ع) روایت شده وقتی آیه ۵۵ سوره نور تلاوت کرد فرمود به خدا سوگند ایشان شیعیان ما اهل بیت اند که خدا این وعده خود را در حق ایشان بوسیله مردی از ما عملی خواهد کرد و او مهدی این امت است. کسی که پیامبر خدا (ص) درباره اش فرموده اگر از دنیا جز یک روز باقی مانده باشد خدا آن روز را آن قدر طولانی می‌کند تا مردی هم نام من از خاندانم قیام کند و زمین را از عدل و داد پر می‌کند، چنانکه از ظلم و جور پر شده باشد.^۲
- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم مبادا در حالیکه کودکی در گهواره به شما می‌نگرد آمیزش جنسی

کنید.^۳

^۱ نمونه ج ۱۴ ص ۵۴۶

^۲ نمونه ج ۱۴ ص ۵۴۹

^۳ پیشین ص ۵۴۹

● حنظله در شبی که فردای آن جنگ احد در گرفت می‌خواست ازدواج کند. پیامبر اکرم با اصحاب و یارانش مشغول مشورت درباره جنگ بود که او نزد پیامبر عرض کرد که اگر پیامبر به او اجازه دهد آن شب را نزد همسر خود بماند پیامبر به او اجازه داد. صبحگاهان به قدری برای شرکت در برنامه جهاد عجله داشت که موفق به انجام غسل نشد و با همان حال در معرکه کارزار حاضر گردید و سرانجام به شهادت رسید. پیامبر (ص) درباره او فرمود فرشتگان را دیدم که حنظله را در میان زمین و آسمان غسل می‌دهند. از این به بعد از آن حنظله به غسیل الملائکه یعنی کسی که فرشتگان او را غسل می‌دهند معروف شد.^۱

● در روایتی از پیامبر خدا (ع) می‌خوانیم هنگامیکه فتنه‌ها هم چون قسمتی از شب تاریک شما را پوشاند به قرآن پناه ببرید.^۲

● ابن عباس می‌گوید از پیامبر (ص) در باره والسابقون و اولئک المقربون سوال کردم؟ فرمود که جبرئیل به من گفته است آنها علی و پیروان او هستند که پیشگامان به سوی بهشت و مقربان درگاه به خاطر احترام خدا به ایشان است.^۳

● در روایتی می‌خوانیم هنگامیکه پیامبر آب می‌نوشید می‌فرمود ستایش خدائی را که به سبب رحمتش ما را از آب شیرین و گوارا سیراب کرد و آن را به خاطر گناهانمان شور و تلخ قرار نداد.^۴

^۱ المیزان ج ۱۵ ص ۱۶۴

^۲ نمونه ج ۱۴ ص ۵۱۴

^۳ المیزان ج ۱۵ ص ۱۶۱

^۴ نمونه ج ۱۴ ص ۵۵۳

- در حدیثی امام علی (ع) به فرزندش امام حسن (ع) خداوند را چنین توصیف می‌کند: او همواره اول بوده پیش از وجود اشیاء بی‌آنکه آغازی داشته باشد و آخر است بی‌آنکه نهایی داشته باشد. در حدیثی از پیامبر اکرم (ص) آمده است خداوند تو پیش از همه بودی و پس از تو چیزی نخواهد بود.^۱
- در حدیثی از پیامبر می‌خوانیم برترین ایمان انسان این است که بداند هر جا باشد خدا با اوست.
- در حدیثی دیگر می‌خوانیم که حضرت موسی به خداوند عرض کرد کجا ترا بیابم ای پروردگار؟ خطاب آمد که ای موسی هر زمان اراده کنی به من رسیده‌ای.
- در روایتی از امام صادق نقل شده است خداوند به خاطر احتیاج از بندگانش وامی مطالبه نکرده است.
- خداوند می‌فرماید برای آنچه از دست داده‌اید تاسف نخورید و برای آنچه بدست آوردید شادمان نباشید.
- در حدیثی از امام علی (ع) روایت شده است کسی که مرگ او فرا رسد در حالیکه به دنبال کسب علم است میان او و پیامبر یک درجه فاصله است.
- در روایتی دیگر از پیامبر وارد شده است که سه گروه را در قیامت شفاعت می‌کند: پیامبران، عالمان و شهدا.^۲
- در روایتی می‌خوانیم هنگامیکه امام حسین (ع) در کربلا صفوف اهل کوفه را همچون شب تاریک و سیل خروشان در مقابل خود دیدند فرمود عجب بندگان بدی هستید اظهار اطاعت خدا و ایمان به

^۱ نمونه ج ۱۵ ص ۱۶۰

^۲ نمونه ج ۲۴ ص ۱۰۱

پیامبر کردید ولی اکنون آمده‌اید فرزندان پیامبر(ص) را به قتل رسانید. شیطان بر شما چیره شده و یاد

خدای بزرگ را از خاطرتان برده‌است. سپس فرمود نابود باشد شما و نابود باشد خواسته‌هایتان.^۱

• در روایتی از امام صادق(ع) می‌خوانیم هیچکس ایمانش را به خدا خالص نمی‌کند مگر این که خداوند

در نظرش محبوبتر از جان پدر و مادر و فرزند و خانه و مالش و همه مردم باشد.^۲

• در روایتی آمده است که کسی خدمت پیامبر(ص) آمد و عرض کرد گرسنه‌ام پیامبر دستور داد از منزل

غذایی برای او بیاورند ولی در منزل حضرت غذا نبود و فرمود چه کسی آمادگی دارد این مرد را مهمان

کند؟ فردی اعلام آمادگی کرد و او را به منزل خویش برد اما جز کمی غذا برای کودکان خود چیزی

نداشت. به همین جهت به همسرش گفت هرگونه ممکن است کودکان را خواب کن. سپس چراغ را

خاموش کرد و زن و مرد بر سر سفره نشستند ولی بدون آنکه چیزی از غذا در دهان بگذارند دهان

خود را تکان می‌دادند و میهمان گمان می‌کرد آنها نیز همراه او غذا می‌خورند. پس میهمان به حد کافی

خورد و سیر شد و میزبانان شب را گرسنه خوابیدند. در صبح خدمت پیامبر آمدند. پیامبر(ص) نگاهی

به آنها کرد تبسمی فرمود بی‌آنکه سخنی بگوید آیه هفتم سوره حشر را تلاوت کرد و ایثار آنها را ستود.

در روایتی دیگر می‌خوانیم که آن میزبانان علی(ع)، کودکان و فرزندان او بودند و کسی که کودکان را

گرسنه خواباند بانوی اسلام فاطمه الزهرا بوده است.^۳

• در حدیثی از رسول خدا می‌خوانیم در راه خدا انفاق کنید هر چند به اندازه یک من خرما یا یک مشت

یا به اندازه یک دانه خرما یا حتی نیمی از یکدانه خرما باشد و اگر کسی آن را هم نیابد دل‌هایی را با

^۱ پیشین ص ۱۰۹

^۲ پیشین ص ۱۱۴

^۳ میزان ج ۱۹ ص ۲۷۷

سخنان پاکیزه شاد کند چرا که در قیامت هنگامیکه در برابر خدا قرار می‌گیرد خدا به شما می‌فرماید که آیا درباره تو چنین و چنان نکردم؟ آیا گوش و چشم در اختیارت نگذاشتم؟ آیا مال و فرزند به تو نبخشیدم؟ بنده عرض می‌کند آری. خداوند متعال می‌گوید پس نگاه کن ببین چه فرستاده‌ای؟ پس او به جلو و عقب و راست و چپش نگاه می‌کند چیزی نمی‌ماند که صورتش را با آن از آتش دوزخ حفظ کند.^۱

- در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم هر کس آیه لو انزلنا هذا القرآن تا آخر سوره حشر را بخواند در همان شب بمیرد، شهید مرده‌است.^۲

- از پیامبر (ص) در مورد اسم اعظم خدا سوال کردم فرمود بر تو باد که آخر سوره حشر را بخوانی و زیاد تلاوت کنی. بار دیگر همین سوال را تکرار کرد حضرت همین پاسخ را تکرار کرد و فرمود در حدیثی آمده است این آیات شفای هر دردی است مگر مرگ. البته روشن است که فضیلت و پاداش‌هایی که ذکر شده برای کسی است که این آیات را با دقت و تدبر تلاوت کند.^۳

- در حدیثی می‌خوانیم که هنگامی پیغمبر اکرم آیه ۳ سوره جمعه تلاوت می‌فرمود اصحاب سوال کردند اینها کیانند؟ پیامبر (ص) دست خود را بر شانه سلمان فارسی گذارد و فرمود اگر ایمان در ثریا باشد (ستاره دور دستی که در دوری ضرب المثل است) مردانی از این گروه یعنی ایرانیان به آن دست می‌یابند.^۴

^۱ نمونه ج ۲۴ ص ۱۳۱

^۲ نمونه ج ۲۴ ص ۱۳۹

^۳ نمونه ج ۲۴ ص ۲۱۷

^۴ پیشین ص ۲۳۷

- از امام علی (ع) می خوانیم که ای مردم هنگامیکه چیزی را دانستید عمل کنید تا هدایت یابید زیرا دانشمندی که به علم خود عمل نکند جاهل سرگشته‌ای بیش نیست که از نادانی خود بهوش آید بلکه حجت حق علیه او بزرگتر و اندوهش دائمی است و نزد خدا بیشتر مورد مذمت قرار خواهد گرفت.^۱
- در روایتی از پیامبر (ص) می خوانیم کسی که از روی ایمان و برای خدا در نماز جمعه شرکت کند عملش را از نو آغاز کند.^۲
- رسول خدا (ص) فرمود من بر امت خود از مومن و مشرک باکی ندارم زیرا خدا مومن را به سبب ایمانش بزرگ می‌دارد و مشرک را به سبب شرکش خوار می‌کند ولی بر شما از آن که در دل منافق است، می‌ترسم که چیزهایی می‌گوید که می‌پسندید و کارهایی می‌کند که نمی‌پسندید.^۳
- از پیامبر گرامی اسلام (ص) آمده است سه چیز است که هرکس باشد منافق است هر چند نماز بخواند و روزه بگیرد و خود را مسلمان بداند: ۱. خیانت در امانت ۲. سخن دروغ ۳. خلف وعده^۴
- در حدیث دیگری از امام سجاد (ع) می‌خوانیم منافق نهی از منکر می‌کند اما خود، آنرا ترک نمی‌گوید و امر به معروف می‌کند اما خودش انجام نمی‌دهد و از نشانه مهم نفاق، ریاکاری است.^۵

^۱ پیشین ص ۲۳۶

^۲ نمونه ج ۲۴ ص ۳۵۸

^۳ المیزان ج ۱۹ ص ۳۸۳

^۴ نمونه ج ۲۴ ص ۳۷۷

^۵ نمونه ج ۲۴ ص ۴۸۲

- در حدیثی می‌خوانیم که امیرالمؤمنان علی (ع) نامه‌ای به یکی از یارانش نوشت و او را نصیحت فرمود. از جمله نصایح آن حضرت این بود که دنیا را رها کن که حب دنیا چشم را کور، گوش را کر، زبان را لال و گردن‌ها را به زیر می‌آورد.^۱
- در روایتی از امیرالمؤمنان علی (ع) می‌خوانیم کسی از شما نگوید خداوندا پناه می‌برم به تو از آزمایش زیرا کسی نیست مگر آن که به نحوی گرفتار آزمایش است. ولی اگر کسی می‌خواهد به خدا پناه برد از فتنه‌های گمراه کننده زیرا خدا می‌فرماید بدانید اموال و اولاد شما وسیله آزمون است.^۲
- در روایت دیگری از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم برای هر امتی آزمایشی است و آزمایش امت من مال و ثروت است. پیامبر اکرم (ص) فرموده است ازدواج کنید و طلاق ندهید چرا که عرش خدا با طلاق به لرزه در می‌آید.^۳
- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم من آیه‌ای را می‌شناسم که اگر انسان دست به دامن آن زند برای حل مشکلات آنها کافی باشد پس آیه من یتق الله را تلاوت فرمود و بارها تکرار کرد. در تفسیر این آیه آمده است که خداوند پرهیزگاران را از شبهات دنیا و حالات سخت مرگ و شدائد روز قیامت رهایی می‌بخشد و از هر تنگنایی راه نجاتی قرار می‌دهد.^۴

^۱ المیزان ج ۲ ص ۵

^۲ نمونه ج ۲۵ ص ۷

^۳ نمونه ج ۲۵ ص ۱۶

^۴ نمونه ج ۲۵ ص ۳۲

- یکی از یاران پیامبر (ص) سوال کرد چگونه خانواده خود را از آتش دوزخ حفظ کنیم؟ حضرت فرمود آنها را بدانچه خدا دستور داده فرمان دهی و از آنچه که خدا آنها را نهی کرده، نهی کنی. اگر از تو اطاعت کردند، آنها را نگه داشته‌ای و اگر نافرمانی کردند آنچه وظیفه‌ات بوده انجام داده‌ای.^۱
- در روایتی یکی از اصحاب پیامبر (ص) پرسید ای پیامبر خدا (ص) توبه خالص چیست؟ فرمود این است که بنده از گناهی که کرده پشیمان شود پس از خدا عذر خواهی کند و سپس به آن گناه باز نگردد. همانطور که شیر دوشیده شده به پستان باز نمیگردد.^۲
- در حدیثی از امام حسین (ع) آمده است که از پدرم امیرالمومنین درباره ویژگی‌های زندگی پیامبر (ص) و اخلاق او سوال کردم و پدر مشروحا به من پاسخ فرمود. در بخشی از پاسخ امام آمده است پیامبر (ص) با همنشینانش دائما خوش رو و خندان و ملایم بود. هرگز خشن و سنگدل و پرخاشگر و بد زبان و عیب جو و چاپلوس نبود و هیچکس از او مایوس نمی‌شد و هر کس به در خانه او می‌آمد نومید باز نمی‌گشت. گرد سه چیز نمیگشت: مجادله، در سخن پر گویی و دخالت در کاری که به او مربوط نبود. سه کار را با مردم نمی‌کرد: کسی را مذمت و سرزنش نمی‌کرد، عیوب پنهانی آنها را جست و جو نمی‌کرد و هرگز سخن نمی‌گفت مگر در موردی اموری که ثواب الهی را امید داشت. هرگاه فرد غریب و ناآگاهی با خشونت سخن می‌گفت و چیزی می‌خواست تحمل می‌کرد و به یارانش می‌فرمود هر کس را دیدید که حاجتی دارد به او عطا کنید. هرگز کلام کسی را قطع نمی‌کرد تا سخنش پایان یابد.^۳

^۱المیزان ج ۲ ص ۸

^۲منشور جاوید ج ۹ ص ۴۱۱

^۳نمونه ج ۲۵ ص ۳۹۱

- در حدیثی از امام باقر (ع) می‌خوانیم گاه انسان گناه می‌کند در نتیجه روزی او قطع می‌شود.^۱
- اسماء بنت عمیس خدمت پیامبر (ص) عرض کرد که به فرزندان چشم زخم می‌زنند آیا رقیه‌ای برای آنها بگیریم؟ منظور از رقیه دعایی است که می‌نویسند افراد برای جلوگیری از چشم زخم. پیامبر (ص) فرمود: آری مانعی ندارد، اگر چیزی می‌توانست بر قضا و قدر پیشی گیرد همانا چشم زخم است.^۲
- از امام علی (ع) نیز روایت شده است چشم زخم حق است و توسل به دعا برای دفع آن نیز حق است.^۳
- از حضرت علی (ع) روایت است که من هیچ سخنی را از رسول خدا نشنیدم که آن را فراموش کنم بلکه همیشه بخاطر داشتم. این فضیلتی بزرگ برای پیشوا حضرت علی (ع) بود که صندوقچه اسرار پیامبر و وارث تمام علوم آن بزرگوار بود.^۴
- از امام صادق (ع) نقل شده است که پس از آنکه رسول خدا حضرت علی (ع) را در روز غدیر خم به خلافت منصوب فرمود و درباره او گفت که هر کس مولای او هستم علی (ع) مولای او است. این خبر در شهرها منتشر شد. روزی شخصی به نام نعمان بن حارث نزد پیامبر (ص) آمد و گفت تو به ما دستور دادی به یگانگی خدا و این که تو فرستاده او هستی شهادت دهیم، ما هم شهادت دادیم. پس به جهاد و حج و روزه و نماز و ذکات دستور دادی ما نیز پذیرفتیم. اما شنیده‌ایم که این جوان علی (ع) را به جانشینی خود منصوب کردی و گفتی که هر که من مولای او هستم علی مولای او است. آیا این سخنی است از ناحیه خودت یا از سوی خدا؟ پیامبر (ص) فرمود قسم به خدایی که جز او معبودی

^۱ پیشین ص ۳۹۷

^۲ پیشین ص ۴۰۱

^۳ نمونه ج ۹ ص ۲۵۸

^۴ پیشین ص ۲۵۹

نیست این از ناحیه خداست. نعمان روی برگرداند در حال که می‌گفت خداوندا، اگر این سخن حقی است از ناحیه تو سنگی از آسمان بر ما بباران. اینجا بود که سنگی از آسمان بر او فرود آمد و آیات سوره معارج نازل شد.^۱

• در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم که به پیامبر گفته شد روز قیامت چقدر طولانی است فرمود سوگند به کسی که جان محمد (ص) در دست اوست آن روز برای مومن سبک و آسان است آسان تر از یک نماز واجب که در دنیا خوانده بود.^۲

• در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم که هرگاه انسان چیزی از نوافل را بر خود فرض می‌کند همواره به آن ادامه دهد.^۳

• در روایتی می‌خوانیم مردی به امام باقر (ع) عرض کرد که من در انجام امور مستحب ضعیف هستم و روزه مستحبی کم می‌گیرم ولی جز حلال نخوردم و جز حلال آمیزش جنسی نکردم. حضرت فرمود کدام جهاد برتر از عفت شکم و دامان است؟ از پیامبر اکرم (ص) با چنین مضمونی می‌خوانیم که بیشترین چیزی که امت مرا وارد دوزخ می‌کند بی‌عفتی شکم و دامان است.^۴

• در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم نسبت به زنان مردم عفت داشته باشید و همچنین از روایات استفاده می‌شود که انسان باید از مقدمات آلودگی دامان نیز پرهیز کند. اموری مانند نگاه حرام، دست دادن با نامحرم.^۵

^۱ پیشین ص ۳۶۵

^۲ المیزان ج ۱۱ ص ۶۹

^۳ نمونه ج ۹ ص ۲۷۵

^۴ نمونه ج ۲۵ ص ۳۵۰

^۵ پیشین ص ۳۵۷

- امام علی (ع) فرموده است زیاد استغفار کن تا روزی را به سوی خود جلب کنی.^۱
- در حدیثی از امیرالمومنین (ع) درباره ترتیل می خوانیم: آنرا بطور روشن بیان کن به مانند اشعار سریع و پشت سر هم بخوان نه مانند دانه هایی آنرا پراکنده کن. بلکه چنان کن که دل های سنگین را بیدار کنی. هرگز هدف شما این نباشد که حتما به آخر سوره برسید.^۲
- در حدیثی دیگر از امام صادق (ع) درباره ترتیل می خوانیم وقتی از آیه ای می گذری که در آن از بهشت یاد شده است از خدا بهشت طلب کن و هنگامیکه از آیه ای که در آن نام دوزخ است از آن بخدا پناه ببر. از همان امام می خوانیم که ترتیل اینست که در آیات مکث کنی و آنها را با صدای خوب بخوانی.
- در روایتی از امام (ع) آمده است سه چیز از عنایات مخصوص الهی است: عبادت شبانه و نماز شب، افطار دادن به روزه و ملاقات برادران مسلمان.^۳
- در حدیث دیگری از همان حضرت نقل شده است که در تفسیر آیه ۱۱۴ سوره هود فرموده است نماز شب گناهان روز را از بین می برد.^۴
- امام رضا (ع) از قول جدش نقل شده که فرموده است آن مقدار قرآن بخوانید که در آن خشوع قلب و صفا باطنی باشد.^۵

^۱ المیزان ص ۳۶۳

^۲ پیشین ص ۳۷۱

^۳ نمونه ج ۲۶ ص ۳

^۴ پیشین ص ۶

^۵ پیشین ص ۹

- در روایتی از پیامبر (ص) اسلام می‌خوانیم که مقام کاسبی که خوراکی را به یکی از شهرهای مسلمانان برد و آن را به قیمت آن زمان بفروشد نزد خدا مانند مقام شهدا است.^۱
- سپس پیامبر (ص) در توضیح آیه ۲۰ المزمّل فرمود گروهی برای به دست آوردن فضل الهی و کسب روزی به سفر می‌روند و گروهی دیگر در راه خدا جهاد می‌کنند.^۲
- در روایتی از امام باقر(ع) می‌خوانیم ما و شیعیان ما اصحاب یمین هستیم و هر کس با ما و اهل بیت دشمنی ورزد در اسارت اعمال خویش خواهد بود.^۳
- در روایتی از پیامبر اکرم می‌خوانیم هنگامی که اهل بهشت وارد بهشت می‌شوند خداوند می‌فرماید چیز دیگری می‌خواهیم به شما بیفزاییم آنها می‌گویند آیا روی ما را سفید نکردی؟ آیا ما را وارد بهشت نکردی و از آتش رهایی نبخشیدی؟ در این هنگام حجاب کنار می‌رود و در آن حال چیزی محبوبتر نزد آنان در نگاه به پروردگارشان نیست.^۴
- در روایتی از پیغمبر اسلام (ص) آمده است از بهترین اعمال نزد خدا خنک کردن جگرهای داغ و سیر کردن شکم‌های گرسنه است. سوگند به کسی که جان محمد(ص) در دست اوست بنده‌ای که شب سیر بخوابد و برادر مسلمانش گرسنه باشد به من ایمان نیاورده است.^۵
- در روایتی از ابن عباس نقل شده است هنگامی که بهشتیان در بهشت هستند ناگهان نوری همچون آفتاب مشاهده می‌کنند که صحنه بهشت را روشن کرده است. به رضوان فرشته مامور بهشت می‌گویند

^۱المیزان ج ۲۰ ص ۱۷۴

^۲مجمع البیان ج ۱۰ ص ۲۴۲

^۳نمونه ج ۲۶ ص ۳۶

^۴نمونه ج ۲۴ ص ۲۴۳

^۵پیشین ص ۴۴۴

این نور چیست؟ با این که پروردگار ما فرموده در بهشت نه آفتاب را می بینید نه سرما را؟ او در پاسخ می گوید این نور خورشید و ماه نیست علی (ع) و فاطمه (س) خندان شده اند و بهشت از نور دندانهایشان روشن گشته است.^۱

- در روایتی آمده است که امیرالمومنین علی (ع) هنگامی که از میدان صفین باز می گشت، نزدیک کوفه رسید هنگامیکه چشمان مبارکش به قبرستان که بیرون دروازه کوفه بود افتاد فرمود این مرکز اجتماع مردگان است سپس نگاهی به خانه های کوفه کرد و فرمود این هم مرکز اجتماع زندگان است نگاه ایه ۲۵ سوره المرسلات اشاره به این است که فاصله زیادی میان منازل زندگان و مردگان وجود ندارد.^۲
- پیامبر فرمود ده طایفه از امت من بطور پراکنده محشور می شوند و خداوند آنها را از میان مسلمانان مشخص فرموده است. صورت بعضی از آنها به شکل میمون و بوزینه است، بعضی به صورت خوک و بعضی وارونه که پاهایشان بالا و صورتشان پایین است که در این حال صورتهایشان به زمین کشیده می شود و بعضی کورند به این طرف و آن طرف می روند و بعضی کر و گنگ هستند و شعور ندارند و بعضی ها زبان های خود را می جوند و چرک از دهانشان جاری می شود که اهل محشر از بوی گند آن ناراحت می شوند. بعضی پایشان بریده و بعضی از ایشان بر شاخه های آتش اویزانند و بعضی از آنها از مردار گندیده برتر هستند و بعضی از ایشان با لباسهایی از مس گداخته شده در آتش که چسبیده به بدنشان است پوشیده شده است. آنها که به صورت میمونند سخن چینیان از مردم هستند. آنها که به صورت خوک اند حرام خوارانند و آنهایکه وارونه اند، رباخواران هستند. کورها کسانی هستند که در

^۱ پیشین ص ۳۵۱

^۲ نمونه ج ۲۵ ص ۴۱۱

قضاوت ظلم می‌کردند. کرها و گنگ ها کسانی هستند که اعمالشان را بزرگ می‌شمردند و کسانی که زبانهایشان را می‌جوند علما و قاضیان هستند که اعمالشان مخالف سخنانشان بوده است. آنها که دست و پاهایشان بریده شده است کسانی هستند که همسایگانشان را آزار می‌دادند. آنها که به شاخه‌هایی از آتش آویزانند کسانی هستند که مردم را نزد سلاطین می‌بردند و باعث زندان، تبعید و اعدام آنها می‌شدند. کسانی که از مردار متعفن‌ترند آنهایی هستند که از حرام شهوترانی و لذت جویی می‌کردند و حقوق واجب مالی خود را که حق‌الله است ادا نمی‌کردند.^۱

- امام باقر (ع) می‌فرماید بهشت در لابلای نامالایمات، سختی‌ها و صبر و شکیبایی پوشیده شده و هر کس در برابر ناراحتی‌ها در دنیا، شکیبایی می‌کند داخل بهشت می‌شود. دوزخ در لابلای لذات و شهوات پیچیده شده و هر کس نفس خویش را در برابر این لذات و شهوات آزاد بگذارد داخل آتش می‌شود.^۲
- امام صادق (ع) می‌فرماید نفس را با هوا و هوسش رها مکن چرا که هوای نفس، سبب مرگ نفس می‌شود.^۳

- در روایتی می‌خوانیم که شخصی از امام صادق (ع) پرسید در حالیکه می‌دانیم خداوند به رازها و آنچه از رازها هم پنهان‌تر است آگاه است علت وجود فرشتگان مامور اعمال نیک و بد انسانها چیست؟ امام در پاسخ فرمود خداوند این فرشتگان را به عبادت خود دعوت کرد و آنها را گواه بر بندگانش قرار داده

^۱ پیشین ص ۴۱۷

^۲ پیشین ص ۴۲۱

^۳ پیام قرآن ج ۵ ص ۱۱۰

تا به فرمان خدا شیاطین سرکش را از آنها دور کند و همچنین جانوران زمین و آفات بسیاری را که آنها نمی‌بینند تا زمانیکه به فرمان خدا مرگ افراد فرا رسد، دفع کند.^۱

● در حدیثی می‌خوانیم که در بنی‌اسرائیل فرد باایمانی بود که همسایه کافری داشت. فرد کافر نسبت به همسایه باایمان خود نیک رفتاری می‌کرد. وقتی که از دنیا رفت خدا برای او خانه‌ای بنا کرد که مانع گرمای آتش شود و به او گفته این به سبب نیک رفتاری‌ات با همسایه مومن است.^۲

● از پیامبر (ص) درباره شخصی بنام عبدالله بن خدعان که از مشرکین معروف جاهلیت و از سران قریش بود چنان نقل شده کم عذاب‌ترین اهل جهنم ابن خدعان است. سوال کردند چرا؟ پیامبر خدا فرمود زیرا او به گرسنگان غذا می‌داد.^۳

● در روایتی می‌خوانیم که پیامبر به فرزند حاتم طایی فرمود به خاطر سخاوت پدرت عذاب شدید از او برداشته شد.^۴

● از امام صادق (ع) روایت شده است شیطان هنگام مرگ یکی از شیعیان و دوستان ما از طرف راست و چپ او می‌رود تا او را از ولایت ما بازدارد اما خداوند نمی‌گذارد که آن شخص بلغزد. این است معنای یثبت الله الذین آمنوا^۵

● از امیرالمومنین علی (ع) می‌خوانیم ما اهل بیت نعمت خدا هستیم که بر بندگانش ارزانی داشته است.^۶

^۱المیزان ج ۱۲ ص ۲۱۱

^۲المیزان ج ۱۱ ص ۲۰۰

^۳نمونه ج ۱۱ ص ۱۷۲

^۴نمونه ج ۱۱ ص ۱۷۳

^۵وسائل الشیعه ج ۲۵ ص ۹۶

^۶المیزان ج ۱۰ ص ۱۸۰

- در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم هر کس ما را دوست داشته باشد از ما اهل بیت است.^۱
- از پیامبر اکرم (ص) نقل شده که فرمود از زیرکی مومن پروا کنید زیرا او با نور خدا می‌بیند.^۲
- از امام باقر (ع) می‌خوانیم هیچ مخلوقی نیست مگر بین دو چشمش نوشته شده مومن یا کافر که از شما پنهان است ولی از نظر امامان پنهان نیست. بدین روی هیچکس نزد ایشان نمی‌آید مگر آنکه او را می‌شناسند که مومن است یا کافر.^۳
- در حدیثی از پیامبر اکرم (ص) آمده است هر کسی دعوت به هدایت کند و از او پیروی کنند پاداشی مانند پاداش پیروانش خواهد داشت بی‌آنکه از پاداش آنها چیزی کاسته شود و هر کس دعوت به گمراهی کند و از او پیروی کنند کیفری مانند کیفر پیروانش خواهد داشت بی‌آنکه کیفر آنها کاهش یابد.^۴
- از امیرالمومنین علی (ع) می‌خوانیم ای بندگان خدا نزدیکترین حالتی که انسان به آمرزش رحمت خدا دارد هنگامی است که به اطاعت خدا عمل کند و به طور جدی توبه کند. شما را به تقوای الهی سفارش می‌کنم که تمام خوبی‌ها را جمع می‌کند و غیر از آن خیر و خوبی وجود ندارد و بوسیله آن انسان به خیر و خوبی دنیا و آخرت نائل می‌شود.^۵

^۱ نمونه ج ۱۲ ص ۱۲۳

^۲ نمونه ج ۱۴ ص ۲۳

^۳ نمونه ج ۱۲ ص ۶۳

^۴ المیزان ج ۱۳ ص ۷۹

^۵ نمونه ج ۱۲ ص ۷۹

- از امام صادق (ع) می‌خوانیم به خدا سوگند ما نعمت خدا هستیم که خداوند بوسیله آن، بندگان را مشمول لطف خود قرار داده‌است. سعادت‌مندان بوسیله ما سعادت‌مند می‌شوند.^۱
- از امام صادق (ع) می‌خوانیم خدا در قرآن هر چیزی را بیان کرده‌است به خدا سوگند هیچ چیزی را که بندگان خدا بدان نیازمند باشند فرو نگذاشته‌است. هیچ چیز مورد نیاز مردم نبوده‌است مگر این که خدا در قرآن نازل کرده‌است.^۲
- در حدیثی از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم هنگامیکه فرزند آدم از دنیا می‌رود امید و آرزوی آن از همه چیز بریده خواهد شد مگر از سه چیز: صدقات جاریه و آثار خیری که در خدمت مردم در راه خدا در جریان است، علم و دانشی که مردم از آن بهره می‌گیرند و فرزند صالحی که مرا دعا می‌کند.^۳
- از امام علی (ع) نقل شده است تفاوت میان دو عمل است: عملی که لذتش رفتنی است و پیامد ناگوارش ماندنی است و عملی که رنجش سپری شده و اجرش باقی می‌ماند.^۴
- از پیامبر (ص) سوال شد آیا مومن زنا می‌کند؟ فرمود ممکن است. عرض کرد آیا مومن دزدی می‌کند؟ فرمود امکان دارد آلوده به چنین گناهی شود ولی اصل ایمانش باقی می‌ماند. عرض کرد آیا مومن دروغ می‌گوید؟ فرمود نه.^۵
- در ذیل آیه ۱۱ سوره نحل از یکی معصومین روایت شده که فرمود این آیه درباره قومی نازل شده که رودی از میان سرزمین آنها می‌گذشت که به خاطر آن رود سرسبز و خرم و پر خیر و برکت بود. آنها

^۱ المیزان ج ۱۲ ص ۴۳

^۲ نمونه ج ۱۳ ص ۲۳۱

^۳ نمونه ج ۲ ص ۲۱۳

^۴ المیزان ج ۱۳ ص ۱۶۱

^۵ المیزان ج ۳ ص ۱۵۶

آنقدر در نعمت غرق شدند که نعمتهای خدا را ناسپاسی کردند تا آنجاییکه با خمیر نان، خود را از کثافات پاک می‌کردند و می‌گفتند خمیر نرم‌تر است و بدن ما را اذیت نمی‌کند. بنابراین نسبت به نعمت‌های الهی کفر ورزیدند و آن را سبک شمردند. از این رو خداوند آن رود را بر آنان خشکانید در نتیجه دچار خشکسالی شدند تا جایی که خدا آنان را محتاج به خوردن همان خمیرها کرد، تا اینکه بر سر آن نزاع می‌کردند. این آیه و روایت، هشدارى به همه افراد و ملت‌ها است که غرق نعمت الهی هستند تا بدانند که هرگونه اسراف و تضييع نعمت‌ها در پیشگاه خدا جریمه دارد و کم‌ترین مجازات آن گرفتن این مواهب و نعمت‌ها است.^۱

- از امام صادق (ع) در حدیثی آمده‌است که فرمودند پدرم امام باقر (ع) ناراحت می‌شد که بخواهد دستش را که آلوده به غذا بود با دستمال پاک کند بلکه به احترام غذا دست خود را می‌مکید. اگر کودکی در کنار او بود و چیزی در ظرفش باقی مانده بود ظرف او را پاک می‌کرد و خود می‌فرمود گاه میشود غذای کمی از سفره بیرون می‌افتد و من به جستجوی آن می‌پرداختم و سپس امام باقر (ع) داستان قوم یاد شده را که خمیر و نان را مورد ناسپاسی قرار می‌دادند، مطرح کرد.^۲
- از امام صادق (ع) می‌خوانیم راه نجات و هلاکت خود را بشناس. مبدا از خدا چیزی را بخواهی که نابودی تو در آن است و اشاره به سوره اسراء، آیه ۱۰ می‌کند.^۳
- حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم که مردی نزد پیامبر آمد و عرض کرد من جوانی با نشاط و ورزیده‌ای هستم و جهاد را دوست دارم ولی مادری دارم که از این موضوع ناراحت می‌شود پیامبر

^۱ نمونه ج ۱۳ ص ۲۰۰

^۲ المیزان ج ۳ ص ۷۹

^۳ نمونه ج ۱۲ ص ۲۵۴

فرمود برگرد مادر خویش باش. قسم به خدائی که مرا به حق برانگیخته است یک شب که مادرت با تو مانوس گردد از یکسال جهاد در راه خدا بهتر است.^۱

• در روایتی از امام صادق(ع) می‌خوانیم که اگر کسی چیزی از نیازهای مربوط به دنیا از پیامبر (ص) درخواست می‌کرد به او می‌بخشید. زنی پسرش را نزد پیامبر (ص) فرستاد و به او گفت از پیامبر چیزی بخواه و اگر گفت چیزی نزد ما نیست بگو پیراهنت را بمن بده. آن پسر چنین کرد و پیامبر (ص) چیزی در نزدش نبود تا به او بدهد، لذا پیامبر پیراهنش را به او بخشید. آنگاه خدای متعال بوسیله این در قرآن سوره اسرا آیه ۲۸ پیامبر را متوجه میانه‌روی کرد که با وجود فضیلت و ارزش انفاق مبدا زیاده‌روی در بخشش او را از زندگی معمولی‌اش باز دارد.^۲

• در حدیثی از امام کاظم (ع) که از پدرانش نقل کرده‌است: تو نمی‌توانی هر چه می‌خواهی بگویی زیرا خداوند می‌فرماید از آنچه بدان آگاهی نداری پیروی مکن.^۳

• در حدیث دیگری در تفسیر سوره اسراء آیه ۲۶ می‌خوانیم هر که به مرد و یا زن مومنی تهمت بزند خداوند او را در چرک و کثافت زنان بدکار نگه می‌دارد تا از عهده آنچه گفته است برآید.^۴

• در روایتی از امیرالمومنین (ع) می‌خوانیم خداوند عز و جل در ملائکه عقل را بدون شهوت نهاد و در حیوانات شهوت را بدون عقل قرار داده‌است و در آدمیزاد هر دو را قرار داد. پس هر کس عقلش بر

^۱ نمونه ج ۱۲ ص ۷۹

^۲ نمونه ج ۱۵ ص ۳

^۳ پیشین ص ۷

^۴ اصول کافی ج ۲ ص ۵۹۲

شهوتهش چیره شود از فرشتگان بهتر است و هر کس شهوتهش بر عقلش غالب گردد از حیوانات پست تر است.^۱

• در روایتی از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم که سخاوت درختی در بهشت است که شاخه‌هایش به سوی دنیا آویزان است پس هر کسی با انفاق و بخشش به شاخه‌ای از آن چنگ زند او را به بهشت می‌کشاند و بخل، درختی در آتش است و هر کس با تنگ‌نظری و خودداری از انفاق و بخشش به شاخه‌ای از آن چنگ زند او را به جهنم می‌کشاند.^۲

• در روایت دیگری از امام صادق (ع) می‌خوانیم جوان سخاوتمند گنهکار، از عابد بخیل به خدا نزدیک تر است.^۳

• کسی خدمت پیامبر (ص) آمد و عرض کرد دوست دارم دعای من به اجابت برسد پیامبر (ص) فرمود غذای خود را پاک کن و غذای حرام در شکم خود مکن.^۴

• در حدیثی از امام صادق (ع) آمده که ایشان دستور داده بود نامه‌ای بنویسید. هنگامیکه نامه پایان یافت به خدمتش دادند، امام ملاحظه کردند و دیدند انشالله در آن نیست حضرت فرمود شما چگونه امیدوار بودید که این نامه به پایان برسد در حالیکه انشالله در آن نیست. نگاه کنید در هر جایی نیست بگذارید.^۵

• در روایتی از امیرالمومنین علی (ع) از معنای لاحول ولا قوه الا بالله پرسیدند امام در پاسخ فرمود ما با وجود خدا مالک چیزی نیستیم و مالک نمی‌شویم مگر آنکه او ما را مالک آن گردانیده است. پس هرگاه

^۱ المیزان ج ۴ ص ۸۷

^۲ نمونه ج ۱۳ ص ۱۱۸

^۳ پیشین ص ۱۲۴

^۴ نمونه ج ۲۵ ص ۳۵

^۵ پیشین ص ۶۸

به ما چیزی عطا کند او از ما به آن سزاوارتر است. ما را تکلیفی بر عهده گذاشته و هرگاه آن را از ما گرفت تکلیف خود را از ما برداشته است.^۱

• از امام صادق (ع) چنین روایت شده است خداوند بخاطر شایستگی مرد مومن، فرزند او و نوه اش را هم اصلاح می کند و خاندان و اطرافیانش را حفظ می فرماید. پس آنها پیوسته بخاطر مومن در نزد خداوند در حفظ و نگهداری هستند.^۲

• از پیامبر اسلام چنین روایت شده است هر کس برای ریا و خودنمایی نماز بخواند و روزه بگیرد و صدقه بدهد در عبادت پروردگارش شریک قرار داده است.^۳

• از امام صادق (ع) و امام باقر (ع) می خوانیم اگر بنده ای کاری را بخاطر جلب رحمت خدای و سرای آخرت انجام دهد ولی بدست آوردن خشنودی یکی از مردم نیز در انگیزه او دخالت داشته باشد در حقیقت مشرک است.^۴

• از امام رضا روایت شده است وحشتناکترین مراحل زندگی انسان سه مرحله است : آن روز که متولد می شود. آن روز که می میرد و آخرت و اهل آن را می بیند و آن روز که برانگیخته میشود و احکام و قوانینی را می بیند که در این جهان حکمفرما نبود. خداوند سلامت را در این سه مرحله شامل حال یحیی کرد و او را در برابر وحشتها امنیت و آرامش داد. در روایتی از امام باقر (ع) می خوانیم محبت ویژه خداوند به یحیی این گونه بود که هرگاه میگفت یا رب، خداوند در جوابش می فرمود لبیک یا یحیی.^۵

^۱ المیزان ج ۲۰ ص ۴۹

^۲ پیام قرآن ج ۷ ص ۶۲

^۳ نمونه ج ۲۵ ص ۶۵

^۴ نمونه ج ۱۴ ص ۱۱۹

^۵ پیشین ص ۱۱۷

- حدیث از امام صادق (ع) می‌خوانیم مردی نزد پیامبر (ص) آمد و عرض کرد ای پیامبر به چه کسی نیکی کنم فرمود: به مادرت و عرض کرد سپس به چه کسی؟ فرمود: به مادرت. و عرض کرد سپس به چه کسی؟ فرمود: به مادرت. در چهارمین بار که این سوال تکرار کرد حضرت فرمود به پدرت.^۱
- در حدیث دیگری می‌خوانیم جوانی نزد پیامبر (ص) برای شرکت در جهادی رفت که واجب عینی نبود. حضرت فرمود در خدمت مادرت باش که بهشت زیر پای مادران است.^۲
- از رسول خدا (ص) روایت شده چون اهل بهشت وارد بهشت و اهل دوزخ وارد دوزخ شوند کسی صدایی زند ای اهل بهشت سپس بانگ دیگری می‌زند ای اهل آتش. پس هر دو گروه به صاحب صدا توجه می‌کنند. آنگاه مرگ را به صورت گوسفندی سیاه و سپید می‌آورند. آن صدا زننده می‌گوید آیا مرگ را می‌شناسید؟ می‌گوید این است و همه او را می‌شناسند. پس آن شخص، آن گوسفند را سر می‌برد و بهشتیان را نیز صدا می‌زند که دیگر مرگی ندارید و جاودانه خواهید ماند. از امام باقر و امام صادق (ع) نقل شده است پس بهشتیان آنقدر خوشحال می‌شوند که اگر در آن روز مرگی برای کسی بود از خوشحالی می‌مردند و دوزخیان آنقدر دچار حسرت می‌شوند که اگر در آن روز مرگی بود بی‌شک می‌مردند.^۳
- در روایتی از امام رضا (ع) نقل شده است در خطاب به یکی از اصحاب می‌خوانیم آیا می‌دانی چرا اسماعیل صادق‌الوعد نامیده شده است؟ (منظور از اسماعیل یکی از پیامبران خدا است و منظور از اسماعیل فرزند حضرت ابراهیم نیست). راوی عرض کرد نمی‌دانم. حضرت فرمود با مردی وعده

^۱ المیزان ج ۳ ص ۳۹

^۲ نمونه ج ۱۴ ص ۱۳۰

^۳ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۲

کرده بود و در موعد آنجا حاضر شد آن شخص بر سر قرار نیامد اما اسماعیل تا یکسال به انتظار آن ماند (بدیهی است که منظور این نیست که اسماعیل کار و زندگیش را تعطیل کرد بلکه در عین ادامه برنامه‌هایش مراقب آمدن شخص مزبور بود).^۱

- به نقل از بسیاری از مفسران جدید ادریس (ع) حضرت نوح است که بعضی آن را از مایه درس می‌دانند زیرا او اولین کسی بود که علم خط نوشت. او علاوه بر مقام نبوت به علم نجوم و حساب و هیئت احاطه داشت. نخستین کسی بود که طرز دوختن لباس را به انسان‌ها آموخت.^۲

- از پیامبر اکرم روایت است برای بهشتیان هدایای جالب و ارزشمندی از سوی خداوند، همزمان با اوقاتی که در دنیا نماز می‌خواندند، می‌بینند. از این حدیث استفاده می‌شود که این هدایای ممتاز که به هیچوجه نمی‌توان هیئت آن را به راحتی یا حدس و تخمین بیان کرد نعمت‌های بسیار ارزشمندی است که علاوه بر نعمت‌های معمولی بهشتی، صبح و شام لطف تازه‌ای شامل حالشان می‌شود و آنها با مرکبی از اعتقادات پاک و اعمال صالحشان که در دنیا فراهم کرده‌اند سیر تکاملی خویش را در آنجا ادامه خواهند داد.^۳

- در حدیثی می‌خوانیم که شخصی از جابر بن عبدالله انصاری درباره ایه ۷۱ و ۷۲ سوره مریم می‌گوید که جابر با دو انگشت به دو گوشش اشاره کرد که مطلبی با این دو گوش خود، از پیامبر (ص) شنیدم که

^۱ پیام قرآن ج ۲ ص ۲۳۲

^۲ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۳

^۳ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۸

اگر دروغ بگویم هر دو کر باد فرمود : هیچ نیکوکار و بدکاری نیست مگر این که داخل جهنم می شود

و آتش در برابر مومنان سرد و سالم خواهد بود همانگونه که برای ابراهیم (ع) بود.^۱

• در حدیثی از پیامبر (ص) آمده است مردم همگی وارد آتش دوزخ می شوند سپس بر حسب اعمالشان

از آن بیرون می آیند بعضی همچون برق، گروهی کمتر از آن همچون گذشتن تند باد و برخی همچون

پیاده ای که تند می دود و برخی همچون کسی که معمولی راه می رود.^۲

• در حدیثی از امام صادق (ع) می خوانیم عبادت تنها سجود و رکوع نیست بلکه حقیقت عبادت این

است که هر کسی مخلوقی را در معصیت خالق اطاعت کند او را پرستش کرده است و او همان سرنوشت

مشرکان و بت پرستان را دارد.^۳

• در حدیثی از امام باقر (ع) می خوانیم هنگامی که حضرت موسی متولد شد و مادر دید نوزادش پسر

است رنگ از صورتش پرید قابله او که گفته اند از فرعونیان بود پرسید چرا اینگونه رنگت زرد شد؟

گفت از این می ترسم که سر پسر را ببرند؟ قابله گفت هرگز چنین ترسی بخود راه مده محبت موسی

چنان در دل او افتاده بود که هرگونه فکر بدی را از مغزش دور کرد. موسی چنان بود که هر کس او را

می دید دوستش می داشت و همین محبت بود که او را در دربار فرعونیان نیز کاملاً حفظ کرد.^۴

• در حدیثی از امیرالمومنین علی (ع) چنین نقل شده است که شخصی از آن بزرگوار از معنی دو سجده

در هر رکعت از نماز سوال کرد؟ امام فرمود معنی سجده نخستین هنگامی که سر بر زمین می گذاری

^۱ نمونه ج ۱۴ ص ۱۱۹

^۲ نمونه ج ۲۵ ص ۷۱

^۳ المیزان ج ۲۰ ص ۳۳

^۴ نمونه ج ۲۵ ص ۸۳

این است که پروردگار من در آغاز از این خاک بوده‌ام و هنگامیکه سر بر می‌داری مفهومی این است که مرا به این خاک برمیگردانی. هنگامیکه سر از سجده دوم بر میداری مفهومی اینست که دوباره دیگر مرا از خاک مبعوث خواهی کرد.^۱

• از امام صادق (ع) نقل شده‌است که مشتاق نه میل به غذا می‌کند، نه از نوشیدنی گوارا لذت می‌برد، نه با دوستی انس می‌گیرد، نه در خانه آرام خواهد داشت بلکه خدا را شب و روز و بندگی می‌کند به این امید که به محبوبش الله برسد.^۲

• در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم پرهیز کن از شتاب کردن از کارها پیش از رسیدن زمان آنها و نیز از سستی در انجام دادن کاری که زمان آن فرا رسیده. پس هر چیز را بجای خود قرار ده و هر کار را به هنگامش انجام ده.^۳

• در روایتی از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم که به علی (ع) فرمود: ای علی، فردای قیامت تو و شیعیانت کنار حوض هستی و دوستانتان را آب می‌دهید و دشمنان را از آن منع می‌کنید. شما در روز ناراحتی بزرگ، ایمن و زیر سایه عرش الهی هستید. مردم همه در ترسند و شما ترسی ندارید. مردم همه اندوهناکند و شما اندوهی ندارید.^۴

• در تفسیر آیه ۴۱ سوره حج می‌خوانیم برای آل محمد (ص) و مهدی عجل الله و یاران اوست که شرق و غرب زمین را در سیطره حکومت آنها قرار می‌دهد و آیینش را پیروز می‌کند و بوسیله مهدی (ع) و

^۱ پیشین ص ۸۸

^۲ نمونه ج ۲۵ ص ۴۱۱

^۳ پیشین ص ۴۱۷

^۴ پیشین ص ۴۲۱

یارانش، بدعت و باطل را نابود می‌کند، بطوریکه اثری از ظلم دیده نمی‌شود و آنها را امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند.^۱

- در روایتی از پیامبر اسلام (ص) می‌خوانیم بدترین نابینایی، نابینایی قلب است. در روایت دیگر از همان حضرت نقل شده است هنگامیکه خدا بخواهد در حق بنده‌ای نیکی کند چشمان قلب او را می‌گشاید تا چیزهایی را که از او پنهان بوده مشاهده کند.^۲

- در روایتی از امام صادق (ع) نقل شده است رسم مشرکان قریش چنین بود که به بت‌های پیرامون کعبه مشک و عنبر می‌مالیدند و در برابر آنها خضوع می‌کردند. خداوند برای اینکه به آنها بفهماند بت‌ها مالک چیزی نیستند مگس سبز رنگی را که دارای چهار بال بود فرستاد و آن مگس تمام مشک و عنبری را که بر بت‌ها بود خورد. خداوند این آیه (ایه سوره حج) را بدین مناسبت نازل فرمود "کسانی را که غیر از خدا را می‌خوانند هرگز نمی‌توانند مگسی بیافرینند هر چند برای این کار دست به دست هم دهند"^۳

- از پیامبر اکرم (ص) روایت شده از خشوع منافقانه به خدا پناه ببرید. به ایشان عرض شد خشوع منافقانه چیست؟ فرمود این که بدن کسی را خاشع ببینی در حالیکه قلبش خاشع نباشد.^۴

- در روایتی می‌خوانیم هنگامیکه اجساد کشتگان مشرکین را در جنگ بدر در چاهی ریختند پیامبر (ص) در کنار چاهی ایستاد و این جمله را فرمود: ای اهل چاه آیا آنچه را که پروردگارتان به شما وعده

^۱ پیام قرآن ج ۵ ص ۱۱۰

^۲ المیزان ج ۱۲ ص ۲۱۱

^۳ نمونه ج ۱ ص ۱۷۲

^۴ نمونه ج ۱۱ ص ۱۷۲

داده بود حق یافتید؟ من که وعده پروردگارم را در مورد پیروزی حق یافتم. گروهی عرض کردند ای

رسول خدا آیا آنها می شنوند؟ فرمود در این مورد از آنها شنواتر نیست ولی آنها پاسخ نمی دهند.^۱

● در روایت از امام صادق (ع) نقل شده است هنگامیکه خداوند روح مومن را می گیرد او را در قالبی همچون قالب دنیوی اش در دنیا قرار می دهد.^۲

● در روایتی از امام سجاد (ع) آمده است : ای فرزند از مرگ غافل مباش. به همین زودی قبض روح خواهی شد و به منزلی منتقل می شوی که دو فرشته نکیر و منکر برای سوال بر تو وارد می شوند اول چیزی که می پرسند از پروردگار تو است. آنگاه از پیامبر که بسوی تو فرستاده شد. از دینی که پذیرفته ای و از کتابی که تلاوت کردی و از امامی که ولایت او را قبول کرده بودی. آنگاه از عمرت می پرسند که در چه راهی آن را صرف کردی و از مال و ثروت که از کجا بدست آوردی و در چه راهی صرف کردی؟^۳

● خداوند وقتی اهل بهشت و اهل جهنم را داخل بهشت و جهنم می کند به اهل بهشت میفرماید چقدر در زمین زندگی کردید؟ می گویند یکروز یا بخشی از آن. خداوند متعال می فرماید: چه خوب تجارتی کردید که رحمت و خشنودی و بهشت مرا کسب کردید پس در آن جاودانه بمانید. آنگاه به اهل دوزخ خطاب می فرماید ای دوزخیان چقدر در دنیا زندگی کردید؟ می گویند یکروز یا قسمتی از یکروز. پس

^۱ المیزان ج ۱۳ ص ۷۹

^۲ المیزان ج ۱۳ ص ۱۶۱

^۳ نمونه ج ۱۳ ص ۲۰۰

می فرماید چه بد تجارتي کردید در يکروز و يا کمتر از آن آتش و غضب مرا کسب کردید. پس در آن جاودانه بمانید.^۱

• روايتی از امام رضا (ع) می خوانيم آنکس که گناه را نشر دهد خوار شده و آنکس که گناه را پنهان کند مشمول آمرزش الهی است.^۲

• در حدیثی از پیامبر اسلام (ص) می خوانيم کسی که کار زشتی را نشر دهد همانند کسی است که اولین بار در عالم به آن اقدام کرده است.^۳

• در حدیث دیگری از امام کاظم (ع) می خوانيم که مردی خدمتش آمد عرض کرد فدایت شوم از یکی از برادران دینی، کاری را نقل کردند که من آن را ناخوش داشتم. از خودش پرسیدم انکار کرد در حالیکه جمعی از افراد مورد اعتماد من این مطلب را از او نقل کرده اند. امام فرمود: گوش و چشم خود را در مقابل برادر مسلمانان تکذیب کن حتی اگر پنجاه نفر سوگند خوردند او کاری کرده است و او بگوید نکرده ام از او بپذیر و از آنها نپذیر. هرگز چیزی که مایه ننگ اوست و شخصیتش را از میان می برد در جامعه پخش مکن.^۴

• در روایت از پیامبر اکرم (ص) می خوانيم هیچکس با عملش به تنهایی نجات نخواهد یافت. راوی حدیث پرسید حتی شما ای رسول خدا. رسول خدا فرمودند حتی من مگر این که خداوند مرا مشمول رحمتش کند.^۵

^۱ پیشین ص ۲۰۱

^۲ المیزان ج ۱۳ ص ۱۶۹

^۳ المیزان ج ۳ ص ۷۹

^۴ نمونه ج ۱۵ ص ۳

^۵ پیشین ص ۷

- در روایتی نقل شده که مردی به پیامبر اکرم (ص) عرض کرد ای پیامبر خدا، ما اموالمان را می‌دهیم تا نام نیکی بدست آوریم. آیا برای این کار پاداشی داریم؟ پیامبر (ص) فرمود: خداوند جز از کسی که او را خالصانه عبادت کند چیزی نمی‌پذیرد و سپس آیه ۳ سوره زمر را تلاوت کرد.^۱
- در حدیثی از پیامبر اسلام (ص) می‌خوانیم زندگی جز برای دو کس فایده ندارد: عالمی که از او پیروی گردد و دانش طلبی که به سخن دانشمندی گوش دهد.^۲
- در حدیثی از امام کاظم (ع) می‌خوانیم خداوند متعال اهل عقل و فهم را در کتابش بشارت داده و فرموده بندگانم را بشارت ده که سخنان را می‌شنوند و از بهترین آنها پیروی می‌کنند.^۳
- همچنین در روایتی از امام (ع) می‌خوانیم حکمت گمشده مومن است پس حکمت را فرا گیر اگر چه از اهل نفاق باشد.^۴
- در روایتی که ابن مسعود از پیامبر سوال کرد چگونه انسان شرح صدر پیدا می‌کند؟ پیامبر فرمود: هنگامیکه نور به قلب انسان داخل شود، گسترده و باز می‌گردد. عرض کرد ای رسول خدا نشانه آن چیست؟ فرمود: جدا شدن از سرای فریب و آماده گشتن برای مرگ پیش از فرود آمدنش^۵

^۱ نمونه ج ۱۹ ص ۳۵۲

^۲ قاموس-قران - جلد ۶ ص ۳۷

^۳ المیزان ج ۱۷ ص ۲۴۵

^۴ نمونه ج ۱۹ ص ۳۸۱

^۵ پیشین ص ۳۹۴

- در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم اشک‌ها خشک نمی‌شود مگر بخاطر سختی دل‌ها و دل‌ها سخت و سنگین نمی‌شود مگر یخاطر فزونی گناه. در روایتی دیگر می‌خوانیم که خداوند به موسی وحی فرستاد: ای موسی آرزوهایت را در دنیا دراز مکن که قلبت سخت و انعطاف ناپذیر می‌شود و سنگ دلان از من دورند.^۱
- در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم مسلمان نباید با حالت جنابت بخوابد و جز با طهارت و وضو به بستر نرود. پس اگر آب پیدا نکرد تیمم کند زیرا روح مومن به سوی خداوند متعال بالا می‌رود، پس او را می‌پذیرد و به او برکت می‌دهد. اگر پایان عمرش فرا رسیده باشد او را در گنج‌های رحمتش قرار می‌دهد و اگر فرا نرسیده باشد آنها را به جسدش باز می‌گرداند.^۲
- خداوند در آیه ۱۷ سوره سجده در توصیف نعمت‌های بهشتیان می‌فرماید هیچکس نمی‌داند چه پاداش‌های مهمی که مایه روشنی چشمها است برای آنها نهفته است.^۳
- از پیامبر اسلام (ص) می‌خوانیم کسی که از گناه توبه کند همانند کسی است که گناه نکرده‌است.^۴
- در روایتی از امام صادق (ع) آمده‌است بسیار دعا کن زیرا دعا کلید هر رحمتی است.^۵
- در روایتی از امیرالمومنین علی (ع) در توصیف آنچه پس از نفخه یکم رخ می‌دهد می‌خوانیم: در صور دمیده میشود و جان‌ها از تن بیرون آیند و زبان‌ها گنگ شوند و کوه‌های افراشته و صخره‌های استوار چنان فرو روند که از دور چون سراب‌های لرزان در نظر آیند و آبادیها، زمینی خشک و هموار شوند.^۶

^۱ نمونه ج ۱۵ ص ۳

^۲ المیزان ج ۱۷ ص ۲۴۵

^۳ نمونه ج ۱۹ ص ۴۹۹

^۴ المیزان ج ۱۷ ص ۲۵۵

^۵ نمونه ج ۱۹ ص ۴۲۵

^۶ نمونه ج ۱۹ ص ۴۵۲

- در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم بنده‌ای بخاطر گناهی از گناهش صد سال از بهشت بازداشته میشود در حالیکه به خانواده‌اش نگاه می‌کند که در بهشت متنعم هستند.^۱
- در روایتی آمده‌است نگاه اول به نامحرم بطور غیر عمدی ، برای تو است و بخاطر آن مجازات نمی‌شوی ولی نگاه دوم به نامحرم حرام است.^۲
- در حدیثی از امام علی (ع) آمده‌است ایمان چهار رکن دارد: توکل بر خدا، واگذاری کار خویش به او، راضی بودن به قضای الهی و تسلیم در برابر فرمان خدادر روایتی می‌خوانیم که از یاران امام صادق (ع) از ایشان پرسید چه می‌فرمایی درباره دو نفر که هر دو وارد مسجد شدند یکی نماز بیشتری بجا آورد و دیگری دعای بیشتری. کدامیکی از این دو برترند؟ فرمود هر دو خوبند. عرض کرد می‌دانم ولی کدام برترند؟ امام فرمود آنکس که دعا کند برتر است.^۳
- از امام صادق (ع) نقل شده‌است هیچکس خدا را نمی‌خواند مگر اینکه اجابت کند. فتنه دعای ستمگر به خود او برمی‌گردد، تا اینکه توبه کند. اما شخصی که سزاوار استجاب است هنگامیکه دعا می‌کند خدا دعایش را پاسخ می‌دهد و بلا و گرفتاری را از آنجا که نمی‌داند از او برمی‌گرداند و یا اینکه پاداش فراوانی برای روز نیازمندی او ذخیره می‌گردد و اگر دادن چیزی که بنده می‌طلبد برای او خوب نباشد از آن خودداری می‌فرماید.^۴

^۱ پیشین ص ۵۵۷

^۲ نمونه ج ۱۹ ص ۴۵۲

^۳ پیشین ص ۴۸۷

^۴ نمونه ج ۱۹ ص ۴۹۹

- در حدیثی از امام رضا (ع) است که پیامبر فرمود خداوند عزوجل ۱۲۴ هزار پیامبر آفرید که من از همه آنها نزد خدا گرامی‌ترم. در عین حال فخر و مباهاتی نمی‌کنم و خداوند ۱۳۴ هزار وصی آفرید که علی (ع) از همه نزد خداوند گرامی‌تر و برتر است. در حدیث دیگری از پیامبر اکرم بعد از ذکر ۱۲۴ هزار می‌خوانیم پنج نفر آنها اولوالعزم بودند: نوح، ابراهیم، موسی، عیسی و محمد(ص)^۱
- امیرالمؤمنان علی (ع) در تفسیر آیه ۲۰ و ۲۶ سوره فصلت می‌فرماید: بدانید ای بندگان خدا، از شما برای خودتان مراقبانی از اعضایتان، جاسوسان و محافظانی راستین گمارده‌ایم که کردارهایتان را می‌نویسند و شماره نفس‌هایتان را ضبط می‌کنند. تاریکی شب‌های تار، شما را از آنها فرو نمی‌پوشاند، یا اگر پشت درهای بسته پنهان گردید، از دیده آنها پنهان نخواهد ماند. البته گواهی اعضا مربوط به کفار و مجرمان است و گرنه مومنان حالشان روشن است.^۲
- در حدیثی از امام باقر (ع) می‌خوانیم اعضای پیکر انسان بر ضد مومن گواهی نمی‌دهد بلکه بر ضد کسی گواهی می‌دهد که فرمان عذاب بر او مسلم شده است.^۳
- در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم سزاوار است بنده مومن چنان از خدا بترسد که گویی در کنار دوزخ قرار گرفته و مشرف بر آتش است و چنان امیدوار باشد که گویی اهل بهشت است.^۴

^۱ تفسیر موضوعی ج ۶ ص ۳۰

^۲ پیشین ص ۵۲۵-۵۲۹

^۳ پیام قرآن ج ۶ ص ۶۷

^۴ نمونه ج ۱۹ ص ۵۴۳

- خداوند نزد گمان بنده خویش است، اگر گمان بد برند نتیجه‌اش بد است و اگر گمان نیک برد نتیجه‌اش نیک است. در حدیث دیگری از امام صادق (ع) و پیامبر اکرم (ص) آمده‌است هیچ بنده‌ای نیست که به خداوند گمان خیر ببرد مگر اینکه خدا نزد گمان وی خواهد بود^۱
- در حدیثی از پیامبر (ص) فرمود سخنی می‌دانم که اگر مرد خشمگین آن را بگوید خشمش فرو می‌نشیند و آن جمله اعوذ بالله من الشیطان الرجیم است.^۲
- پدرم موسی بن جعفر بن محمد (ع) چنین نقل فرموده‌است: کسی که گمان کند خداوند بندگان را مجبور به گناه می‌کند یا چیزی را که طاقتش را ندارند تکلیف می‌کند از گوشت حیوانی که او ذبح می‌کند نخورید، شهادتش را نپذیرید، پشت سرش نماز نخوانید و از زکات نیز چیزی به او ندهید.^۳
- در حدیثی می‌خوانیم مردی نزد رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد بالاترین مرحله علم چیست؟ پیامبر فرمود شناخت خدا آنچنانکه شایسته اوست. سپس فرمود: این که بدانی او نه مثلی دارد و نه ماندی و او را معبود واحد و خالق قادر و اول و آخر و ظاهر و باطن بشناسی که نه مثلی دارد و نه ماندی، این است حق معرفت الله.^۴
- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم که کسی که نیتش دنیا باشد، خداوند کار او را پریشان می‌کند و فقر را در برابر او قرار می‌دهد و جز آنچه برای او مقرر شده چیزی را از دنیا به چنگ نمی‌آورد. کسی که نیتش

^۱ نمونه ج ۲۰ ص ۴

^۲ پیشین ص ۱۶

^۳ نمونه ج ۲۰ ص ۴۰

^۴ مجمع البیان ج ۹ ص ۴۳۳

آخرت باشد خداوند پراکندگی او را به جمعیت مبدل می‌کند و بی‌نیازی را در قلبش قرار می‌دهد و دنیا در

حالی که تسلیم اوست به سراغ او می‌آید^۱

• از ابن عباس نقل شده است هنگامیکه آیه ۲۶ سوره شوری نازل شد اصحاب عرض کردند ای رسول خدا

اینها کیستند که خداوند ما را به محبت آنها امر کرده‌است؟ فرمود علی و فاطمه و فرزندان آن دو و هم

چنین پیامبر (ص)، این آیه را تلاوت فرمود: قل لا اسالکم علیه اجرا الا الموده فی القربی^۲

• در روایتی دیگر از پیامبر (ص) که برخی از مفسران بزرگ اهل سنت نقل کرده‌اند، می‌خوانیم که فرمود:

هرکس با محبت آل محمد (ص) بمیرد شهید از دنیا رفته‌است. آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد (ص)

از دنیا برود، با توبه از دنیا رفته‌است. آگاه باشید هر کس با محبت محمد و آل محمد (ص) از دنیا رود

مومن کامل الایمان از دنیا رفته‌است. آگاه باشید هر که با محبت محمد و آل محمد (ص) از دنیا رود فرشته

مرگ او را به بهشت بشارت می‌دهد. هر کس با محبت آل محمد (ص) از دنیا رود در قبر او دری بسوی

بهشت کشیده می‌شود. آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد (ص) از دنیا رود فرشتگان قبر او را، فرودگاه

رحمت فراوانی قرار می‌دهند. آگاه باشید هر کس با عداوت آل محمد (ص) از دنیا رود روی پیشانی او

نوشته شده مایوس از رحمت خدا. آگاه باشید هر کس با بغض آل محمد (ص) از دنیا برود بوی بهشت را

استشمام نخواهد کرد^۳

^۱ نمونه ج ۲۰ ص ۷۹

^۲ نمونه ج ۲۰ ص ۹۷

^۳ نمونه ج ۲۰ ص ۱۹۷

- در حدیثی از امام باقر (ع) می‌خوانیم کسی که به هنگام خشم مالک نفس خویش باشد خداوند بدن او را بر آتش دوزخ حرام می‌کند.^۱
- از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم آن کس که خشم خود را فرو برد با این که قدرت اعمال آن را دارد خداوند دل او را در روز قیامت از آرامش و ایمان پر می‌کند.^۲
- امام صادق (ع) روایت شده سه خصلت است که در هر کس وجود داشته باشد ویژگی های ایمانش کامل است: کسی که در برابر یتیم پایمردی کند. خشم خویش را فرو نشانده به حساب خداوند گذارد و عفو و آمرزش داشته باشد از جمله کسانی است که خداوند بدون حساب او را به بهشت وارد می‌کند و شفاعت او را درباره افراد بسیاری مانند قبیله ربیعیه و مزر که در کثرت و فراوانی جمعیت شاهد مثال عرب قرار می‌گرفتند، می‌پذیرد.^۳
- از پیامبر (ص) می‌خوانیم هیچکس با کسی مشورت نمی‌کند مگر اینکه به راه راست راهنمایی می‌گردد.^۴
- در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم هیچ پشتیبان و تکیه‌گاهی همچون مشورت نیست و در روایت دیگری می‌خوانیم مشورت عین هدایت است.^۵
- در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم حضرت عیسی (ع) بر امیر مسلمانان و امام زمان نازل می‌شود و می‌گوید برای ما نماز بگذار تا بر شما اقتدا کنم. حضرت عیسی (ع) عرض می‌کند برای ما نماز بگذار چرا که بعضی

^۱ پیشین ص ۱۱۳

^۲ نمونه ج ۲۰ ص ۱۲۷

^۳ المیزان جلد ۱۷ ص ۱۷۷

^۴ نمونه ج ۲۰ ص ۱۳۴

^۵ المیزان ج ۱۷ ص ۲۴۰

از شما امام و امیر بعضی دیگرید که این احترامی است که خدا برای این امت قائل شده است. سپس حضرت مسیح به حضرت مهدی عجل الله اقتدا می کند.^۱

• امام صادق (ع) می فرماید آگاه باشید هر دوستی ای که در دنیا برای خاطر خدای نباشد در قیامت به دشمنی تبدیل می شود.^۲

• در حدیث وارد شده که یک اعرابی نزد پیامبر (ص) آمد و عرض کرد آیا در بهشت شتر هم پیدا می شود؟ زیرا من بسیار به شتر علاقمندم. پیامبر (ص) که می دانست در آنجا نعمت هایی است که با وجود آنها مرد اعرابی شتر خود را فراموش خواهد کرد در پاسخ او با عبارتی کوتاه و پر معنا فرمود ای اعرابی اگر خدا تو را وارد بهشت کند آنچه دلت بخواهد و چشمت از دیدنش لذت برد در آنجا خواهی یافت.^۳

• در روایتی از پیامبر (ص) و امامان و اهل بیت (ع) است که دخان را دودی تفسیر کرده اند که جهان را در آستانه رستخیز فرا می گیرد. در روایتی از امرالمومنین علی (ع) می خوانیم که رسول خدا (ص) فرمود ده نشانه است که قبل از قیامت به هر حال ظاهر می شود شعبانی، دجال، دخان، دابه الارض، قیام حضرت مهدی عجل الله طلوع آفتاب از مغرب نزول حضرت عیسی زلزله فرو برنده در مشرق زلزله همانند آن در جزیره العرب و آتشی که از اعماق عدن بر می خیزد و مردم را به سوی محشر می رانند (ایه ۱۰ تا ۱۶ سوره دخان)^۴

^۱ نمونه ج ۲۰ ص ۵۰۵

^۲ پیشین ص ۱۷

^۳ نمونه ج ۲۱ ص ۲۱

^۴ پیشین ص ۲۶

- از آیات قرآن و روایات معصومین استفاده می‌شود که لذت معنوی و قرب الهی و رضایت خداوند از بهشتیان، از هر لذت دیگری بالاتر و گواراتر است.^۱
- امام علی (ع) در وصیت معروفش به فرزندش امام حسن مجتبی (ع) فرموده‌است: بدان ای فرزند اگر پروردگارت را شریکی بود، پیامبران او هم به سوی تو می‌آمدند و آثار پادشاهی و قدرت او را می‌دید و افعال و صفات او را می‌شناختی. ولی خدای تو یگانه است آن گونه که خود، خویشتن را وصف کرده‌است.^۲
- در روایتی می‌خوانیم که امیرالمومنین علی (ع) به خوراکی از جگر با نان نرم تمایل داشت، یکسال گذشت به این خواسته خود ترتیب اثر نداد. روزی که آن حضرت روزه بود به امام حسن (ع) دستور تهیه آن را داد. هنگامی که می‌خواست افطار کند سائلی به در خانه آمد، امام فرمود پسرم این غذا را برای او ببر.^۳
- در حدیثی آمده است که روزی صفیه دختر حبیب ابن اخطب و همان یهودی که بعد از ماجرای فتح خیبر مسلمان و به همسری پیغمبر اسلام در آمد. در حالیکه اشک می‌ریخت خدمت پیامبر رسید. پیامبر ماجرا را پرسید. گفت عایشه مرا سرزنش می‌کند و می‌گوید ای یهودی زاده. پیامبر فرمود ننگفتی پدرم هارون است و عمویم موسی و همسرم محمد (ص). در این جا بود که آیه ۱۱ سوره حجرات نازل شد: درهمی که انسان از ربا بدست می‌آورد نزد خدا از سی و شش بار زنا بزرگتر است و از هر ربا بالاتر ریختن آبروی مسلمان است.^۴

^۱ پیشین ص ۱۳۴

^۲ نمونه ج ۱۵ ص ۱۳۹

^۳ نمونه ج ۲۱ ص ۱۴۳

^۴ نمونه ج ۲۱ ص ۲۶۹

- از امیرالمومنین علی (ع) در خطبه ای در مورد صفات پرهیزکاران فرموده است هنگام شب برای عبادت بر می‌خیزند و جزو قرآن را آرام و با تانی و تدبیر تلاوت می‌کنند و به هنگام تلاوت خود را اندوهگین می‌کنند و داروی درد خویش را از آن می‌جویند و چون به آیه ای رسیدند که در آن بشارتی باشد بدان طمع ببندند. چنانکه گویی در برابر آنهاست و روحشان به شوق دیدار پر می‌زند و چون به آیه‌ای رسید که در آن بیم عذاب باشد گوش دل بدان می‌سپارند و می‌پندارند که اکنون با یک شیون و فریاد دوزخ در گوششان پیچیده‌است.^۱
- از پیامبر (ص) روایت شده‌است کسی که برادرش زیر دست اوست، از آنچه می‌خورد به او بخوراند و از آنچه می‌پوشد به او بپوشاند و زیادتر از توانایی به او تکلیف نکند.^۲
- در روایتی از امام سجاد (ع) می‌خوانیم که به فرزندش امام باقر (ع) فرمود از دوستی با کسی که پیوند خویشاوندی‌اش را قطع کرده بر حذر باش زیرا من او را در سه جا از کتاب خدا ملعون یافتم.^۳
- در حدیث دیگری از پیامبر (ص) می‌خوانیم سه گروهند که وارد بهشت نخواهند شد: شرابخوار، جادوگر و آن که پیوند خویشاوندی را قطع کند.^۴
- در حدیثی از امیرالمومنین علی (ع) می‌خوانیم هیچکس چیزی در دل نهمان نمی‌کند مگر آنکه در سخنان بی‌تاملش و یا در وجناتش ظاهر می‌گردد.^۵

^۱ نمونه ج ۲۱ ص ۲۱۵

^۲ پیشین ص ۱۴۷

^۳ نمونه ج ۲۱ ص ۹۸۴

^۴ پیشین ص ۱۹۴

^۵ وسائل الشیعه ص ۴۶۶

- در حدیث دیگری می‌خوانیم تاثیر غیبت در دین مسلمان از تاثیر خوره در جسم او سریعتر است.^۱
- امام سجاد (ع) آمده‌است از غیبت به شدت پرهیز کنید که غیبت خوراک سگ‌های جهنم است.^۲
- پیامبر اسلام (ص) می‌خوانیم همه شما فرزندان آدم اید و آدم از خاک آفریده شده است. افراد باید از فخر فروشی به پدرانشان پرهیزند در غیر این صورت از حشراتی که در کثافات غوطه‌ورند پست‌تر خواهند بود.^۳
- از امام صادق (ع) روایت شده‌است که خداوند فرشتگان را مامور عبادت خود کرده‌است و آنها را شاهد بر بندگانش قرار داده‌است تا بندگان به خاطر ملازمت آنان بیشتر مواظب اطاعت الهی باشند و از معصیت او پرهیزند. چه بسیار بنده‌ای که تصمیم به انجام گناهی می‌گیرد و سپس به یاد این دو فرشته می‌افتد، خودداری می‌کند و می‌گوید پروردگارم مرا می‌بیند.^۴
- پیامبر فرمود دو رکعت نافله صبح بهتر است از دنیا و آنچه در آن است.^۵
- در حدیثی از امام باقر (ع) می‌خوانیم هیچ کس از شما نباید به فزونی نماز و روزه و زکات و مناسک حج و عمره‌اش افتخار کند زیرا خداوند پرهیزکاران را بهتر می‌شناسد.^۶
- علی (ع) درباره ویژگی پرهیزکاران می‌فرماید از اعمال اندک خویش ناخشنودند و طاعت بسیار در نظرشان اندک می‌نماید. ایشان پیوسته خود را متهم می‌دانند و از اعمال خود بیمناکند. چون ایشان را به پاکی بستایند از تمجید بیمناک می‌شوند و گویند من به خویشتن آگاه‌ترم. پروردگارم از من به من داناتر است. گویند

^۱ پیشین ص ۲۷۹

^۲ پیشین ص ۲۸۰

^۳ پیشین ص ۲۹۵

^۴ نمونه ج ۲۱ ص ۳۱۰

^۵ نمونه ج ۲۱ ص ۳۵۱

^۶ نمونه ج ۲۱ ص ۳۶۵

پروردگارا مرا به آنچه در باره‌ام می‌گویند مواخذه مکن و مرا بهتر از آنچه می‌پندارند بگردان و گناهان مرا که از آن بی‌خبرند، بیامرز.^۱

• در حدیثی از امام صادق(ع) می‌خوانیم آیه ۶۱ سوره النمل "امن یجیب المظطر اذا دعاه و یکشف السوء" در مورد مهدی آل محمد(ع) نازل شده‌است. به خدا سوگند مضطر اوست. هنگامیکه در مقام ابراهیم دو رکعت نماز بجا آورد دست به درگاه خداوند متعال برمی‌دارد و خدا دعا را اجابت می‌کند و ناراحتی‌ها را برطرف می‌سازد و او را خلیفه روی زمین می‌گرداند.^۲

• در روایت است که حضرت موسی(ع) فرعون را به سوی خدا دعوت کرد و به او گفت که در صورت ایمان به خدا در دنیا زندگی مرفهی خواهد داشت و پس از مرگ به بهشت وارد میشود. فرعون کمی تحت تاثیر دعوت موسی(ع) قرار گرفت. اما چون کاری را بدون مشورت هامان انجام نمی‌داد در این مورد با او مشورت کرد و او با حيله گری و نیرنگ از ایمان آوردن فرعون جلوگیری کرد.^۳

• در روایتی می‌خوانیم که پیامبر(ص) از اصحابش پرسید چه چیزی برای زنان بهتر است؟ هیچکس نتوانست پاسخی به این سوال بدهد. پس این خبر به حضرت فاطمه(س) رسید و حضرت فرمود: من می‌دانم چه چیزی برای زنان بهتر است: اینکه چشم آنها به مردان نامحرم نیفتد و مردان نامحرم نیز آنها را نبینند. هنگامیکه فرمایش حضرت زهرا(س) به گوش پیامبر(ص) رسید حضرت بسیار خوشحال شد و فرمود فاطمه پاره تن من است.^۴

^۱ پیشین ص ۳۷۷

^۲ المیزان ج ۱۵ ص ۳۹۳

^۳ نمونه ج ۱۵ ص ۵۷۲

^۴ نمونه ج ۱۵ ص ۵۷۲

- در حدیث معروف قدسی آمده است که تکبر و بزرگی ادای من است و عظمت لباسی است که به قامت کبریائی من دوخته شده است. هر کس در اینها با من منازعه کند او را به دوزخ می افکنم. بدیهی است که خدا نیازی به این توصیف ندارد مهم اینست که طغیانگری انسان زمانی شروع می شود که باد کبر و غرور مغز او را پر کند.^۱
- علی (ع) در یکی از سخنانش می فرماید خداوند پاک، محمد (ص) را به پیامبری فرستاد درحالیکه میان عرب کسی نبود که کتابی خوانده یا دعوی پیامبری کرده باشد. پس محمد (ص) آنان را رهبری کرد و به رستگاریشان رسانید.^۲
- علی (ع) چه زیبا فرموده است : ای فرزند آدم، هر چه بیش از روزی هر روزت کسب کنی تو خزانه دار دیگری هستی.^۳
- از حضرت علی (ع) روایت شده است تندرستی و قوت و فراغت و جوانی و نشاط و بی نیازی ات را فراموش مکن و به وسیله این پنج نعمت بزرگ آخرت را بطلب.^۴
- در حدیث دیگری از امام علی (ع) آمده است که ایشان هنگام خلافت در بازارها قدم می زد گم شده ها را راهنمایی می کرد، ضعیفان را کمک می نمود و از کنار فروشندگان و کسبه رد می شد و آیه ۸۳ سوره القصص را می خواند. سپس می فرمود این آیه درباره زمامداران عادل و متواضع و هم چنین سایر قدرتمندان از توده های مردم نازل شده است یعنی همانگونه که من حکومت را وسیله برتری جوئی خود قرار ندادم شما نیز نباید

^۱ نمونه ج ۱۶ ص ۴

^۲ نمونه ج ۱۴ ص ۳۰

^۳ نمونه ج ۱۶ ص ۴۴

^۴ المیزان ج ۱۶ ص ۲۱

قدرت مالی خود را وسیله سلطه بر دیگری قرار دهید و سرانجام عاقبت نیک از آن گروهی است که نمی‌خواهند برتری جوئی و فساد کنند.^۱

• در حدیثی در تفسیر آیات ۲ و ۳ سوره عنکبوت می‌خوانیم آزمایش می‌شوید همانگونه که فشار آتش ناخالصی‌ها را از بین می‌برد و آن را خالص می‌کند.^۲

• در حدیث دیگری از امیرالمومنین علی (ع) می‌خوانیم بلا برای ظالم ادب است و برای مومن آزمایش و برای انبیاء درجه و برای اولیاء کرامت است. همچنین در خطبه از ایشان در توصیف پیامبران آمده است که پیامبرانش را با گرسنگی آزمایش کرد و به مشقت و ناراحتی مبتلا ساخت و با امور خوفناک امتحان و با سختی‌ها و مشکلات خالص گرداند.^۳

• در حدیث دیگری که در بسیاری از کتب آمده است پیامبر فرموده است بهشت زیر پای مادران است.^۴

• اما برای اینکه تصور نکنند که این پیوند عاطفی می‌تواند بر پیوند انسان با خدا و موضوع ایمان حاکم گردد خداوند در آیه ۸ سوره عنکبوت با بیان صریح روشن کرده و می‌فرماید اگر آن دو (پدر و یا مادر) تلاش و کوشش کنند و به تو اصرار ورزند که برای خدا شریکی قائل شوی که به آن علم نداری از آنها اطاعت مکن و از امام علی (ع) روایت شده است فرمان برداری مخلوق در حالیکه نافرمانی خدا در آن باشد سزاوار نیست. شبیه همین آیه در سوره لقمان نیز آمده است. یعنی در عین این که دعوت آنها به شرک را نباید پذیرفت باید

^۱ نمونه ج ۱۶ ص ۵۷

^۲ نمونه ج ۱۶ ص ۷۷

^۳ المیزان ج ۱۶ ص ۳۴

^۴ نمونه ج ۱۶ ص ۸۹

در امور دنیا با آنها رفاقت کرد و بدانید که اجازه دادن قران برای مخالفت با پدر و مادر در هنگام دعوت به شرک و گناهان دیگر اجازه به بدرفتاری با آنها نیست.^۱

- در تفسیر آیه ۷۴ سوره هود امام صادق (ع) می فرماید کسی که دوست دارد ببیند نمازش مقبول درگاه الهی شده یا نه باید ببیند که آیا نماز، او را از منکرات بازداشته یا نه؟ به همان اندازه که باز داشته نمازش قبول است. در روایتی می خوانیم که جوانی از انصار نماز را با پیامبر ادا می کرد اما آلوده گناهان زشتی بود. این ماجرا را به پیامبر (ص) عرضه داشتند. حضرت فرمود: سرانجام نمازش او را از این اعمال بازمی دارد.^۲
- به فرموده امام علی (ع) برای تو هیچ شهری بهتر از شهر دیگر نیست. بهترین شهر، شهری است که تو را بپذیرد و در آن آسوده باشی.^۳
- پیامبر گرامی اسلام (ص) چنین فرموده اند که هرکس آیه ۱۶ الی ۱۹ سوره روم را صبحگاهان بخواند آنچه در روز از او فوت می گردد، جبران خواهد شد و هر کس آن را در آغاز شب بخواند، آنچه را در شب از او فوت شود جبران خواهد کرد.^۴
- در روایتی از امام صادق (ع) می خوانیم که آنها که بخاطر گناه از دنیا می روند، بیش از کسانی هستند که به مرگ طبیعی می میرند.^۵

^۱ نمونه ج ۱۶ ص ۹۶

^۲ المیزان ج ۱۶ ص ۵۴

^۳ نمونه ج ۱۶ ص ۱۱۵

^۴ المیزان ج ۱۶ ص ۶۴

^۵ نمونه ج ۱۶ ص ۱۴۰

• در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم زنا شش عقوبت دارد. سه عقوبت در دنیا و سه عقوبت در آخرت. در دنیا نورانیت را از انسان سلب می‌کند، مرگ زودرس می‌آورد و روزی را قطع می‌کند. و در آخرت باعث سخت‌گیری در حساب و خشم پروردگار و خلود در آتش می‌شود.^۱

• در حدیث دیگری از پیامبر اکرم می‌خوانیم بعد از من هنگامیکه زنا در میان مردم آشکار گردد مرگ‌های ناگهانی فزونی می‌گیرد و هنگامیکه کم فروشی کنید خداوند خشکسالی و کمبود را بر آنها می‌فرستد. هنگامیکه منع زکات کنند زمین و برکات خود را از زراعت و میوه و معادن بازمی‌دارد و هنگامیکه داوری به ظلم کنند، بر ظلم و دشمنی یکدیگر را یاری خواهند کرد و هنگامیکه پیمان شکنی کنند خداوند دشمنانشان را بر آنها مسلط می‌کند و هنگامیکه قطع رحم کنند اموال بدست اشرار می‌افتد و از نیکان اهل بیت من پیروی نکنند خداوند بدان آنها را بر آنها مسلط می‌کند، پس خوبانشان دعا می‌کنند ولی دعایشان مستجاب نمی‌شود.^۲

• در روایتی می‌خوانیم که هیچ‌کسی از آبروی برادرش دفاع نمی‌کند مگر این که حق بر عهده خدا لازم می‌آید که در قیامت، آتش جهنم را از او دور کند.^۳

• امیرالمومنین علی (ع) در گفتار نورانی می‌فرماید: خدای سبحان را به گسیختن تصمیم‌ها و حل مشکلات و از هم گسسته شدن همت‌ها شناختیم.^۴

^۱ پیشین ص ۱۳۲

^۲ پیشین ۱۵۲ و ۱۷۳

^۳ پیشین ص ۱۵۵

^۴ پیشین ص ۱۶۶

- در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم که مجلس غنا و لهو و باطل مجلسی است که خدا به اهل آن نمی‌نگرد و آنها را مشمول لطفش قرار نمی‌دهد.^۱
- در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم که خانه‌ای که در آن غنا باشد ایمن از مصیبت دردناک نیست و دعا در آن به اجابت نمی‌رسد و فرشتگان وارد آن نمی‌شوند.^۲
- در حدیث دیگری از امام ششم می‌خوانیم غنا روح نفاق را پرورش می‌دهد و فقر و بدبختی می‌آفریند.^۳
- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم که لقمان پیامبر نبود ولی بنده‌ای بود که بسیار فکر می‌کرد و یقینش عالی بود. خدا را دوست می‌داشت و خدا نیز او را دوست داشت و نعمت حکمت را بر او ارزانی گرداند. از پیامبر (ص) نقل شده‌است روزی لقمان در وسط روز برای استراحت خوابیده‌بود ناگهان ندایی شنید که ای لقمان آیا می‌خواهی خداوند تو را خلیفه‌اش در زمین قرار دهد که در میان مردم به حق قضاوت کنی. لقمان در پاسخ آن ندا گفت: اگر پروردگارم مخیر کند راه عافیت را می‌پذیرم و تن به این آزمون بزرگ نمی‌دهم ولی اگر فرمان دهد فرمانش را به جان پذیرا می‌شوم زیرا می‌دانم اگر چنین مسئولیتی بر دوش من بگذارد حتما مرا کمک می‌کند و از لغزش‌ها نکه می‌دارد. فرشتگان گفتند: ای لقمان برای چه نپذیرفتی؟ گفت برای اینکه داوری در میان مردم سخت‌ترین منزلگاه‌ها و مهم‌ترین مراحل است و امواج ظلم و ستم از هر سو متوجه آن است. اگر خدا انسان را حفظ کند شایسته نجات است و اگر راه خطا برود از راه بهشت منحرف شده‌است. کسی که در دنیا سر به زیر باشد در آخرت سربلند است و کسی که در دنیا سربلند باشد، در آخرت سربیزیر است. کسی که دنیا را بر آخرت برگزیند به دنیا نخواهد رسید و آخرت را نیز از دست

^۱ پیشین ص ۱۷۷

^۲ نمونه ج ۱۶ ص ۱۸۴

^۳ پیشین ص ۱۹۸

خواهد داد. فرشتگان از منطق نیکوی لقمان در شگفتی فرو رفتند. لقمان این سخن را گفت و به خواب

رفت. خداوند نور حکمت را در دل او افکند و هنگامیکه بیدار شد زبان به حکمت گشود.^۱

● شخصی نزد پیامبر (ص) رفت و عرض کرد ای پیامبر خدا، ما را به چیزی سفارش کن. در میان توصیه‌هایی

که پیامبر به او فرمود این توصیه وجود داشت: برادر مسلمانان را با روی گشاده ملاقات کن.^۲

● در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم نعمت ظاهر، اسلام و آفرینش کامل و منظم تو از سوی پروردگار و

روزی‌هایی که به تو ارزانی داشته است، می‌باشد و نعمت باطن، پوشاندن زشتی‌های اعمال تو و رسوا

نکردنت در برابر مردم است. در روایتی دیگر آمده است نعمت آشکار، پیامبر (ص) و آنچه را از شناخت

خدا و یکتاپرستی آورده است و نعمت پنهان ولایت ما اهل‌البیت و پیمان دوستی با ما است. البته منافاتی در

میان تفسیر وجود ندارد و هر کدام، از مصداق‌های روشن نعمت آشکار و پنهان را بیان می‌کند، بی‌آنکه

مفهوم آن را محدود کند.^۳

● در حدیثی از امام علی (ع) می‌خوانیم که آن حضرت از کسی شنید که دنیا را مزمت می‌کند و آن را فریبنده

می‌شمرد. علی (ع) او را توبیخ کرد و فرمود همانا دنیا سرای راستی است برای کسی که گفتارش را راست

انگارد و سرای عاقبت است برای کسی که حقیقت آن را دریابد و سرای توانگری است برای کسی که برای

آخرتش توشه برگیرد و سرای اندرز و موعظه است برای کسی که از آن پند گیرد. دنیا مسجد دوستان خدا

و محل نماز فرشتگان و محل نزول وحی است.^۴

^۱ المیزان ج ۱۶ ص ۱۱۸

^۲ نمونه ج ۱۶ ص ۲۴۶

^۳ نمونه ج ۱۶ ص ۲۵۰

^۴ نمونه ج ۱۶ ص ۲۶۳

- امام صادق (ع) فرموده است امام غیب را نمی‌داند ولی هنگامیکه بخواهد چیزی را بداند خدا به او تعلیم می‌دهد. امامان به خاطر اینکه این تفکر نوعی شرک را رواج پیدا ندهد چنین بیاناتی کرده‌اند. در روایتی از امام کاظم (ع) چنین مضمونی آمده است که این آگاهی که ما داریم علم غیب نیست بلکه موروثی از رسول خدا است و هرچه ما می‌دانیم از رسول خدا به ما رسیده است و هرچه رسول خدا میداند از جانب خدا به او آموخته شده است.^۲

- در روایتی که امام صادق (ع) فرمود در قیامت پنجاه موقف وجود دارد که هر موقفی به اندازه هزار سال از سالهایی است که شما می‌شمارید. سپس آیه ۴ سوره معارج را تلاوت فرمود که آن روز مقدارش پنجاه هزار سال است.^۳

- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم بیماریها و دردها همگی قاصدان و فرستادگان مرگ می‌باشند. هنگامیکه عمر انسان به سر می‌رسد فرشته مرگ می‌آید و می‌گوید ای بنده خدا چه اندازه خبر بعد از خبر برای تو فرستادم اما من آخرین خبرم و بعد از من خبری نیست. دعوت پروردگارت را از روی میل یا اکراه اجابت کن پس هنگامیکه جان او را می‌گیرد و فریاد بستگانش بلند می‌شود او صدا می‌زند بر چه کسی فریاد می‌زنند و زاری می‌کنند؟ به خدا من درباره پایان عمرش به او ستمی نکردم و روزی او را نخوردم بلکه پروردگارش او را دعوت کرد. پس اگر شخصی گریه می‌کند باید برای خودش زاری کند و من آنقدر به میان شما

^۱ المیزان ج ۱۶ ص ۱۲۸ و ۱۳۴

^۲ نمونه ج ۹ ص ۲۷۷

^۳ پیشین ص ۲۸۴

بازمی‌گردم تا یکنفر از شما را باقی نگذارم. از برخی روایات استفاده می‌شود که نام فرشته مرگ عزرائیل است.^۱

• در روایتی از پیامبر (ص) نقل شده‌است هیچ‌کار خوبی نیست مگر آن که در قرآن برای آن پاداش مشخصی بیان شده، مگر نماز شب که خداوند که نامش گرامی باد پاداش آن و عظمت و منزلت آن را روشن نکرده‌است.^۲

• در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم کسی که مومنی را غذا دهد به طوری که او سیر شود، هیچ کس از آفریدگان نمی‌داند که او در آخرت چه اجری دارد مگر خداوند رب العالمین^۳

• در حدیثی از امام باقر (ع) بیان شده‌است که سجین زمین هفتم و علیین آسمان هفتم است. اعمالی که لایق قرب خدا نیست سقوط می‌کند و در سجین قرار می‌گیرد.^۴

• هنگامیکه بنده گناه می‌کند نقطه سیاهی در قلب او پیدا می‌شود. اگر توبه کند و از گناه دست بردارد و استغفار کند قلب او صیقل می‌یابد و اگر باز هم به گناه برگردد، سیاهی آن افزون می‌شود تا تمام قلبش را فراگیرد. این همان زنگاری است که در آیه ۱۴ سوره المطففین بدان اشاره شده‌است.

• حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم پدرم فرمود: چیزی بدتر از گناه قلب را فاسد نمی‌کند که قلب وقتی تحت تاثیر گناه واقع می‌شود، گناه به تدریج در آن اثر می‌گذارد تا بر آن غالب گردد و در این هنگام قلب وارونه می‌شود و بالای آن پایین قرار می‌گیرد. بدیهی است که منظور از وارونه شدن قلب دگرگون شدن

^۱ نمونه ج ۱۷ ص ۷۶

^۲ نمونه ج ۱۷ ص ۹۵

^۳ المیزان ج ۱۰ ص ۲۴۳

^۴ نمونه ج ۱۷ ص ۱۰۴

حس تشخیص آدمی است. تا آنجا که بر اثر انس با گناه، زشت‌ها را زیبا و اعمال حسنه را زشت می‌بیند. این خطرناکترین مرحله است.

● در حدیث پر معنایی از امام سجاد (ع) می‌خوانیم راحت و آسایش برای اهل دنیا وجود ندارد. راحت و آسایش تنها برای بهشت و اهل آن آفریده شده. رنج و تعب در دنیا آفریده شده است. به همین دلیل هیچکس از آن بدست نمی‌آورد مگر اینکه دو برابر آن حرص نصیبت می‌گردد و کسانی که از دنیا بیشتر دارند، فقیرند زیرا در حفظ اموال خویش محتاج دیگران هستند و به تمام اسباب دنیوی نیازمندند. بنابراین در ثروت هم راحتی وجود ندارد. سپس امام (ع) در ذیل حدیث فرموده‌اند هرگز دوستان خدا در دنیا به خاطر دنیا رنج و تعب نمی‌کشند بلکه رنج و تعب آنها در دنیا برای آخرت است.^۱

● اخدود به معنای گودال بزرگ یا خندق‌های بزرگ پر از آتش است که شکنجه‌گران، مومنان را در آنها می‌افکندند و می‌سوزاندند. در این که ماجرا مربوط به چه زمان و قومی است در میان مفسران و مورخان گفتگو است. اما ماجرای دونواس آخرین پادشاه یکی از قبایل معروف یمن از همه معروف‌تر است. دونواس آخرین نفر از سلسله خمیر پس از بعثت حضرت عیسی (ع) و در زمانیکه دین یهود نسخ شده بود، به آیین یهود در آمد و قبیله خمیر نیز از آن پیروی کردند. هم مسلکان دونواس او را وادار کردند که اهل نجران را مجبور به پذیرش آیین یهود کند. او به سوی نجران حرکت کرد و ساکنان آنجا را جمع کرد و دین یهود را بر آنها عرضه داشت و اصرار کرد که آن را بپذیرا شوند ولی آنها حاضر به صرف نظر از آیین خود نشدند. دونواس دستور داد خندق عظیمی کنند و همیزم در آن ریختند و آتش زدند. گروهی را زنده در آتش سوزاندند و گروهی را شمشیر زدند و قطعه قطعه کردند. بطوریکه عدد مقتولین و سوختگان به بیست هزار

^۱ نمونه ج ۱۷ ص ۱۶۳

نفر رسید. بعضی افزودند که در این گیر و داد یک تن از اهالی نجران فرار کرد و به سوی قیصر روم شتافت و از دونواس شکایت کرد و یاری طلبید. قیصر گفت: سرزمین شما از من دور است اما نامه‌ای به پادشاه حبشه می‌نویسم و از او می‌خواهم که شما را یاری دهد. چرا که او مسیحی و همسایه شماست. سپس نامه‌ای به پادشاه حبشه نوشت و از او خواست که انتقام خون مسیحیان را بگیرد. پس از اطلاع نجاشی از این ماجرا لشگریان حبشه را به سمت یمن حرکت داد و آنها را شکست دادند و گروه زیادی از یاران او را به هلاکت رساندند و بدین ترتیب مملکت یمن به دست نجاشی افتاد و آن شکنجه‌گران بی‌رحم، غیر از عذاب آتش سوزان در قیامت، در همین دنیا نیز مشمول عذاب الهی گشتند.^۱

● از امیرالمومنین علی (ع) نقل شده است که پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمود: به زودی فتنه‌ای در میان شما ظاهر می‌شود. عرض کرد ای رسول خدا راه نجات از آن چیست؟ فرمود قرآن است که اخبار پیشینیان و آیندگان و داوری میان شما در آن است. آن کلامی است که حق را از باطل جدا می‌کند. جدی و شوخی نیست. هر جباری که آن را ترک کند خداوند او را در هم می‌شکند و هر کس هدایت را در غیر آن بجوید خداوند گمراهش می‌کند.^۲

● در حدیثی از حضرت امیرالمومنین (ع) از آن بزرگوار (محمد (ص)) می‌خوانیم روز قیامت من در موقف شفاعت می‌ایستم و آن قدر گنهکاران را شفاعت می‌کنم که خداوند می‌فرماید: ای محمد (ص) راضی شدی؟ من می‌گویم راضی شدم.^۳

^۱ نمونه ج ۱۷ ص ۲۱۶ و ۲۲۵

^۲ نمونه ج ۱۷ ص ۲۳۳

^۳ پیام قرآن ج ۹ ص ۱۳۷

- در توضیح آیه ۱۶ سوره نساء که می‌فرماید: خداوند شرک را نمی‌آمزد ولی کمتر از آن را برای هر کس که بخواهد و شایسته بداند می‌آمزد. از امیرالمومنین (ع) نقل شده‌است که آن حضرت آیه یاد شده را امید بخش‌ترین آیه قرآن معرفی کردند.
- در حدیث از پیامبر اکرم (ص) آمده‌است هنگامیکه یتیم گریه می‌کند عرش خدا به لرزه در می‌آید. آنگاه خداوند می‌فرماید ای ملائکه من شما را گواه می‌گیرم که هر کس، او را خشنود کند من روز قیامت او را خشنود خواهم کرد.^۱
- در روایت دیگری از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم هر کس برای نوازش دست بر سر یتیمی بکشد به شماره موهایی که دست او از آن می‌گذرد در روز قیامت نوری خواهد داشت.^۲
- در شان نزول آیه ۹ تا ۱۹ سوره علق نقل شده‌است که ابوجهل از اطرافیان خود سوال کرد آیا محمد (ص) در میان شما سر برای سجده صورت به خاک می‌گذارد؟ گفتند: آری. سپس گفت اگر او را در چنین حالی ببینم با پای خود گردن او را له می‌کنم. به او گفتند او در آنجا مشغول نماز خواندن است ابوجهل حرکت کرد تا گردن پیامبر (ص) را زیر پای خود بفشارد. ولی هنگامیکه نزدیک رفت در حالیکه گویی با دستش چیزی را از خود دور می‌کند عقب نشینی کرد. به او گفتند این چه وضعی است که در تو می‌بینیم؟ او گفت ناگهان میان خودم و او خندقی از آتش و منظره وحشتناکی دیدم و هم چنین بال و پرهایی را مشاهده کردم. پیامبر (ص) فرمود: قسم به کسی که جانم در دست اوست اگر به من نزدیک شده‌بود فرشتگان خدا عضو عضو او را می‌ربودند.^۳

^۱ نمونه ج ۱۷ ص ۳۷۹

^۲ پیشین ص ۳۸۱

^۳ نمونه ج ۱۷ ص ۳۸۶

- در حدیثی می‌خوانیم خدا را چنان عبادت کن که گویی او را می‌بینی و اگر تو او را نمی‌بینی او تو را می‌بیند.^۱
- در حدیثی آمده‌است مردی خدمت پیامبر اکرم (ص) آمد و عرض کرد از آنچه خدا به شما تعلیم داده‌است به من بیاموز. پیامبر او را به مردی از یارانش سپرد تا بر او قرآن تعلیم کند. او سوره زلزال را تا به آخر به او یاد داد. آنگاه آن مرد از جا برخاست و گفت هم این برای من کافیست. پیامبر (ص) فرمود: او را به حال خود بگذارید که دانا شد.^۲

- در سال هشتم هجرت به پیامبر اکرم (ص) خبر دادند که دوازده هزار سوار در سرزمین بایس جمع شده و با یکدیگر پیمان بستند که تا پیامبر و علی را به قتل نرسانند و جماعت مسلمانان را متلاشی نکنند از پای ننشینند. پیامبر (ص) بسیاری از یاران خود را به سرکردگی بعضی صحابه به سراغ آنها فرستاد ولی آنان بعد از گفت و گوهایی بدون نتیجه بازگشتند. سرانجام پیامبر (ص)، علی (ع) را با گروه کثیری مهاجر و انصار به نبرد با آنها اعزام داشت. آنها به سرعت به سوی منطقه دشمن حرکت کردند و شبانه راه رفتند و صبحگاهان دشمن را در حلقه محاصره خود گرفتند. نخست اسلام را بر آنها عرضه داشتند ولی آنها نپذیرفتند. هنوز هوا تاریک بود که به آنها حمله کردند. آنها در هم شکستند. عده‌ای را کشتند و زنان و فرزندانشان را اسیر کردند و اموال فراوانی را به غنیمت گرفتند. در پی آن سوره عادیات نازل شد در حالیکه هنوز سربازان اسلام به مدینه باز نگشته بودند. پیامبر (ص) آن روز برای نماز صبح به مسجد آمد این سوره را در نماز تلاوت فرمود. بعد از پایان نماز اصحاب عرض کردند این سوره‌ای است که تا بحال نشنیده بودیم. فرمود آری علی (ع) بر دشمنان پیروز شد و جبرئیل دیشب با آوردن این سوره به من بشارت داد. چند روز بعد حضرت

^۱ پیشین ص ۳۹۱

^۲ نمونه ج ۲۷ ص ۱۳۶

علی (ع) همراه سپاه اسلام با غنائم و اسیران به مدینه وارد شدند. پیامبر با گروهی از یاران خود به استقبال سپاه رفت. فرمانده سپاه با دیدن پیامبر (ص) فوراً از اسب پیاده شد. پیامبر در حالیکه دست خود را بر پشت علی (ع) می‌زد فرمود بر اسب سوار شو خدا و رسول خدا از تو راضی است. در این لحظه پرده اشکی از فرط شادی و زیادی سرور در دیدگان علی (ع) حلقه زد.^۱

• امام باقر (ع) فرمود: ایمان یک درجه از اسلام بالاتر و تقوا یک درجه از ایمان بالاتر و یقین یک درجه برتر از تقوا است و چیزی کمتر از یقین در میان مردم تقسیم شده است. راوی سوال کرد یقین چیست؟ فرمود: حقیقت یقین توکل بر خدا و تسلیم در برابر ذات پاک او و خشنودی به قضای الهی و واگذاری تمام کارهای خویش به خداوند است.^۲

• در حدیثی آمده است که پیامبر اکرم (ص) عرض کردند شنیده‌ایم یکی از یاران عیسی روی آب راه می‌رفت . فرمود اگر یقینش بیشتر بود روی هوا راه می‌رفت.^۳

• پیغمبر اکرم (ص) فرمود کسی که ماعون (وسایل ضروری و کوچک) را از همسایه‌اش دریغ دارد خداوند او را از خیر خود در قیامت محروم می‌کند و به حال خود وا می‌گزارد و هر کس که خدا او را به حال خود واگزارد چه حال بدی خواهد داشت.^۴

• از ابن عباس نقل شده که هنگامیکه آیه عشیرتک الاقربین سوره شعراء نازل شد پیامبر ماموریت یافت که بستگان نزدیکش را انذار کند و به اسلام دعوت نماید. بر فراز کوه صفا آمد و مردم مکه را فرا خواند.

^۱ نمونه ج ۲۷ ص ۲۱۸

^۲ المیزان ج ۲۰ ص ۴۱۳

^۳ علل الشرائع ج ۱ ص ۱۷۰

^۴ نمونه ج ۱۵ ص ۳۸۱

جمعیت به سراغ حضرتش رفتند و فرمود به من بگوئید اگر به شما خبر دهم که سواران دشمن صبحگاه به شما حمله‌ور می‌شود یا به شما شبیخون خواهد زد آیا مرا تصدیق خواهید کرد؟ گفتند ما هرگز از تو دروغی نشنیده‌ایم. فرمود من شما را از عذاب شدید الهی می‌ترسانم. هنگامیکه ابولهب این سخن را شنید گفت زیان و مرگ بر تو باد. آیا فقط برای همین سخن ما را جمع کردی؟ در این هنگام، سوره المسد نازل شد. بعضی در اینجا افزودند هنگامی که همسر ابولهب (ام جمیل) با خبر شد که این سوره درباره او و همسرش نازل شده به سراغ پیامبر (ص) رفت درحالی‌که آن حضرت را نمی‌دید سنگی در دست داشت و گفت من شنیده‌ام محمد (ص) مرا به بدی یاد کرده به خدا سوگند اگر او را بیابم با همین سنگ بر دهانش می‌زنم. من هم شاعرم و سپس اشعاری در مذمت پیامبر (ص) خواند. البته خطر ابولهب و همسرش برای اسلام و عداوت آنها منحصر به این نبود و اگر می‌بینیم قرآن لبه تیز حمله را متوجه آنها کرده و آنها را به صراحت نکوهش می‌کند دلایلی بیش از این دارد. مانند این که نقل شده‌است او با بد گفتن، مردم حقیقت طلب را ملاقات و آنها را منع می‌کرد و همچنین گفته‌اند که آن بی‌شرم در حالیکه پیامبر (ص) مردم را به توحید دعوت می‌کرد به پای آن حضرت سنگ می‌زد. به گونه‌ای که از پای مبارک خون می‌آمد. در این حال فریاد می‌کشید ای مردم این دروغگو است او را تصدیق نکنید و همچنین در روایات آمده‌است که همسر پلید او بوته‌های خار را بر دوش می‌کشید و بر سر راه پیغمبر اسلام (ص) می‌ریخت تا پاهای مبارکش آزرده شود. گفته‌اند عاقبت سر ابولهب بر اثر ضربه زخم شد و عفونت کرد و بر اثر همان عفونت مرد. می‌گویند که عفونت بدن او به حدی شده بود که جمعیت جرات نمی‌کردند نزدیک او شوند. او را بیرون مکه بردند و از دور آب بر او ریختند و سپس بر او سنگ پرتاب کردند تا بدنش زیر سنگ و خاک پنهان شد.^۱

^۱ نمونه ج ۲۷ ص ۳۸۰

- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم آیا کسی هست که بتواند یک سوم قرآن را در یک شب بخواند؟ یکی از حاضرین عرض کرد ای رسول خدا چه کسی توانایی این کار را دارد؟ پیامبر فرمود: سوره قل هو الله احد را بعد از هر نماز ترک نکند. چرا که هر کس ان را بخواند خداوند خیر دنیا و آخرت را برای او جمع می‌کند. خودش و پدر و مادرش و فرزندانش را می‌آمزد.^۱
- در روایت دیگری استفاده می‌شود که خواندن این سوره قل هو الله احد هنگام ورود به خانه روزی را زیاد و فقر را دور می‌کند.^۲
- در روایتی از امام باقر (ع) در ذیل آیه ۴ سوره فاتحه می‌خوانیم همه کارهای امروز و آن روز به دست خدا است ولی در روز قیامت تمام حاکمان از میان می‌روند و هیچ حکومتی جز حکومت خدا باقی نمی‌ماند.^۳
- از پیامبر اسلام (ص) پرسیدند که مبعوضترین عمل‌ها در پیشگاه خداوند کدام است؟ در پاسخ فرمود شرک به خدا. پرسیدند بعد از آن چیست؟ فرمود بریدن از خویشاوندان.^۴
- از امام صادق (ع) نقل شده که هنگامیکه مشکلی طاقت فرسایی برای علی علیه السلام پیش می‌آمد به نماز پناه میبرد.^۵
- در روایتی از امام رضا (ع) چنین مضمونی نقل شده که مردی از بنی اسرائیل یکی از نزدیکانش را کشت و جنازه او را بر سر راه یکی از طایفه‌ها انداخت. سپس همراه گروهی برای خون خواهی همان مقتول به نزد موسی (ع) رفت و از او خواست قاتل را معرفی کند. حضرت موسی (ع) گفت گاو ماده‌ای برایم بیاورید.

^۱ المیزان ج ۲۰ ص ۴۵۴

^۲ پیشین ص ۴۵۵

^۳ المیزان ج ۲۰ ص ۴۵۴

^۴ نمونه ج ۱ ص ۱۵۶

^۵ نمونه ج ۱ ص ۱۸۶

گفتند آیا ما را مسخره می‌کنی؟ موسی فرمود به خدا پناه می‌برم از این که از جاهلان باشم. اگر آنها گاوی آورده بودند به زحمت‌های بعدی نمی‌افتادند ولی آنها سخت‌گیری کرده و خداوند نیز بر آنها سخت گرفت. گفتند از خدا بخواه برای ما روشن کند که این گاو چگونه گاوی باشد؟ موسی (ع) گفت: خداوند می‌فرماید گاو نه پیر باشد و نه از کار افتاده، نه بکر و نه جوان تا آخر مشخصات گاو. سرانجام گاو را نزد جوانی از بنی اسرائیل یافتند. جوان گفت من گاوم را جز یک پوست پر از طلا نمی‌فروشم. آنرا خریداری کردند و موسی دستور به ذبحش نمودند. قسمتی از گوشت آن را به بدن مرده زدند مقتول زنده شد و قاتل خود را معرفی کرد. موسی (ع) به اصحابش فرمود: ماجرای گاو ماده از این قرار است که جوانی نیکوکار که به پدرش احترام بسیار می‌گذاشت روزی معامله‌ای پر سود برایش پیش آمد و نزد پدرش رفت تا کلید صندوق یا اطاق را از او بگیرد اما چون پدرش خواب بود او را بیدار نکرد و او گاو ماده را به او هدیه داد. سپس حضرت موسی (ع) فرمود به نیکوکاری بنگر که چگونه به اهلش می‌رسد.^۱

• مردی به امام صادق (ع) عرض کرد با اینکه عوام یهود اطلاعی از کتب آسمانی خود جز از طریق عالمانشان نداشتند چگونه خداوند آنها را به خاطر تقلید از علما و پذیرش آنان مذمت می‌کند؟ آیا عوام ما را نیز که که از جهتی با عوام یهود مانند هم هستند، مذمت کرده؟ امام فرمودند عوام یهود از یک جهت فرق دارند. آنها می‌دیدند که عالمانشان به صراحت دروغ می‌گویند، حرام و رشوه می‌خورند و احکام خدا را تفسیر می‌کنند. آنها با وجدان خود این حقیقت را دریافته بودند که چنین اشخاصی فاسق اند و جائز نیست سخنان آنها را درباره پیامبران قبول کنند پس به این دلیل خداوند آنها را نکوهش کرده‌است. سپس اگر عوام ما هم از علماء جور و فسق آشکار و تعصب شدید، حرص به دنیا و اموال حرام ببینند و از آنها پیروی کنند مثل یهود

^۱ نمونه ج ۱۶ ص ۱۲

خواهند بود که خداوند آنان را به خاطر پیروی از علماء فاسق نکوهش کرده‌است. سپس امام فرمود: عوام باید از دانشمندانی تقلید کنند که پاکی روح خود را حفظ می‌کنند و دین خود را نگه می‌دارند. مخالفت هوا و هوس دارند و مطیع فرمان خداوند هستند.^۱

• از امام صادق (ع) روایت شده که فرمود با مردم سخن بگویند و جز خیر و خوبی نگویند و تا ندانسته‌اید که چه سخنی خوب است آن را به زبان نیاورید.^۲

• از امام باقر (ع) می‌خوانیم بهتر از آنچه دوست دارید با شما سخن بگویند با مردم سخن بگویند.^۳

• از پیامبر (ص) نقل شده‌است خدایا چنان که سزاوار تو است تو را نشناختیم و چنان که شایسته توست تو را نپرستیده‌ایم.^۴

• در حدیثی از امام صادق (ع) آمده‌است خداوند ابراهیم را بنده خود قرار داد پیش از آنکه پیامبرش قرار دهد و او را به پیامبری انتخاب کرد پیش از آنکه او را رسول خود کند و او را رسول خود انتخاب کرد پیش از آن که او را خلیل و دوست خود بشمارد و او را خلیل خود قرار داد پیش از آنکه او را امام قرار دهد. هنگامیکه همه این مقام‌ها را برای او جمع کرد فرمود: من تو را امام مردم قرار دادم به قدری این مقام در نظر ابراهیم بزرگ جلوه کرد که عرض کرد خداوندا، از دودمان من هم امامانی قرار ده.^۵

^۱ نمونه ج ۱ ص ۲۷۸

^۲ منشور جاوید ج ۳ ص ۲۱۷

^۳ المیزان ج ۱ ص ۱۹۷

^۴ المیزان ج ۱ ص ۲۰۳

^۵ المیزان ج ۱ ص ۲۰۲

- از پیامبر (ص) نقل شده روزی به اصحاب فرمود در باغهای بهشت گردش کنید. پرسیدند ای پیامبر خدا باغهای بهشت چیست؟ فرمود مجالس یاد خدا. صبح و شب به این مجلس بروید و به یاد خدا باشید.^۱
- هر کس دوست دارد ببیند ارزش او نزد خدا چقدر است پس ببیند که ارزش خداوند نزد او چه مقدار است؟ چون خداوند به بنده خود آن مقدار احترام می‌گذارد که بنده‌اش به او احترام می‌گذارد و بدانید که بهترین و پاکیزه‌ترین اعمال شما نزد مالک و صاحبان یاد خدا است چرا که خود او از خودش خبر دارد و فرمود من همنشین کسی هستم که مرا یاد کند و نیز فرمود مرا یاد کنید تا شما را با نعمت‌هایم یاد کنم. مرا با طاعت و عبادت یاد کنید تا شما را با نعمت‌ها و احسان و راحت و رضایت خویش یاد کنم.^۲
- در روایتی از پیامبر (ص) نقل شده است کسی که خدا را اطاعت کند خدا را یاد کرده هر چند نماز و روزه و تلاوت قرآنش کم باشد. و اگر کسی خدا را نافرمانی کند خدا را فراموش کرده هر چند نماز و روزه و تلاوت قرآنش زیاد باشد.^۳
- از امام صادق (ع) روایت شده که پیامبر (ص) فرمود خداوند می‌فرماید من دنیا را بین بندگانم به عنوان قرض قرار دادم پس هر کس در دنیا چیزی به من دهد یعنی در راه خدای انفاق کند در برابر هر یک ده تا هفتصد برابر پاداش می‌دهم و کسی که از آن با اجبار چیزی از او بگیرم در برابر او سه چیز به او می‌دهم که اگر یکی از این سه چیز را به فرشتگانم می‌دادم از من راضی می‌شدند: صلوات و درود خدا، رحمت الهی

^۱ نمونه ج ۲۰ ص ۴۵۵

^۲ نمونه ج ۲۰ ص ۴۵۵

^۳ نمونه ج ۱ ص ۳۳۸

و هدایت الهی. سپس امام صادق (ع) فرمود این سه پاداش برای آنهاست که خدا چیزی را به اجبار از آنها گرفته باشد.^۱

• از امام باقر (ع) می‌خوانیم خوشحالی خداوند از توبه بنده‌اش بیشتر از خوشحالی کسی است که در شب تاریک زاد و توشه‌اش را گم کرده‌بود و آن را پیدا کرده‌است.^۲

• پیامبر (ص) فرمود مصیبتی که از ناحیه حماقت احمق حاصل می‌شود، بدتر از سرکشی فاجران است. خداوند فردای قیامت تمام بندگان را به مقدار عقل و خرد آنها بالا می‌برد و آنها بر همین اساس به خداوند نزدیک می‌شوند.^۳

• امام صادق (ع) درباره عقل فرمود: عقل چیزی است که با آن خدا پرستیده شود و بهشت ره‌آورد آن باشد. راوی پرسید پس آنچه معاویه داشت چیست؟ حضرت فرمود: آن زیرکی و شیطنت است که شبیه عقل است اما عقل نیست.^۴

• خداوند در آیه ۱۶۷ سوره بقره می‌فرماید: این چنین خداوند اعمالشان را برایشان به صورت حسرت مجسم می‌کند از امام صادق (ع) روایت شده‌است این همان مردی است که مالش را رها کرده و آن را از روی بخل در طاعت خداوند خرج نمی‌کند. سپس بمیرد و آن را برای هر کسی به جا می‌گذارد که به طاعت خدا و یا نافرمانی‌اش مشغول است. پس اگر وارث با آن مایل به طاعت خداوند مشغول شود او در قیامت ثواب آن عمل را در ترازوی دیگری می‌بیند پس حسرت می‌خورد زیرا نتیجه مال او بوده‌است و اگر وارث آن مال را

^۱ نمونه ج ۱ ص ۳۴۶

^۲ المیزان ج ۸ ص ۲۶۶

^۳ نمونه ج ۱۹ ص ۳۶۴

^۴ المیزان ج ۱۷ ص ۹

در نافرمانی خدا خرج کند باز هم حسرت می خورد چرا که او با آن وارث را در نافرمانی خدا تقویت کرده است.^۱

• از امام صادق (ع) روایت شده است هیچ کس گوشت مردار نمی خورد مگر این که بدنش ضعیف و رنجور می شود و نیروی او را می کاهد و نسلش را قطع می کند. خورنده مردار نمیبرد مگر ناگهانی.^۲

• اگر به روایت امام سجاد (ع) که تفسیر سوره قصاص است دقت شود فواید چشمگیر قصاص روشن می گردد. امام سجاد پس از قرائت آیه "و لکم فی القصاص حیات یا اولی اللالباب" فرموده است: ای امت پیامبر بدانید که قصاص برای شما و جامعه اسلامی موجب حیات و زندگی است زیرا کسی که در صدد قتل دیگری است بداند که قاتل را هم می کشند و او را قصاص می کنند از مکر شیطانی خود برمی گردد و از کشتن منصرف می گردد. پس تشریح قصاص، نخست باعث حیات کسی است که مورد سوء قصد قرار گرفته و مانع قتل می شود و ثانیاً باعث حیات خود جانی است که اگر طرف را بکشد خودش هم قصاص گشته ولی از ترس قصاص دست به قتل نمی زند. ثالثاً موجب حیات دیگران است و برای مردم جامعه امنیت جانی به ارمغان می آورد زیرا وقتی که مردم دانستند که قصاص واجب است و حتما اجرا می گردد از ترس قصاص و کشته شدن به قتل دیگران جرات نخواهند کرد.^۳

• از پیامبر اسلام (ص) می خوانیم سزاوار نیست برای شخص مسلمان که شب بخوابد مگر در حالیکه وصیت نامه اش زیر سرش نباشد البته تعبیر زیر سر بودن برای تاکید است و منظور از آماده بودن وصیت نامه است.^۴

^۱ المیزان ج ۱۷ ص ۲۵۱

^۲ المیزان ج ۱ ص ۴۱۶

^۳ منشور جاوید ج ۱ ص ۱۲

^۴ نمونه ج ۱ ص ۶۱۸

- در حدیث دیگری می‌خوانیم که کسی که بدون وصیت از دنیا برود مرگ جاهلیت است.^۱
- در روایتی از امام باقر (ع) آمده است کسی که در وصیتش ظلم و تعدی کند در روز قیامت خداوند عزوجل را ملاقات می‌کند درحالی‌که خدا از او رو برمی‌گرداند.^۲
- در حدیث قدسی آمده‌است به غیر تمسک نمی‌جوید مگر این که رشته اسباب آسمانها و زمین را بر او قطع می‌کنم اگر از من چیزی بخواهد به او نمی‌دهم. اگر مرا بخوانند دعایش را مستجاب نمی‌کنم و هیچ مخلوقی به من تمسک نمی‌جوید مگر اینکه آسمانها و زمین را من ضامن رزقش کنم. اگر مرا بخواند اجابت می‌کنم و اگر حاجتی بخواهد حاجتش را برمی‌آورم و اگر از من طلب آمرزش کند او را می‌آمرزم.^۳
- در حدیثی از پیامبر (ص) می‌خوانیم که خداوند گیرنده رشوه و آن کسی که واسطه آن است را لعنت کرده‌است.^۴
- امام صادق (ع) درباره رشوه فرموده در قضاوت همان کفر به خدای بزرگ است.^۵
- امیرالمومنین علی (ع) می‌فرماید ای بندگان خدا بدانید که پرهیزکاری جایگاهی محکم و شکست ناپذیر است.^۶

^۱ المیزان ج ۵ ص ۲۰۵

^۲ نمونه ج ۱ ص ۵۸۵

^۳ المیزان ج ۲ ص ۲۶

^۴ نمونه ج ۱ ص ۶۳۴

^۵ طیالبیان ج ۳ ص ۳۲۶

^۶ المیزان ج ۲ ص ۳۶

- در روایت دیگری از آن حضرت می‌خوانیم آگاه باشید همانا گناهان چون مرکب‌های بد رفتارند که سواران خود، گنهکاران را عنان رها شده در آتش دوزخ می‌اندازد و همانا تقوا همچون مرکب‌های فرمان برداری است که سواران خود را عنان بر دست وارد بهشت جاویدان می‌کنند.^۱
- از امام صادق (ع) روایت شده است مراد از حسنه خشنودی خدا و بهشت در آخرت و روزی فراوان و خوش خلقی در دنیا است.^۲
- در حدیثی از پیامبر خدا (ص) می‌خوانیم که کسی که خدا به او قلبی شاکر و زبانی مشغول به ذکر حق و همسری با ایمان که او را در دنیا و آخرت یاری کند بخشیده باشد نیکی در دنیا و آخرت را به او داده و او را از عذاب آتش جهنم باز داشته است.^۳
- در روایتی نقل شده است که مردی از مجاهدان راستین صدر اسلام خدمت پیامبر (ص) از آزار مشرکان شکایت کرد حضرت فرمود: امت‌هایی که پیش از شما بودند انواع بلاها و شکنجه‌ها می‌شدند تا آنجا که اره بر سر آنها می‌گذارند و آنها را به دو پاره تقسیم می‌کردند ولی این امر هرگز آنها را از دینشان منصرف نمی‌کرد.^۴
- در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم بلا و سختی فراوان اجر و پاداش را به دنبال خواهد داشت پس وقتی که خداوند بنده‌ای را دوست داشته باشد او را به مشکلات فراوانی مبتلا می‌کند. پس اگر کسی از خدا راضی باشد خدا نیز از او راضی خواهد بود و اگر کسی از خدا خشمگین گردد خدا نیز از او خشمگین می‌شود.^۵

^۱ نمونه ج ۱ ص ۶۴۹

^۲ نمونه ج ۱ ص ۶۵۰

^۳ المیزان ج ۲ ص ۶

^۴ نمونه ج ۱۹ ص ۱۱۰

^۵ نمونه ج ۲ ص ۲۰۳

- حضرت علی (ع) می‌فرماید: کسی که دل به امید خدا بسته امید از رفتار و کردارش فهمیده می‌شود.^۱
- در ذیل آیه ۲۲۲ سوره بقره از پیامبر نقل شده است هنگامیکه انسان می‌میرد امید او جز به سه چیز قطع می‌شود: صدقات جاریه یعنی اموالی که از منافع آن مرتبا بهره‌برداری می‌شود، علمی که از آن سود می‌برند و فرزند صالحی که برای او دعا می‌کند.^۲
- در حدیثی می‌خوانیم بین حلال‌های خداوند هیچ چیزی در پیشگاه او ناخوشایند تر از طلاق نیست.^۳
- از امام باقر (ع) می‌خوانیم زن مطلقه در دوران عده‌اش می‌تواند آرایش کرده و سرمه در چشم کند و موهای خود را رنگین و خود را معطر کند و هر لباسی که مورد علاقه اوست بپوشد. شاید از همین راه بار دیگر قلب مرد را یعنی همسر سابقش را تسخیر کند و مرد رجوع نماید.^۴
- در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم طفل شیر خوار با هیچ شیری با برکت تر از شیر مادرش شیر داده نمی‌شود.^۵
- از پیامبر اکرم (ص) روایت شده‌است وقتی که زن به طفلش شیر می‌دهد هر بار مکیدن شیرخوار برابر آزاد کردن بنده‌ای از فرزندان اسماعیل (ع) برای او پاداش دارد. پس هنگامیکه از شیر دادنش فارغ شود فرشته‌ای بر پهلو او می‌زند و می‌گوید عملت را از سر گیر چرا که آمرزیده شدی.^۶

^۱ طبیبالبیان ج ۲ ص ۴۸۵

^۲ نمونه ج ۲ ص ۲۰۸

^۳ نمونه ج ۲ ص ۲۲۳

^۴ نمونه ج ۲ ص ۲۰۳

^۵ پیام قرآن ج ۶ ص ۲۳۴

^۶ المیزان ج ۲ ص ۳۰۰

- روایتی آمده است که امیرالمومنین (ع) شنید کسی به قنبر خدمتکار و یار با وفایش دشنام داد. قنبر خواست مقابله کند امام او را صدا زد و فرمود: آرام باش کسی که به تو دشنام داد رسوا شده. رها کن که در این صورت خدای رحمان را راضی کرده‌ای و شیطان را خشمگین و دشمنت را مجازات کرده‌ای. قسم به خدایی که دانه را شکافت و جانداران را آفرید انسان با ایمان با هیچ چیزی همانند حلم و بردباری خدای را خشنود نمی‌کند و شیطان را با هیچ چیز همانند سکوت خشمگین نمی‌سازد.^۱
- در روایتی از امام صادق (ع) ذیل آیه ۲۳۸ بقره نقل شده است محافظت نماز یعنی روی آوردن انسان به نماز و مراقب بودن به گونه‌ای که هیچ چیزی او را از نماز باز ندارد و هیچ چیزی او را مشغول نکند.^۲
- در روایتی از امام علی (ع) در ضمن وصایای ایشان به محمدبن ابی بکر می‌خوانیم نماز را در وقت معین آن به جای آر. کارهای تو تابع نمازت باشد.^۳
- در ذیل آیه ۱۲۶ بقره آمده است بنی اسرائیل بعد از در گذشت موسی دین خدا را دگرگون کرده از فرمانهای پروردگارشان سرپیچی کردند. در میان آنها پیامبری بود بنام ارمیا که آنها را به کارهای نیک امر می‌کرد و از کارهای زشت نهی می‌فرمود ولی آنها از او اطاعت نمی‌کردند و خداوند بخاطر نافرمانی از ارمیا جالوت را که مردی قبطی بود بر آنها مسلط کرد و او بنی اسرائیل را به شدت به ذلت کشاند و مردان کارآمد آنها را کشت و بقیه آنها را از سرزمینشان بیرون کرد و اموال آنها را گرفت و زنانشان را کنیز خود کرد. بنی اسرائیل نزد پیامبر آن زمانشان که شموئیل نام داشت رفته و از وضعیت فلاکت بارشان شکایت کردند و گفتند از خداوند درخواست کن فرماندهی برای ما برانگیزد تا در راه خدا کارزار کنیم. در آن روزگار، نبوت، همواره

^۱ نمونه ج ۲ ص ۲۳۷

^۲ المیزان ج ۲ ص ۳۰۲

^۳ پیشین ص ۳۰۳

در یک دودمان و فرمان روایی و حکومت در دودمانی دیگر بود. به همین جهت آنها این چنین از پیامبرشان تقاضا کردند. پیامبرشان پرسید اگر چنین فرماندهی برایتان معین شد و جهاد بر شما واجب گشت قول می‌دهید که از جهاد شانه خالی نکنید. آنها گفتند ما چه بهانه‌ای داریم که در راه خدا جنگ نکنیم با این که دشمن، ما را از خانه‌هایمان بیرون رانده و از زن و فرزندانمان دور کرده است و اما خدای تعالی به آن پیامبر خبر داد که ایشان پشت به جنگ خواهند کرد و همین که جهاد بر آنها واجب شد به جز عده‌ی کمی از ایشان همه از جنگ اعراض کردند. سرانجام پیامبرشان به ایشان گفت خداوند تعالی طالوت را برانگیخت تا فرمانده باشد. بنی اسرائیل از این موضوع خشمگین شدند و گفتند او کجا و فرمانروایی کجا؟ ما که سزاوارتر به فرمانرایی هستیم او نه ثروتی دارد و نه از دودمان لادبی است که باید نبوت در دودمان او باشد و نه از دودمان یوسف است که سلطنت همواره در آن دودمان بوده است بلکه او از دودمان بنیامین برادر پدری و مادری یوسف است که نه نبوت در آن بوده است و نه سلطنت. پیامبرشان در پاسخ گفت: خداوند او را بر شما ترجیح داده و به او نیروی علمی و جسمی بخشیده و خدا کسی است که هر چه می‌کند از روی آگاهی است. طالوت مردی قوی هیکل و داناترین مردم بنی اسرائیل بود ولی مرد فقیری بود. بنی اسرائیل بر فقرش خورده می‌گرفتند و می‌گفتند او مال فراوانی ندارد. پیامبرشان گفت: نشانه این که او از طرف خدا فرمانروا و حاکم شما شده این است که صندوق عهد نزد شما می‌آید در حالیکه فرشتگان آن را حمل می‌کنند. این صندوق همان صندوقی است که خداوند برای موسی فرستاد و مادر موسی قنذاق او را در آن نهاد و به دریا افکند این صندوق همواره در بین بنی اسرائیل بود و از آن برکت می‌جستند و هنگامیکه مرگ موسی (ع) فرا رسید الواح تورات و زره خود و آنچه نشانه‌های نبوت داشت در آن نهاد و به وصی خود یوشع سپرد ولی گناهان بنی اسرائیل و بی‌احترامی آنها به صندوق باعث شد که خدا آن صندوق را از میان آنها بردارد و

آن‌ها که تا آن زمان در کمال عزت و شرف زندگی می‌کردند گرفتار جالوت شدند و به دست او خوار و ذلیل گشتند.^۱

• ابودر غفاری به رسول خدا (ص) عرض کرد یا رسول الله مهمترین و پر فضیلت‌ترین آیه‌ای که بر شما نازل شده کدام است؟ حضرت فرمود آیت الکرسی^۲

• در روایتی از امام صادق (ع) آمده است برای هر چیزی نقطه اوج و ارتفاعی است و نقطه اوج قرآن آیت الکرسی است.^۳

• امام علی (ع) درباره فضیلت این آیه فرموده باور نمی‌کنم کسی که اسلام را فهمیده و یا در اسلام متولد شده باشد و شب را به صبح برساند و آیه الکرسی را اگر بداند که در آن چیست در هیچ حالی آن را ترک نخواهد کرد.^۴

• پیامبر (ص) به حضرت علی (ع) فرمود آیت الکرسی از گنجینه زیر عرش است که به من داده و چنین چیزی به هیچ پیغمبری قبل از من داده نشده است. سپس امام علی می‌فرماید از آن زمان که این مطلب را از پیامبر (ص) شنیدم هیچ شبی را بسر نبردم مگر آن که آیت الکرسی را قرائت کردم.^۵

^۱ المیزان ج ۲ ص ۳۸۷

^۲ المیزان ج ۲ ص ۳۹۵

^۳ پیشین ص ۴۱۸

^۴ پیشین ص ۴۰۸

^۵ طبیب البیان ج ۳ ص ۵۴

- امیرالمومنین (ع) می‌فرماید هنگامیکه عزیر از خانواده خارج شد پنجاه سال داشت و زن او باردار بود حق تعالی او را صد سال میراند و سپس زنده کرد وقتی به خانه خود بازگشت پسری صد ساله داشت درحالیکه خودعزیر همچنان پنجاه ساله بود. پس پسر او بزرگتر از خود او بود.^۱
- در روایتی آمده است که مردی از جای خطرناکی عبور می‌کرد مردم گفتند عجب مرد چابکی است ای کاش این چابکی را در راه خدا صرف می‌کرد. پیامبر (ص) فرمود: در راه خدا بودن منحصر بر جنگیدن و کشتن نیست. راه خدا بسیار است. بیرون رفتن از خانه و سفر کردن برای طلب رزق و روزی حلال. فراهم کردن هزینه زندگی پدر و مادر در راه خدا است. سفر کردن و طلب رزق و روزی حلال برای زن و فرزند، راه خدا است. کسی که برای تکاثر ثروت و انباشته کردن به سفری می‌رود او در راه شیطان است.^۲
- خداوند روزی فقیران را در اموال ثروتمندان واجب کرده است پس هیچ فقیری گرسنه نمی‌ماند مگر آنکه توانگری حق او را باز داشته است و خدا آنها را از این کار بازخواست خواهد کرد.^۳
- در روایتی می‌خوانیم اگر مومن عمل خود را خوب انجام دهد خداوند عملش را هفتصد برابر می‌کند و این معنای فرمایش خداوند است که می‌فرماید *ولله یضاعف لمن یشاء*. پس هر عملی را به امید ثواب الهی و به صورت نیکو انجام دهید. از کسی که حدیث را نقل کرده پرسیدم منظور از صورت نیکو چیست؟ حضرت فرمود: مثلاً وقتی نماز می‌خوانی رکوع و سجود را خوب انجام دهی و هنگامیکه روزه می‌گیری از هر عملی

^۱ طبیب البیان ج ۳ ص ۶۲

^۲ نمونه ج ۲ ص ۳۸۲

^۳ المیزان ج ۲ ص ۴۴۱

که روزها را فاسد می‌کند دوری کنی. چون به حج می‌روی نهایت سعی خود را به کار بندی که از هر

چیزی که حج و عمره را خراب می‌کند بپرهیزی و همچنین هر عملی می‌کنی از پلیدی پاک باشد.^۱

• در روایتی از امام صادق (ع) آمده است حکمت چراغ معرفت و شناخت و وسیله سنجش تقوا و نتیجه

صداقت و راستی است و اگر بگویم که خدا نعمتی بزرگتر و بلندتر و فراوان تر و باشکوه‌تر از حکمت به

بنده‌ای عنایت نفرموده است. خداوند می‌فرماید: خدا دانش و حکمت را بر هر کس بخواهد عطا می‌کند و

به هر کس حکمت داده شود خیر فراوانی داده شده است.^۲

• حضرت علی (ع) می‌فرماید صدقه پنهانی کفاره گناهان است. صدقه آشکار از مرگ بد جلوگیری می‌کند.^۳

• حضرت علی (ع) می‌فرماید ربا از نظر بزرگی گناه هفتاد بخش دارد که کوچکترین آن مانند گناه کسی است

که به مادرش تعرض کرده است.^۴

• در روایتی از پیامبر (ص) در شب معراج به مردی برخوردیم که از شدت بزرگی شکم‌هایشان نمی‌توانستند

از جایشان بلند شوند. از جبرئیل پرسیدم اینها چه کسانی هستند؟ گفت اینها کسانی هستند که در دنیا ربا

می‌خوردند و خداوند درباره آنها فرموده کسانی که ربا می‌خورند در قیامت بر نمی‌خیزند مگر مانند کسی که

بر اثر تماس شیطان دیوانه شده‌اند و اینان مانند فرعونیان هستند که در برزخ هر صبح و شام بر آتش عرضه

می‌شوند و می‌گویند پروردگارا چه زمانی قیامت برپا می‌شود.^۵

^۱ اطیب البیان ج ۳ ص ۹۰

^۲ پیشین ص ۹۳

^۳ نمونه ج ۲ ص ۴۰۸

^۴ اقتباس از نمونه ج ۲ ص ۴۳۰

^۵ نمونه ج ۲ ص ۴۰۸

- در روایتی دیگری از آن حضرت آمده است ربا خوار در قیامت دیوانه محشور می شود و پاهای خود را بر زمین می کشد.^۱
- هر کس یکسال در نماز و تر هفتاد مرتبه بگوید استغفرالله ربی و اتوب الیه خداوند او را در درگاه خود از مصادیق المستغفرین بالله به حساب می آورد و آمرزش خدا برای او حتمی خواهد بود.^۲
- پیامبر (ص) به یکی از کسانی که از ایشان تقاضای موعظه کرده بود فرمود ای قیس ناگذیر هم نشینی داری که همراه تو دفن می شود در حالیکه او زنده است و تو مرده ای. اگر نیک و گرامی باشد تو را گرامی میدارد و اگر پست و زبون باشد تو را تسلیم حوادث ناگوار می کند. سپس او با کسی جز تو محشور نمی شود و تو با کسی جز او به صحنه رستاخیز نمی آیی و از تو درباره آن سوال می شود. بنابراین سعی کن آن را به صورت شایسته ای انجام دهی زیرا اگر آن شایسته باشد با او انس میگیری و گرنه از هیچکس جز او وحشت نداری و آن عمل توست.^۳
- از امام صادق (ع) می خوانیم هنگامیکه مرده در قبر گذاشته میشود شخصی در برابر او نمایان می گردد و به او می گوید ای انسان ما سه چیز بودیم یکی رزق که پایان عمرت قطع شد. دیگر خانواده ات که تو را گذاشته و رفتند. و من که عمل تو هستم با تو مانده ام ولی در نظر تو کم ارزش تر از آن دو بودم.^۴
- در حدیثی از امام علی (ع) می خوانیم سزاوارترین مردم به پیامبران آنهايي هستند که به دستورهای پیامبران بیش از هر که عمل می کنند. سپس امام فرمود که دوست محمد (ص) کسی است که فرمان خدا را اطاعت

^۱ نمونه ج ۲ ص ۴۳۰

^۲ اطیب البیان ج ۲ ص ۱۱۲

^۳ پیشین ص ۴۵۲

^۴ المیزان ج ۳ ص ۱۳۷

کند هر چند نسبتش از او دور باشد و دشمن محمد (ص) کسی است که نافرمانی خدا کند، هر چند قرابت و خویشاوندی اش با او نزدیک باشد.^۱

• از امام صادق (ع) روایت شده است خداوند هیچ پیغمبری را مبعوث نکرد مگر اینکه از او پیمان گرفت که به نبوت محمد (ص) و پیشوایی علی (ع) ایمان بیاورد.^۲

• در ذیل آیه ۹۶ سوره آل عمران از امام علی (ع) روایت شده خانه‌هاییکه قبل از مکه وجود داشته است ولی اولین خانه‌ای که برای عبادت خدا قرار داده شده کعبه است. از روایات استفاده می‌شود که بنای کعبه از زمان حضرت آدم وجود داشته و مورد احترام بوده است.^۳

• از امام صادق (ع) آمده است حق تقوا و پرهیزگاری این است که پیوسته فرمان خدا اطاعت شود و هیچ‌گاه معصیت نشود و همواره از او یاد شود و فراموش نشود و همیشه در برابر نعمت‌ها شکرگذاری شود و کفران نشود. در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم به خدا قسم هیچ‌کسی جز اهل بیت پیامبر به طور کامل به این عمل نکرد. ما خدا را به یاد داریم و او را فراموش نمی‌کنیم و هرگز ناسپاسی نمی‌کنیم و خدا را شکر می‌کنیم.^۴

• امام علی (ع) در ذیل آیه ۱۰۲ آل عمران فرمود که اصحاب به پیامبر عرض کردند ما طاقت تقوی نداریم سپس خدا تخفیف داد و این آیه نازل فرمود: تا آنجایی که توانایی دارند تقوی پیشه کنند.^۵

^۱ نمونه ج ۲ ص ۵۰۴

^۲ پیام قرآن ج ۶ ص ۱۳۶

^۳ المیزان ج ۳ ص ۱۹۲، ۱۹۱

^۴ قاموس قرآن ج ۲ ص ۱۱۵

^۵ اطیب البیان ج ۳ ص ۱۸۷

^۶ نمونه ج ۲ ص ۵۴۸

● امام علی (ع) که آگاهترین فرد امت اسلامی پس از پیامبر (ص) است در جملاتی کوتاه وضعیت عرب جاهلی چنین بیان می‌فرماید: خداوند محمد (ص) را برانگیخت که بیم دهنده جهانیان و امین وحی او باشد و شما ملت عرب پیش از آن، بدترین آیین را داشتید و در بدترین خانه بسر می‌بردید و در زمین‌های سنگلاخ و ناهمواری می‌زیستید و با مارهای زهر دار هم خانه بودید و آبی تیره و ناگوار می‌نوشیدید و خوراک درشت و خشن می‌خوردید و خون یکدیگر را می‌ریختید و از خویشاوندان خود بریده بودید. بتان در میان شما برپا بودند و خود غرق گناه بودید.^۱

● امام باقر (ع) در اهمیت موضوع امر به معروف و نهی منکر می‌فرماید: امر به معروف و نهی از منکر، واجب بزرگ الهی است که بقیه واجبات بوسیله آن برپا می‌شود و از دشمنان انتقام گرفته می‌شود و در پرتو آن کارها سامان می‌یابد.^۲

● امام علی (ع) نیز در اهمیت امر به معروف و نهی منکر می‌فرماید: همه اعمال نیکو و جهاد در راه خدا در کنار امر به معروف و نهی از منکر چون انداختن قطره‌ای است بر دریای موج و پهناور.^۳

● پیامبر اکرم (ص) در مورد امر به معروف و نهی از منکر به زیبایی چنین فرموده‌است: یک فرد گنهکار در میان مردم مانند کسی است که با جمعی سوار کشتی می‌شود و هنگامیکه در وسط دریا قرار گیرد تبری بردارد و به سوراخ کردن جایی پردازد که در آن نشسته است. اگر به او اعتراض کنند در جواب بگوید که من در

^۱ نمونه ج ۲ ص ۵۴۹

^۲ نمونه ج ۲ ص ۵۵۲

^۳ المیزان ج ۲ ص ۲۳۷

سهم خودم تصرف می‌کنم و اگر دیگران او را از این عمل خطرناک باز ندارند طولی نمی‌کشد که آب دریا به داخل کشتی نفوذ می‌کند و یکباره همگی در دریا غرق می‌شوند.^۱

• از پیامبر اکرم (ص) روایت شده است کسی که ربا بخورد خدا شکمش را به همان اندازه که ربا خورده است از آتش جهنم پرمی‌کند و اگر از ربا مالی بدست آورد خدا هیچ را از او نمی‌پذیرد و همواره در لعنت خدا و فرشتگان خدا است.^۲

• بهشت آنقدر بزرگ است که امام (ع) می‌فرماید بوی خوش بهشت از فاصله هزار سال راه به مشام می‌رسد و اگر تمام جنیان و انسانها در خانه کسی که پایین‌ترین درجه را در بهشت دارد میهمان شوند او تمام آنها را با خوراکی‌ها و نوشیدنیهای گوارا پذیرایی می‌کند و چیزی از آنچه نزد اوست کاسته نمی‌شود.^۳

• از امام صادق (ع) روایت شده است که هیچ گناه کوچکی با پافشاری و اسرار بر آن دیگر کوچک نیست و هیچ گناهی بزرگی با استغفار و طلب آمرزش دیگر بزرگ نیست.^۴

• در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم بنده‌ای از شیعیان به کاری که ما او را از آن نهی کرده‌ایم نزدیک نمی‌شود مگر این که قبل از مرگش به بلایی گرفتار شود تا گنااهش پاک گردد. امام سپس برخی از گرفتاریها مانند گرفتاریهای مالی و جانی را ذکر می‌کنند و می‌فرماید این گرفتاریها بدان جهت است که هنگام ملاقات با خدا دیگر هیچ گناهی نداشته باشد و ممکن است گناهی از مومنی باقی مانده باشد که در آن صورت جان دادن او سخت خواهد شد.^۵

^۱ نمونه ج ۲ ص ۵۶۸

^۲ نمونه ج ۲ ص ۵۹۴

^۳ پیشین ص ۶۰۴

^۴ نمونه ج ۲ ص ۶۲۰

^۵ پیشین ص ۶۲۱

● امام علی (ع) در اهمیت مشورت فرموده است هنگامیکه زمامداران شما نیکان شما باشد و توانگران شما سخاوتمندان و کارتان با مشورت انجام گیرد در این موقع روی زمین از زیر زمین برای شما بهتر است. یعنی شایسته حیات و زندگی هستید ولی اگر زمامداران، بدان و ثروتمندان تان، افراد بخیل باشد و در کارها مشورت نکنند در این صورت زیر زمین از روی آن برای شما بهتر است.^۱

● مقام و عظمت شهید از امام باقر(ع) روایت شده که آیات ۱۶۹ تا ۱۷۱ آل عمران درباره شهیدان بدر و احد نازل شده است. در روایتی نقل شده است که خداوند به ارواح شهدای احد خطاب کرد و از آنها پرسید چه آرزویی دارید؟ آنها گفتند پروردگارا ما بالاتر از این، چه آرزویی می توانیم داشته باشیم که غرق نعمت های جاویدان توایم و در سایه عرش تو مسکن داریم. تنها تقاضای ما این است که بار دیگر به جهان برگردیم و باز در راه تو شهید شویم. خداوند فرمود فرمان تخلف ناپذیر من این است که کسی دوباره به دنیا باز نگردد و عرض کردند حالا که چنین است، تقاضای ما این است که سلام ما را به پیامبر (ص) برسانی و حال ما را به بازماندگان ما بگویی که تو از ما راضی شدی و ما را از خود راضی کردی. در این هنگام آیه ۱۶۹ الی ۱۷۱ سوره آل عمران نازل شد به هر حال چنین به نظر می رسد که جمعی از افراد سست ایمان بعد از حادثه احد می نشستند و بر دوستان و بستگان خود که در احد شهید شده بودند تاسف می خوردند که چرا آنها مردند و نابود شدند و بویژه هنگامیکه به نعمتی می رسیدند و جای آنها را خالی می دیدند بیشتر ناراحت می شدند و با خود می گفتند ما این چنین در ناز و نعمت ایم اما برادران و فرزندان ما در قبرها خوابیده اند و دستشان از همه جا کوتاه است. این گونه افکار و سخنان علاوه بر اینکه نادرست بود و با واقعیت تطبیق نمی کرد، در تضعیف روحیه باز ماندگان بی اثر نبود. این آیات، خط بطلانی بر این گونه افکار کشید و مقام

^۱ پیشین ص ۴۴۹

شامخ و بلند شهیدان را یاد کرد. منظور از حیات و زندگی در این جا همان حیات و زندگی برزخی است که ارواح در عالم پس از مرگ دارند. اگرچه زندگی پس از مرگ به شهیدان اختصاص ندارد، از آنرو که زندگی شهیدان یک زندگی فوق‌العاده عالی و آمیخته با انواع نعمت‌های معنوی است که گویا زندگی سایر برزخیان در مقابل آنها چیزی نیست.^۱

• امام رضا (ع) از امیرالمومنین (ع) نقل کرد که هنگامیکه حضرت مشغول خطبه بود و مردم را به جهاد تشویق می‌کرد جوانی برخاست و عرض کرد ای امیرالمومنین فضیلت جنگجویان در راه خدا را برای من تشریح کن. امام (ع) در پاسخ فرمود من بر مرکب پیغمبر و پشت آن حضرت سوار بودم و از غزوه ذات السلاسل برمی‌گشتم همین سوال را من از پیامبر (ص) پرسیدم. ایشان فرمودند هنگامیکه جنگجویان تصمیم به شرکت در میدان جهاد میگیرند خداوند آزادی از دوزخ را برای آنها مقرر می‌دارد و هنگامیکه سلاح بر میدارند و آماده میدان می‌شوند فرشتگان به وجود آنها افتخار می‌کنند و هنگامیکه همسر و فرزند و بستگان از آنان خداحافظی می‌کنند از گناهان خویش خارج می‌شوند. از این موقع به بعد آنها هیچ کاری نمی‌کنند مگر آنکه پاداش آن مضاعف می‌گردد و در برابر هر روز پاداش عبادت هزار عابد برای آنها نوشته می‌شود. هنگامیکه گام به میدان نبرد بگذارند و نیزه‌ها و تیرها رد و بدل شود و جنگ تن به تن شروع گردد فرشتگان با پرو بال خود اطراف آنها را می‌گیرند و از خدا تقاضا می‌کنند که آنها را در میدان ثابت قدم بدارد. در این هنگام منادی صدا می‌زند بهشت زیر سایه شمشیرهاست. آنگاه ضربات دشمن بر پیکر شهید ساده تر و گواراتر از نوشیدن آب جنک در روز گرم تابستان است و هنگامیکه که شهید از مرکب فرو می‌غلند هنوز به زمین نرسیده حوریان بهشتی به استقبال او می‌شتابند و نعمت‌های معنوی و مادی را که خدا برای او فراهم

^۱ نمونه ج ۳ ص ۲۰۱

کرده است برای او شرح می دهند و هنگامیکه شهید روی زمین قرار می گیرد زمین می گوید: آفرین به روح پاکیزه ای که از بدن پاکیزه پرواز می کند. بشارت باد بر تو که نعمت‌هایی در انتظار تو است که هیچ چشمی ندیده و هیچ گوشی نشنیده و بر قلب هیچ انسانی خطور نکرده است و خداوند می فرماید من سرپرست بازماندگان اویم هر کس آنها را خشنود کند مرا خشنود کرده و هر کس آنها را به خشم آورد مرا به خشم آورده است.^۱

- از امام علی (ع) روایت شده است ای پسر آدم اگر دیدی که خدای سبحان نعمتی را پی در پی به تو ارزانی می دارد و تو نافرمانی اش می کنی از کیفر او بترس.^۲
- از امام باقر (ع) روایت شده است هر کس ذکات مال خود را نپردازد خدا آن مال را به طرق‌هایی از آتش تبدیل می کند و سپس به او گفته می شود همان طور که در دنیا به هیچ وجه این اموال را از خود دور نمی کردی اکنون آنها را بردار و به گردن بیفکن.^۳
- نقل شده که امیرالمومنین در پی جنازه می رفت و شنید مردی می خندد. فرمود گویی مرگ بر دیگران مقرر شده است نه بر ما و گویی حق بر غیر ما واجب شده است و خیال می کنی این مردگان که می بینیم مسافرانی اند که بزودی به نزد ما باز می گردند و آنها را در گورهایشان می گذاریم و اموالشان را می خوریم. گویی پس از آنها جاودانه خواهیم زیست.^۴

^۱ المیزان ج ۴ ص ۸۷

^۲ اطیب البیان ج ۲ ص ۴۴۷

^۳ نمونه ج ۳ ص ۲۳۰

^۴ نمونه ج ۳ ص ۲۳۱

- از پیامبر اکرم (ص) نقل شده است به خدا سوگند که قطعه زمینی در بهشت که تنها به مقدار جایی باشد که تازیانه شما اثر می‌گذارد از تمام آنچه در دنیا و آنچه در آن است بهتر است. انگاه آیه ۱۸۵ سوره آل عمران را تلاوت فرمود و سپس فرمود کسی که از آتش دوزخ دور شود و وارد بهشت گردد نجات یافته است.^۱
- از پیامبر اکرم (ص) نقل شده هر کس دانشی را از اهل آن کسانی که به او نیاز دارند کتمان کند در روز رستاخیز دهنه‌ای از آتش به دهان آورده می‌شود.^۲
- از علی (ع) نقل شده است که فرمود خداوند از نادانان پیمان نگرفت که یاد بگیرند مگر این که پیش از آن از عالمان پیمان گرفت که یاد دهند.^۳
- در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم علمای شیعیان ما همانند مرزدارانی هستند که در برابر لشکر شیطان و یاران سرکشش صف کشیده‌اند و از حمله آنها به افرادی که قدرت دفاع ندارند جلوگیری می‌کنند.^۴
- از امام باقر روایت شده است کسی که مال یتیم بخورد روز قیامت خواهد آمد در حالیکه آتش در شکمش چنان افروخته است که شعله‌های آن از دهان او خارج می‌شود و تمام اهل محشر می‌فهمند که او خورنده مال یتیم است.^۵
- از پیامبر اکرم (ص) روایت شده است هر که همسری برای خویش گرفته پس باید او را گرامی بدارد و هم چنین از آن حضرت نقل شده ملعون است آن که حقوق افراد تحت سرپرستی اش را ضایع کند.^۶

^۱ اطیب البیان ج ۳ ص ۴۴۷

^۲ نمونه ج ۳ ص ۲۳۰

^۳ نهج البلاغه حکمت ۱۲۲

^۴ نمونه ج ۲ ص ۲۳۱

^۵ المیزان ج ۲ ص ۸۷

^۶ نمونه ج ۲ ص ۲۳۳

- از امام صادق (ع) نقل شده هر کس به عمد خودش را بکشد تا ابد در جهنم خواهد بود.^۱
- در حدیث از پیامب اسلام (ص) آمده است هر عملی بستگی به نیتی است که در عمل وجود دارد. آن کس که برای خدا جهاد کند اجرش بر خداوند بزرگ است و کسی که برای کالای دنیا پیکار کند یا حتی نیت بدست آوردن (عقال) طناب کوچکی که پای شتر را با آن می‌بندند کرده باشد بهره‌اش فقط همان است.^۲
- در حدیثی از پیامبر (ص) آمده است زمانی بر مردم فرا می‌رسد که باطن‌هایشان زشت و آلوده می‌شود و ظاهرشان زیبا. این به خاطر طمع در دنیا است و به پاداش الهی توجهی ندارند. دین آنها ریا می‌شود و ترس از خدا در دل آنها وجود ندارد و خداوند همه آنها را به عذاب و سختی گرفتار می‌کند. پس هر اندازه خدا را مانند شخص غریق بخوانند دعایشان مستجاب نمی‌شود.^۳
- در روایتی نقل شده که امام صادق (ع) به یکی از دوستان فرمود اگر آن کسی که علی (ع) را با شمشیر زد و او را کشت امانتی نزد من می‌گذاشت یا از من نصیحتی می‌خواست یا با من مشورتی می‌کرد من می‌پذیرفتم و قطعاً حق امانت را ادا می‌کردم.^۴
- از امام صادق (ع) نقل شده تنها به رکوع و سجود طولانی افراد نگاه نکنید زیرا ممکن است عادتی بر آنها باشد که از ترک آن ناراحت شوند بلکه راستگویی در سخن و ادای امانت آنها را نگاه کنید.^۵
- در روایتی از جابر بن عبدالله انصاری صحابی خاص پیغمبر اسلام (ص) آمده است هنگامی که این آیه سوره نساء نازل شد به پیامبر (ص) عرض کردم ای پیامبر خدا، خدا و پیامبرش را شناختیم بفرما اولی الامر چه

^۱ نمونه ج ۲۷ ص ۳۶۳

^۲ نمونه ج ۳ ص ۴۳۹

^۳ پیشین ص ۴۴۳

^۴ نمونه ج ۳ ص ۴۷۶

^۵ کمال الدین و تمام النعمه ج ۱ ص ۲۵۳

کسانی هستند که خداوند اطاعت از آنان را در کنار اطاعت خود ذکر کرده است. پیامبر (ص) فرمود ای جابر، آنها جانشینان من و پیشوایان مسلمین هستند اولشان علی بن ابی طالب (ع) است سپس حسن (ع)، سپس حسین (ع) سپس علی ابن الحسین (ع) سپس محمد بن علی (ع) که در تورات به باقر معروف است و تو ای جابر به زودی او را درک خواهی کرد. پس هنگامیکه او را ملاقات کردی سلام من را به او برسان و بعد از او صادق جعفر بن محمد (ع) سپس موسی ابن جعفر (ع) سپس علی بن موسی (ع) سپس محمد بن علی (ع) سپس علی بن محمد (ع) سپس حسن بن علی سپس محمد هم نام و هم کنیه من حجت خدا در زمین، ذخیره خدا در میان بندگانش فرزند حسن ابن علی است. او کسی است که خدا به دست او داد را در سراسر زمین منتشر می کند. او کسی است که از میان شیعیان و دوستانش پنهان می شود. غیبتی که هیچ کس بر امامتش ثابت قدم نمی ماند مگر آن که خدا قلبش را با ایمان آزموده باشد. جابر می گوید به پیامبر عرض کردم ای پیامبر خدا آیا شیعیان در غیبت او از او بهره ای می برند؟ فرمود بله قسم به کسی که مرا به نبوت برگزید آنها در دوران غیبت از نور او نور می گیرند و از ولایتش بهره می برند همان طور که مردم از خورشید نور می گیرند اگرچه ابرها آن را پوشانده باشد. ای جابر این سخن از اسرار پوشیده الهی و علم نهفته خدایی است. بنابراین آن را جز برای اهلش بازگو مکن.^۱

- از امام صادق (ع) روایت شده است هر کسی که بین او و برادر دینی اش اختلافی باشد و او برادرش را دعوت کند تا یکی از یاران هم آیین میانشان داوری کند ولی طرف مقابل سرباز زند و داوری را نزد طاغوتیان

^۱ نمونه ج ۳ ص ۴۹۱

ببرد مانند کسی است که خدای متعال در آیه ۶۰ سوره نساء نازل کرده است. در روایتی از امام صادق (ع)

در تفسیر طاغوت در این آیه آمده است هر کس به غیر حق حکم کند و مردم او را به داوری بطلبند.^۲

• از امام صادق (ع) روایت شده است که مردی که خدا را بپرستد و شریکی برای او نگیرد، نماز به پا دارد و

زکات بدهد و حج خانه خدا کند و روزه ماه رمضان بگیرد ولی در کاری که خدا و رسول خدا (ص) کرده

چون و چرا کند یعنی بگوید که چرا چنین و چنان کرده است. اگر خلاف این را می‌کرد بهتر بود و یا این

چون و چرا در دلشان باشد و به زبان نیاورد به همین مقدار مشرک شده‌اند. آنگاه امام آیه ۶۵ سوره نساء را

تلاوت کرد. سپس فرمود بر شما باد به تسلیم شدن در برابر خدا و پیامبر (ص).^۳

• از امام باقر (ع) روایت شده است: ما را با اجتناب از گناه یاری کنید زیرا کسی که با ورع و دوری از گناهان

با خدا دیدار کند نزد خدا برای او گشایشی خواهد بود.^۴

• در روایتی می‌خوانیم که کنیزی یک شاخه گل به امام حسن مجتبی (ع) هدیه کرد. امام در مقابل او را آزاد

کرد. هنگامیکه از دلیل این کار سوال کردند فرمود خداوند این ادب را به ما آموخته است تا آنجا که فرمود

هرگاه به شما تحیت گویند پاسخ آن را بهتر از آن بدهید. سپس فرمود تحیت بهتر، همان آزاد کردن اوست.^۵

• از پیامبر اسلام (ص) نقل شده است از بین رفتن دنیا در پیشگاه خدا از کشتن یک فرد مسلمان کوچکتر

است.^۶

^۱ اطیب البیان ج ۴ ص ۱۱۸

^۲ نمونه ج ۳ ص ۴۹۲

^۳ نمونه ج ۳ ص ۱۰۶

^۴ المیزان ج ۴ ص ۴۶۵

^۵ نمونه ج ۴ ص ۳

^۶ پیشین ص ۴۹۹

- پیامبر اکرم (ص) در فضیلت هجرت فرمود کسی که برای حفظ ایین خود از سرزمینی به سرزمین دیگر حتی به اندازه یک وجب مهاجرت کند استحقاق بهشت می‌یابد و یار و همنشین محمد (ص) و ابراهیم (ع) خواهد بود زیرا این دو پیامبر بزرگ پیشوای مهاجران جهان بودند.^۱
- از پیامبر اکرم (ص) نقل شده که به ابوتراب فرمود آیا تو را از صدقه‌ای آگاه کنم که خدا و پیامبرش آن را دوست دارند. هنگامیکه مردم با یکدیگر دشمن شوند آنها را اصلاح ده و زمانی که از هم دور گردند آنها را بهم نزدیک کن.^۲
- در روایتی از پیامبر اکرم (ص) آمده است گواهی دهنده به دروغ نزد حاکم تمام نمی‌شود مگر اینکه جایش در جهنم مهیا و ساخته می‌شود و همین طور کسی که گواهی راستی را پنهان می‌کند نیز از همان حضرت روایت شده است.^۳
- در روایتی نقل شده که شخصی از رسول خدا (ص) پرسید راه نجات او از عذاب فردای قیامت در چیست؟ حضرت فرمود نجات در این است که با خداوند نیرنگ نکنید که با شما نیرنگ می‌کند چون هر کس با خدا نیرنگ کند او نیز با وی نیرنگ می‌کند و ایمان را از دل او می‌برد و کسی که با خدا نیرنگ می‌کند در حقیقت با خودش نیرنگ می‌کند ولی نمی‌فهمد. شخص پرسید: خداوند چگونه بوسیله بنده اش نیرنگ می‌شود؟ فرمود به دستور خدا عمل کند ولی منظورش غیر خدا باشد. بنابراین از ریا بپرهیزید که شرک به خدا است. ریاکار در روز قیامت به چهار اسم خوانده می‌شود. به او می‌گویند: ای کافر، ای فاجر، ای حقه باز، ای ریاکار

^۱ نمونه ج ۴ ص ۱۴۰

^۲ المیزان ج ۵ ص ۹۸

^۳ وسائل الشیعه ص ۲۷

عملت تباه شد و مروت از بین رفت و امروز پاداشی نداری. اینک پاداشت را از کسانی طلب کن که عملت

را برای خوشایند آنان انجام دادی.^۱

• از امام علی روایت شده است کسی که خداوند را در خلوت و پنهانی یاد کند، خدا را بسیار یاد کرده است.

آری منافقان خدا را آشکار یاد می کنند و خدا را جز اندکی یاد نمی کنند.^۲

• از پیامبر اکرم (ص) در ذیل آیه ۱۴۲ سوره نساء می خوانیم نماز منافق این گونه است که می نشیند و چشم

به خورشید می دوزد تا کی غروب می کند در آن موقع بر می خیزد و سر خود را مانند کلاغ چهار مرتبه به

زمین می زند. خدا را جز اندکی یاد نمی کند. در ذیل آیه ۱۶۴ نساء از امام محمد باقر (ع) روایت شده است

بعضی از انبیاء نبوت خود را از مردم پنهان می کردند برای همین نام آنها در قرآن پنهان مانده و ذکر نشده

است ولی برخی نبوت خود را علنی می کردند و اینان همان کسانی هستند که در قرآن نام شریفشان آمده

است و این آیه نیز بر همین معنی دلالت می کند.^۳

• در روایتی از امیرالمومنین علی (ع) آمده است خدا به مومنی فرمود چهار سفارش به تو دادم در رعایت آنها

بکوش. نخست این که تا وقتی گناهان خود را بخشوده ندیده ای به عیوب دیگران مپرداز. دوم تا گنج های

مرا پایان یافته ندیده ای برای روزی ات غمناک مباش. سوم تا حکومت مرا از بین رفتنی ندیده ای به دیگری

جز من امید مبنده. چهارم تا شیطان را مرده ندیده ای از مکر و فریب و نقشه های او ایمن مباش.^۴

^۱ نمونه ج ۴ ص ۲۷۰

^۲ نمونه ج ۴ ص ۱۷۵

^۳ پیشین ص ۱۷۶

^۴ المیزان ج ۵ ص ۱۲۳

- از امام علی (ع) نقل شده است در رابطه با من دو کس به هلاکت می‌رسد آن که در دوستی من اغراق و آن که در دشمنی من از حد تجاوز کند.^۱
- در روایت دیگری از حضرت علی (ع) آمده است به مردی که در ستایش او افراط می‌کرد و امام می‌دانست که دلش با زبانش یکی نیست چنین فرمود: من از آنچه می‌گویی پایین‌ترم و از آنچه در دل می‌داری برترم.^۲
- از امام صادق (ع) آمده است سه چیز است که خدا به هیچ کس اجازه مخالفت با آن را نداده است: ادای امانت در مورد هر کس چه نیکوکار باشد یا بدکار، وفای بعهده در باره هر کس چه نیکوکار باشد یا بدکار، نیکی به پدر و مادر چه نیکوکار باشند چه بدکار.^۳
- از پیامبر آمده است هنگامیکه روز قیامت بر پا شود و منادی ندا می‌دهد کجا هستند ستمگران و یاوران آنها و کسانی که خود را شبیه آنها کرده‌اند حتی کسانی که برای آنها قلمی تراشیده‌اند یا دواتی لایقه کرده‌اند همه آنها در صندوقی از آهن قرار می‌گیرند و در میان جهنم پرتاب می‌شوند.^۴
- در روایتی نقل شده است که پیامبر (ص) در غدیر خم علی (ع) را ولی امر مردم معرفی کرد و مردم متفرق نشده بودند که آیه الیوم اکملت لکم دینکم نازل شد. در این موقع پیامبر فرمود الله اکبر در تکمیل دین و اتمام حجت پروردگار و خشنودی خداوند در رسالت من و ولایت علی (ع)، سپس فرمود: خداوند آن کس که او را دوست دارد او را دوست بدار و آنکس که او را دشمن دارد دشمن بدار و هر کس او را یاری کند یاری کن و هر کس دست از یاریش بردارد از او دست بردار.^۵

^۱ نهج البلاغه حکمت ۷۷

^۲ نهج البلاغه حکمت ۸۳

^۳ نمونه ج ۴ ص ۲۲۴

^۴ پیشین ص ۲۳۴

^۵ نمونه ج ۲ ص ۲۸۵

• در روایتی از امام رضا (ع) می‌خوانیم دستور وضو گرفتن در آغاز عبادت برای این است که بندگان هنگامیکه در پیشگاه خدای می‌ایستند و با او مناجات می‌کنند، طاهر باشند و از آلودگیها و نجاست پاک شوند. علاوه بر این وضو سبب می‌شود که آثار خواب و کسالت از انسان برطرف شود و دل و جان برای قیام در پیشگاه خدا پاکیزه گردد.^۱

• در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم خداوند متعال به موسی (ع) وحی فرستاد که موسی از زیاد شدن اموال خوشحال مباش و یاد مرا در هیچ حال ترک مکن چرا که زیاد شدن مال غالباً موجب فراموش کردن گناهان می‌گردد و ترک یاد من موجب قساوت قلب می‌شود.^۲

• در روایتی از امیرالمومنین (ع) نقل شده است اشک‌ها خشک نمی‌شود مگر به خاطر سختی دل‌ها و دل‌ها سخت و سنگین نمی‌شود مگر به خاطر فزونی گناه.^۳

• در روایتی می‌خوانیم که حضرت امام رضا (ع) در پاسخ یکی از مسیحیان فرمود: به خدا سوگند ما به عیسایی که به محمد (ص) ایمان دارد مومن هستیم فقط یک انتقاد بر عیسای شما داریم و آن اینکه کمتر روزه می‌گرفت و نماز می‌گذازد. مسیحی در پاسخ گفت: دانش خود را تباه کردی و خود را ناتوان نمودی من تصور می‌کردم که تو داناترین مسلمانانی. حضرت رضا (ع) فرمود مقصود شما چیست؟ گفت اینکه می‌گویی عیسی کمتر روزه می‌گرفت و کمتر نماز می‌خواند سخنی بر خلاف واقع است. زیرا حضرت مسیح روزه را افطار نکرد و شبی را به خواب نرفت و همه روزها روزه بود و همه شب را به عبادت می‌پرداخت. امام رضا (ع) در این هنگام فرمود حضرت مسیح برای چه کسی روزه می‌گرفت و عبادت می‌کرد؟ مسیحی در

^۱ پیشین ص ۲۹۰

^۲ پیشین ص ۲۹۱

^۳ المیزان ج ۵ ص ۲۳۵

برابر منطق استوار امام (ع) قرار گرفت و چاره‌ای جز سکوت نیافت. بنابراین اگر زندگانی مسیح سراسر

عبادت و پرستش خدا بود چگونه می‌توان او را خدا دانست؟ زیرا معنا ندارد که خدا خود را پرستش کند.^۱

• امام باقر (ع) می‌فرماید کسی که مومنی را بکشد خداوند تمام گناهان مقتول را به گردن قاتل می‌افکند و مقتول را از گناه پاک می‌کند.^۲

• در روایتی می‌خوانیم بوسیله امام به خدا نزدیک شوید.^۳

• در روایتی از امام باقر (ع) می‌خوانیم زنی از اشراف یهود که شوهر داشت با مرد همسراری از اشراف آنها

عمل منافی عفت انجام داد و یهودیان از اجرای حکم تورات، سنگسار کردن در مورد آنها ناراحت بودند و

به دنبال راه حلی می‌گشتند که آن دو را از این حکم مزبور معاف کنند و در عین حال به پایبندی به احکام

الهی تظاهر کنند به همین جهت جمعی از بزرگان یهود مدینه به خدمت پیامبر (ص) رفتند و در این

هنگام حکم سنگباران کردن کسی که زنای محسنه مرتکب می‌شود نازل گردید ولی آنها را از پذیرفتن این

حکم به عذر این که در مذهب آنها چنین نیامده شانه خالی کردند. پیامبر (ص) فرمود این همان حکمی

است که در تورات شما آمده است آیا موافقید که یکی از شما را به داوری بطلبم و هرچه او به زبان تورات

نقل کرده بپذیرید؟ گفتند آری پیامبر (ص) فرمود این که در فدک زندگی می‌کند چگونه عالمی است؟

گفتند او از همه یهود به تورات آشناتر است. به دنبال او فرستادند. هنگامیکه نزد پیامبر آمد به او فرمود تو

را به خداوند یکتایی که تورات بر موسی نازل کرد و دریا را برای نجات شما شکافت و دشمن شما فرعون

را غرق کرد و در بیابان شما را از مواهب بهره‌مند کرد سوگند می‌دهم بگو آیا حکم سنگ باران کردن در

^۱ المیزان ج ۵ ص ۲۴۶

^۲ نمونه ج ۲ ص ۳۱۹

^۳ نمونه ج ۴ ص ۳۷۹

چنین موردی در تورات بر شما نازل شده است یا نه؟ او در پاسخ گفت سوگندی که به من دادی ناچارم بگویم آری چنین حکمی در تورات آمده است. پیامبر (ص) فرمود چرا از اجرای این حکم سرپیچی می‌کنید؟ او در جواب گفت حقیقت این است که ما در گذشته این حد را درباره افراد عادی اجرا می‌کردیم و در مورد ثروتمندان و اشراف خودداری می‌کردیم. این بود که گناه در طبقات مرفه جامعه ما رواج یافت تا این که پسر عموی یکی از روسای ما مرتکب این عمل زشت شد و طبق معمول از مجازات او صرفنظر کردند. در همین اثنا یک فرد عادی مرتکب این کار گردید هنگامیکه می‌خواستند او را سنگباران کنند خویشان او اعتراض کردند که اگر بناست که این حکم اجرا شود باید در مورد هر دو اجرا شود. به همین جهت ما قانونی سبک‌تر از قانون سنگسار تصویب کردیم و آن این بود که هر یک چهل تازیانه بزنیم و روی آنها را سیاه کرده وارونه سوار مرکب کنیم و در کوچه و بازار بگردانیم و در این هنگام پیامبر (ص) دستور داد که آن مرد و زن را در مقابل مسجد سنگ‌سار کنند.^۱

- از امام صادق (ع) روایت شده است همان مقدار که شخص از قصاص و جراحت صرفنظر کند و محکوم را ببخشد گناهایش بخشیده می‌شود و همچنین در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم اگر مردی دندان‌ش شکسته و یا دستش بریده شود یا چیزی از اعضای بدن او قطع شود یا در بدنش جراحی ایجاد شود و از آن درگذرد به مقدار دیه‌ای که می‌توانست بگیرد و نگرفته از گناهایش بخشیده می‌شود. اگر یک چهارم دیه باشد از یک چهارم اگر از یک سوم دیه باشد از یک سوم گناهایش بخشیده می‌شود و اگر تمام دیه باشد از تمام گناهان او چشم‌پوشی می‌شود.^۲

^۱ المیزان ج ۵ ص ۳۴۹

^۲ پیشین ص ۳۹۹

- در روایتی می‌خوانیم پیامبر (ص) درباره آیه ۵۴ سوره مائده دست خود را بر شانه سلمان فارسی زد و فرمود این شخص و یاران و هموطنان او هستند. به این ترتیب پیامبر اکرم اسلام آوردن ایرانیان و کوشش‌ها و تلاش پرثمر آنان برای پیشرفت اسلام در زمینه‌های گوناگون را پیش‌گویی می‌کرد.^۱
- سپس پیامبر فرمود اگر دین و در روایت دیگری علم به ستاره ثریا بسته باشد مردانی از فارس آن را در اختیار خواهد گرفت.^۲
- از امام باقر(ع) نقل شده است گروهی از یهودیان که اسلام آورده بودند نزد پیامبر (ص) آمدند و عرضه داشتند ای پیامبر خدا حضرت موسی (ع) یوشع را وصی خود قرار داد. وصی شما و سرپرست ما پس از شما چه کسی است؟ پس در آن هنگام آیه ۵۵ سوره مائده نازل شد. پیامبر فرمود برخیزید. پس همه برخاستند و به سمت مسجد حرکت کردند. پس گدایی از مسجد بیرون آمد. پیامبر (ص) به او فرمود آیا کسی چیزی به تو داد؟ گفت بله انگشتر را. فرمود چه کسی آن را به تو داد؟ گفت آن مردی که نماز می‌خواند. به امام علی(ع) اشاره کرد. گفت وقتی به تو داد در چه حالتی بود؟ گفت در رکوع بود. در این هنگام پیامبر (ص) تکبیر گفت و اهل مسجد نیز تکبیر گفتند. پس پیامبر (ص) فرمود پس از من علی سرپرست شماست. مردم گفتند خوشنودیم که پروردگار ما الله، محمد (ص) پیامبر و علی(ع) ولی و سرپرست ماست در این هنگام خداوند آیه ۵۶ سوره مائده را نازل فرمود. و کسانی که ولایت خدا و پیامبر خدا و افراد با ایمان را بپذیرند، پیروزند زیرا حزب و جمعیت خدا پیروز است.^۳

^۱ نمونه ج ۴ ص ۴۳

^۲ المیزان ج ۶ ص ۱۷

^۳ نمونه ج ۴ ص ۴۳۳

- روایتی از امام صادق (ع) در تفسیر آیه ۶۴ سوره مائده می‌خوانیم منظور یهود از اینکه گفتند دست خدا بسته است این است که آنها گفتند خدا کار خلقت را تمام کرده و دیگر هیچ کار جدیدی نمی‌کند جز آنچه در ابتدای تقدیر کرده است. خداوند سخن آنها را رد کرد و فرمود بلکه دستان او باز است و هر گونه بخواهد می‌بخشد و انفاق می‌کند یعنی به صلاح دید خود هر کاری را عقب و یا جلو می‌اندازد و یا زیاد و کم می‌کند.^۱
- در روایتی از امام صادق (ع) نقل شده است شراب خوار در روز قیامت مانند بت‌پرست در پیشگاه خدا حاضر می‌شود. شخصی از امیرالمومنین علی (ع) عرض کرد آیا شما می‌پندارید که شرابخواری از زنا و دزدی هم بدتر است؟ حضرت فرمود بله زیرا کسی که شراب می‌خورد زنا می‌کند، آدم می‌کشد و نمازش را ترک می‌کند.^۲
- از امام صادق (ع) روایت شده در روز قیامت شراب‌خوار وارد محشر می‌شود در حالیکه رویش سیاه و دهانش کج و زبانش بیرون افتاده و فریاد تشنگی‌اش بلند است.^۳
- در روایتی دیگری بدین مضمون می‌خوانیم خداوند او را از چرک و کثافتی که در چاهی در جهنم جمع شده می‌نوشاند.^۴
- در روایت دیگری می‌خوانیم که پیامبر (ص) به خدا سوگند خورده که شراب خوار هرگز به شفاعت ایشان نمی‌رسد.^۵

^۱ المیزان ج ۵ ص ۳۷۴

^۲ المیزان ج ۱۱ ص ۳۰۳

^۳ نمونه ج ۱۰ ص ۱۳۰

^۴ پیشین ص ۱۴۲

^۵ المیزان ج ۱۱ ص ۲۳۳

- در روایتی از ابن عباس در تفسیر آیه ۶ سوره رعد می‌خوانیم هنگامیکه این آیه نازل شد پیامبر دستش را بر سینه اش نهاد و گفت من بیم‌دهنده‌ام و سپس به علی اشاره کرد و فرمود تو هادی و هدایت کنده‌ای. بعد از من هدایت یافتگان بوسیله تو هدایت می‌شوند.^۱
- در روایتی از امام سجاد در ذیل آیه ۱۱ سوره رعد می‌خوانیم گناهایی که نعمت را تغییر می‌دهند ظلم بر مردم، از بین رفتن عادت‌های خوب و شایسته، کفران نعمت و ترک شکر است.^۲
- از امام صادق (ع) می‌فرماید که پدرم فرمود قضای حتمی خداوند به این تعلق گرفته که هرگاه نعمتی به بندگان بخشد آن را سلب نکند مگر این که آنان گناهی را پدید آورند که مستوجب پاداش بد گردند.^۳
- از امام صادق (ع) نقل شده مقصود از شرکی که در آیه ۱۰۶ سوره یوسف بدان اشاره شده این است که کسی مثلاً بگوید اگر فلانی نبود من هلاک میشدم و اگر فلانی نبود من به مشکل بر می‌خوردم و خانواده‌ام از دست می‌رفت. چنین کسی برای خدا در فرمانروایی اش شریک قائل شده و آن شریک را روزی دهنده و یا دفع‌کننده بلاها از خود می‌داند. راوی حدیث می‌گوید که عرض کردم اگر بگوید خدا فلانی را نرسانده‌بود من هلاک می‌شدم آیا این هم شرک است؟ حضرت فرمود این خوب است و اشکالی ندارد.^۴
- روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم بزرگترین گناهان شرک به خداوند است و بعد از آن یاس از رحمت خدا و سپس خود را از عذاب خدا ایمن دانستن.^۵

^۱ تفسیر موضوعی ج ۵ ص ۶۹

^۲ نمونه ج ۱۰ ص ۱۵۶

^۳ پیشین ص ۱۶۷

^۴ المیزان ج ۱۱ ص ۳۴۵

^۵ المیزان ج ۱۱ ص ۳۵۹

- در روایتی از امام باقر (ع) سوال شد صبر زیبا چیست؟ حضرت فرمود صبوری است که در آن به هیچ‌یک از مردم شکایت نشود. روزی ابراهیم (ع) یعقوب (ع) که نوه او بود را برای کاری بسوی عابدی فرستاد و هنگامیکه راهب او را به گمان اینکه ابراهیم است به استقبالش آمد و در آغوش گرفت و گفت مرحبا به ابراهیم خلیل الرحمان. یعقوب به او فرمود من ابراهیم خلیل الله نیستم بلکه یعقوب پسر اسحاق پسر ابراهیم هستم. راهب گفت پس چرا این قدر تو را پیر و شکسته می‌بینم. فرمود غم و غصه و بیماری من را به این روز انداخته. امام باقر (ع) می‌فرماید هنوز یعقوب به دم منزل راهب نرسیده بود که خداوند به سویش وحی فرستاد ای یعقوب از قضا و قدر من به بندگانم شکایت می‌بری. یعقوب همان دم در به سجده افتاد و عرض کرد پروردگارا دیگر این کار را تکرار نمی‌کنم. خداوند وحی فرستاد که این بار تو را آمرزیدم. دیگر تکرار مکن. از آن به بعد هر چه ناملايمات دنیا به روی می‌آورد به هیچ کس شکایت نمی‌کرد.^۱

- از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم صبر و بزرگواری یوسف (ع) شگفت‌انگیز است هنگامیکه آمدند از او تعبیر خواب پادشاه را پرسیدند نگفت تا وقتی که از زندان بیرون نیامد نمی‌گویم ولی هنگامیکه آمدند او را از زندان آزاد کنند بیرون نیامد تا از اتهامی که به او زده شده بود تبرئه گردد. همین صبر و بزرگواری باعث شد تا پادشاه بگوید او را نزد من آورید تا وی را مخصوص خود گردانم.^۲

- از امام رضا (ع) می‌خوانیم مومن، مومن نخواهد بود مگر اینکه سه خصلت داشته باشد. سنتی از پروردگارش، سنتی از پیامبرش و سنتی از امامش. اما سنت از پروردگارش کتمان اسرار است. سنت پیامبر مدارا با مردم است و سنت امام شکیبایی در برابر ناراحتی‌ها و مشکلات است.^۳

^۱ پیشین ص ۳۶۲

^۲ المیزان ج ۱۱ ص ۳۷۴

^۳ نمونه ج ۱۰ ص ۲۴۱

- در حدیثی از امام رضا (ع) نیز می‌خوانیم اسرار تو همچون خون توست که تنها باید در رگهای خودت جریان یابد.^۱
- روایتی از پیامبر اسلام (ص) می‌خوانیم خداوند موسی بن عمران را از حسد نهی کرد و فرمود شخص حسود نسبت به نعمت‌های من بر بندگانم خشمناک است و از قسمت‌هایی که میان بندگانم قائل شده‌ام ممانعت می‌کند. هر کس چنین باشد نه من از اویم نه او از من است.^۲
- از امام صادق (ع) می‌خوانیم آفت دین سه چیز است: حسد و خودپسندی و فخرفروشی.^۳
- پیامبر اسلام (ص) فرمود هنگامیکه مسلمانان وضویی با تمام شرایط آن بگیرد سپس نمازهای پنج‌گانه به جا آورد گناهان او فرو می‌ریزد همان‌گونه که برگهای این شاخه فرو ریخت.^۴
- در حدیثی از امام باقر (ع) می‌خوانیم گروهی از جهنمیان مشمول شفاعت می‌گردند و سپس آنها را به کنار نهری می‌برند و آنها را در آن نهر شست شو می‌دهند و در نتیجه گوشت و و خونشان دوباره رویده می‌شود و آثار سوختگی جهنم از بدنشان زدوده شده داخل بهشت می‌گردند. هنگامیکه بهشتیان آنها را می‌بینند می‌گویند جهنمیان آمدند. سپس تمامی آن گروه از خدا می‌خواهند که آن اسم را از ایشان بردارد و خدا هم آن اسم را از آنها بر می‌دارد. آنگاه امام باقر (ع) فرمود دشمنان علی (ع) همیشه در آتش خواهند بود و شفاعت شامل حال ایشان نمی‌شود.^۵

^۱ نمونه ج ۱۰ ص ۱۹۱

^۲ المیزان ج ۱۱ ص ۳۸۹

^۳ نمونه ج ۱۰ ص ۲۵۹

^۴ پیشین ص ۲۶۷

^۵ نمونه ج ۱۰ ص ۲۶۹

- در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم حضرت شعیب آن قدر از فرط محبت خداوند گریست که نابینا شد. خداوند بینایی را به او بازگرداند و به او وحی فرمود ای شعیب این گریه برای چیست؟ آیا از شوق به بهشت است یا از ترس آتش. شعیب عرض کرد نه بلکه محبت تو را با دل پذیرفته‌ام. پس هنگامیکه با چشم جان به تو می‌نگرم دیگر برایم مهم نیست که با من چه می‌کنی. آنگاه خداوند به او وحی کرد ای شعیب اگر این سخت حق باشد لقای من گوارایت باد. ای شعیب به خاطر همین اخلاص و محبت توست که موسی بن عمران را به خدمت تو در آوردم.^۱
- در روایتی از پیامبر اسلام (ص) می‌خوانیم هنگامی قوم لوط آن اعمال ننگین را انجام دادند زمین چنان گریه سر داد که اشک‌هایش به آسمان رسید و آسمان چنان گریه کرد که اشک‌هایش به عرش رسید. در این هنگام خداوند به آسمان وحی کرد که آنها را سنگ باران کن و به زمین وحی کرد که آنها را فرو بر.^۲
- در حدیث دیگری از همان حضرت می‌خوانیم هر کس با نوجوانی آمیزش کند روز قیامت با حالت جنابت وارد محشر می‌شود آن چنان که آب‌های دنیا او را پاک نخواهد کرد. آنگاه خداوند او را غضب و لعنت کند و دوزخ را برای او آماده می‌کند. چه بد جایگاهی است.^۳
- از امام محمد باقر (ع) چنین نقل شده است نخستین سخنی که قائم پس از قیام خود می‌گوید این است: بقیه الله خیر لکم ان کنتم مومنین سپس می‌گوید من بقیه الله و حجت و خلیفه او در میان شما هستم هیچ کس بر او سلام نمی‌کند مگر این که می‌گوید السلام علیک یا بقیه الله فی ارضه^۴

^۱ نمونه ج ۱۰ ص ۲۷۸

^۲ منشور جاوید ج ۱ ص ۲۴۸

^۳ المیزان ج ۱۲ ص ۲۶

^۴ بحارالانوار ص ۲۴۴

- از امام رضا (ع) نقل شده که روزی از دوستان خود پرسید مردم ایه ۴۶ سوره هود را چگونه تفسیر می‌کنند؟ یکی حاضران پاسخ داد بعضی معتقدند که معنی آن اینست که پسر نوح فرزند حقیقی او نبود. امام فرمود نه چنین نیست او قطعاً فرزند نوح بود اما هنگامی که از فرمان خدا سرکشی کرد خداوند نیز رابطه او و پدرش را نفی کرد هم چنان که هر کس در ظاهر از ما باشد ولی از خدا اطاعت نکند از ما نیست.^۱
- هنگامیکه روز قیامت برپا می‌شود پیروان من سه گروه می‌شوند: گروهی خدا را با اخلاص پرستش می‌کردند، گروهی از روی ریا و گروهی به خاطر این که به دنیا برسند. در آن روز خدا به کسی که او را بخاطر دنیا پرستش کرده می‌فرماید به عزت و جلالم سوگند می‌دهم بگو هدف از عبادت من چه بود؟ آن شخص می‌گوید: دنیا، خداوند می‌فرماید بنابراین آنچه اندوختی برایت سودی ندارد و به آن باز می‌گردی، او را سوی آتش ببرید. سپس به آنکس که او را از روی ریا عبادت کرده می‌فرماید به عزت و جلالم سوگند می‌دهم بگو هدف از عبادت من چه بود؟ او در پاسخ می‌گوید ریا و خودنمایی. می‌فرماید چیزی از عبادتت که ریاکارانه انجام داده‌ای به سوی من صعود نمی‌کند و امروز هیچ سودی برای تو ندارد او را به سوی آتش ببرید. آنگاه به کسی که او را خالصانه عبادت کرده می‌فرماید به عزت و جلالم سوگندت می‌دهم بگو چه هدفی از عبادت من داشتی؟ او می‌گوید به عزت و جلالت سوگند که تو از من آگاه‌تری. من فقط برای بدست آوردن خشنودیت و رسیدن به سرایت بهشت تو را می‌پرستیدم. خدا می‌فرماید بنده‌ام راست می‌گوید او را به بهشت ببرید.^۲

^۱ نمونه ج ۱۰ ص ۳۱۴

^۲ المیزان ج ۱۲ ص ۴۲

- در روایتی از از پیامبر اسلام (ص) می‌خوانیم آگاه باشید روح‌الامین به من وحی کرده که هیچ‌کس نمی‌میرد مگر این که روزی را کامل دریافت کرده‌است. پس تقوای خدا را پیشه کنید و روزی را به زیبایی طلب نمایید و دیر رسیدن چیزی از روزی شما را به نافرمانی خدا و ندارد زیرا خدای بلند مرتبه روزی‌ها را میان آفریدگانش به صورت حلال تقسیم کرده‌است و نه به صورت حرام. بنابراین هرکس پرده دری کند و از غیر حلال بدست آورد خداوند از روزی حلال او کم می‌کند و او را مورد بازخواست قرار می‌دهد.^۱
- از امام صادق (ع) نقل شده است خداوند فراوانی عمل را نمی‌خواهد بلکه درستی عمل را می‌خواهد. درستی عمل به خدا ترسی و نیت صادقانه است. نگهداری عمل خالصانه مشکل‌تر از خود عمل است. عمل خالصانه عملی است که ستایش کسی جز خدا را به خاطر آن طلب نکند.^۲
- از امام علی (ع) در ذیل آیه ۶۲ یونس در وصف اولیاء خدا سوال شد. امام فرمود اولیاء خدا مردمی هستند که برای خدا عبادت را خالصانه بجای می‌آورند در حالیکه سایر مردم تنها ظاهر دنیا را می‌بینند. اولیاء خدا به باطن دنیا نظر می‌افکنند و با این ژرف‌نگری آثار دیررس دنیا را می‌شناسند. در حالیکه مردم دیگر فریفته زرق و برق زودگذر آن شده‌اند. اولیاء خدا پس چون دانسته که دنیا بزودی آنها را رها می‌کند، آن را رها کردند و چون دانستند که دنیا به زودی آنها را می‌میراند، دوستی آن را در دل‌هایشان میراندند.^۳

^۱ اطیب البیان ج ۷ ص ۳۸۴

^۲ نمونه ج ۱۰ ص ۳۵۷

^۳ نمونه ج ۱۰ ص ۳۵۷

- در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم خوشا بحال پیروان امام قائم (عج) که در غیبتش با خودسازی انتظار ظهور را می‌کشند و به هنگام ظهورش مطیع فرمان اویند. آنان اولیای خدا هستند همانها که نه ترسی دارند و نه غمگین می‌شوند.^۱
- یکی از دوستان امام صادق (ع) نقل می‌کند که امام فرمود پیروان این مکتب در لحظات آخر عمر چیزهایی می‌بینند که چشمشان با آن روشن می‌شود. راوی می‌گوید من در سوال اصرار کردم که چه چیز مبینند؟ این سخن را بیش از ده بار تکرار کردم ولی هر بار امام تنها به این جمله قناعت می‌کرد که می‌بینند. در آخر مجلس رو به سوی من کرد و مرا صدا زد و فرمود مثل اینکه اصرار داری بدانی چه چیز را می‌بینند. فرمودند دو نفر را می‌بینند. پرسیدم کدام دو نفر؟ فرمود پیامبر (ص) و علی (ع). هیچ انسان با ایمانی چشم از جهان نمی‌پوشد مگر این که این دو بزرگوار را خواهد دید که به او بشارت می‌دهند.^۲
- امام صادق (ع) می‌فرماید پیامبر اسلام هنگامیکه آیه ۶۱ سوره یونس را تلاوت می‌کرد به شدت می‌گریست و گفت جایی که پیامبر (ص) با آن همه اخلاص و بندگی و آن همه خدمت به خلق و عبادت خالق از کار خود در برابر علم خدا ترسان باشد حال ما و دیگران معلوم است.^۳
- در روایتی از امام صادق (ع) نقل شده‌است: سه چیز است که کیفر و آثار آن به انجام دهنده آن باز می‌گردد. پیمان شکنی، ستم و نیرنگ. سپس حضرت آیه ۲۲ سوره یونس را تلاوت فرمود و فرمود ای مردم ستم‌های شما به زیان خود شماست^۴

^۱ المیزان ج ۱۲ ص ۴۹

^۲ نمونه ج ۱۰ ص ۳۷۵

^۳ المیزان ج ۱۲ ص ۸۰

^۴ المیزان ج ۱۴ ص ۳۳۸

- در روایت دیگری از پیامبر (ص) می‌خوانیم اگر گروهی به گروه دیگر ظلم کند عاقبت به خاطر همان ظلم متلاشی خواهد شد.^۱
- در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم شخصی امام سجاد را در راه مکه دید به حج مشرف می‌شود. آن نادان مقدس نما به امام گفت ای علی بن الحسین (ع) جهاد را که دشوار است ترک کرده‌ای و به حج که راحت و آسان است رو آورده‌ای. امام سجاد (ع) فرمود: اگر مانند مومنانی که خداوند آنان را آن گونه که در سوره توبه آیه ۱۱۲ توصیف کرده است، می‌بودید آری جهاد همراه آنان بهتر از حج است.^۲
- از امام صادق (ع) چنین نقل شده است تمام اعمال شما هر روز صبح به پیامبر اسلام (ص) عرضه میشود. اعمال نیکان و بدان. بنابراین مراقب باشید.^۳
- پیامبر هنگامیکه از غزوه تبوک برگشتند و به مدینه رسیدند فرمود: شما در این شهر مردانی پشت سر گذاشتید که در تمام مسیر با شما بودند. هر گامی که برداشتید و هر مالی که در این راه انفاق کردید و هر سرزمینی را که پیمودید با شما همراه بودند. عرض کردند ای رسول خدا چگونه با ما بودند با این که در مدینه جا ماندند. فرمود به این دلیل که آنها به خاطر عذر نتوانستند در جهاد شرکت کنند اما قلبشان با ما بود.^۴
- حدیث معروف را از پیامبر (ص) نقل کرده‌اند اگر آنچه را که من از کیفرهای هولناک قیامت می‌دانم شما می‌دانستید کم می‌خندیدید و بسیار گریه می‌کردید.^۵

^۱ المیزان ج ۱۲ ص ۹۳

^۲ نمونه ج ۱۱ ص ۷۴

^۳ نمونه ج ۱۱ ص ۷۳

^۴ نمونه ج ۱۱ ص ۹۳

^۵ المیزان ج ۱۲ ص ۱۷۹

- پیامبر اسلام (ص) در توصیف جنات عدن فرموده است عدن آن سرای پروردگار است که هیچ چشمی آن را ندیده و به فکر کسی خطور نکرده است. تنها سه گروه در آن سساکن می‌شوند. پیامبران و صدیقان و شهیدان.^۱
- در روایت دیگری از پیامبر اکرم (ص) چنین نقل شده است کس که دوست دارد زندگی و مرگش همانند من باشد و در بهشت که خدا به من وعده داده ساکن شود یعنی همان باغ‌های بهشتی که نهال‌های آن را با دست خود کاشته است باید علی بن ابیطالب و فرزندان بعد از او را دوست بدارد.^۲
- در روایتی از امام علی (ع) در ذیل آیه ۶۷ سوره توبه می‌خوانیم منظور این آیه این است که ایشان خدا را در دنیا فراموش کردند و او را اطاعت نکردند و به او و پیامبرش ایمان نیاوردند. خداوند هم آنها را در آخرت فراموش می‌کند یعنی بهره‌ای از ثواب خود برای آنها قرار نمی‌دهد و در تقسیم خوبی‌ها و رحمت خود از فراموش شدگان محسوب خواهند شد.^۳
- از پیامبر اسلام (ص) نقل شده است که در روی زمین هیچ خانه و خیمه باقی نمی‌ماند مگر اینکه خداوند قائم اسلام را بر آن وارد می‌کند.^۴
- یکی از یاران امام باقر (ع) به نام زواره نقل می‌کند من در مسجدالحرام در پشت مقام ابراهیم نزد امام باقر (ع) نشسته بودم. آن حضرت در حالیکه دو طرف عبایش را گرفته بود و با آن زانوان مبارکش را در سینه

^۱ مجمع البیان ج ۲ ص ۱۴۲

^۲ المیزان ج ۱۲ ص ۱۸۴

^۳ المیزان ج ۱۲ ص ۱۹۳

^۴ نمونه ج ۱۱ ص ۱۷۲

جمع نموده بود، رو به قبله نشسته بود. پس در آن حال فرمود آگاه باشید که نگاه به آن عبادتست. خداوند

هیچ جایگاهی از زمین را نیافریده که محبوبتر و گرامی‌تر از آن باشد و با دستش به کعبه اشاره کرد.

- ابو بصیر در مورد آیه ۳۱ سوره توبه از امام توضیح خواست. امام فرمود: به خدا سوگند دانشمندان هود و راهبان مسیحی یهود و نصارا، مردم را بر پرستش خود دعوت نمی‌کردند و اگر آنان به پرستش خود نیز دعوت می‌کردند مردم نمی‌پذیرفتند. ولی آنان حرام خدا را برای مردم حلال می‌کردند و حلال خدا را حرام و آنها نیز می‌پذیرفتند و بنابراین یهود و نصاری بدون این که خودشان متوجه باشند دانشمندان و راهبان خود را می‌پرستیدند.^۱

- از پیامبر اکرم (ص) نقل شده است که کسی که چراغی در مسجدی بر افروزد فرشتگان و حمل‌کنندگان عرش الهی مادام که نور آن چراغ در مسجد می‌تابد برای او استغفار می‌کنند.^۲

- در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم خداوند پیامبری از پیامبرانش را به سوی قومی برانگیخت و به او وحی کرد که به قومت بگو این مطلب بدون استثناء است که هر آبادی و هر مردمی که به خاطر اطاعت من در خوشی و خرمی هستند اگر از آنچه من می‌پسندم برگردند من نیز آنها را از حالی که دوست دارند به حالی که دوست ندارند برمی‌گردانم. و اهل هر آبادی و هر خانواده‌ای که به خاطر سرکشی از فرامین من گرفتار هستند اگر از آنچه من نمی‌پسندم بر آنچه من می‌پسندم برگردند من نیز آنها را به حالی که دوست دارند بر می‌گردانم.^۳

^۱ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۲

^۲ پیام قرآن ج ۲ ص ۲۲۲

^۳ پیشین ص ۲۰۶

- پیامبر (ص) می‌فرماید منافق سه نشانه دارد: هنگام سخن دروغ می‌گوید. به هنگامیکه وعده می‌دهد تخلف می‌کند و به هنگامیکه امانتی نزد او بگذارند خیانت می‌کند. چنین کسی منافق است. هر چند روزه بگیرد و نماز بخواند و خود را مسلمان بداند.^۱
- از امام محمد باقر (ع) از امیرالمومنین علی (ع) روایت شده که فرمود بر روی زمین دو چیز مایه امنیت و مصونیت از عذاب خدا است. یکی از آنها برداشته شد و دیگری باقی است. آن را بگیرید و به آن تمسک جویند. اما آنی که برداشته شد پیامبر خدا (ص) بود و آنی که باقی است آمرزش خواهی و استغفار است و سپس آیه ۳۳ انفال را تلاوت کرد.^۲
- در میان امتیازهای فراوان که امام علی (ع) داشتند و گاهی خودشان آن را برای سرمشق دیگران مطرح می‌کردند همین فرار نکردن او از میدان جهاد است. از جمله می‌فرماید من هیچ‌گاه از برابر انبوه دشمن فرار نکردم و هیچ کس در میدان جنگ با من روبرو نشد مگر اینکه زمین را از خونس سیراب کردم.^۳
- در روایتی از امام رضا (ع) نقل شده که در پاسخ یکی از یارانش در مورد علت تحریم فرار از جهاد فرموده است خداوند فرار از جنگ را حرام کرده زیرا این کار سبب سبک شدن دین خدا و کوچک شمردن دین خدا و کوچک شمردن پیامبران و امامان عادل است. آنان که از جنگ فرار می‌کنند از یاری پیامبران و امامان در مقابل دشمنانشان دریغ می‌کنند. بنابراین مستحق عقوبت الهی می‌گردند زیرا با این کار دعوت پیامبران را در اقرار به ربوبیت خدا و آشکار کردن عدالت و ترک ستم و از میان بردن فساد رها می‌کنند و

^۱ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۲

^۲ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۳

^۳ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۲

از طرفی این کار سبب جرات دشمنان بر مسلمانان می‌شود و به فکر اسارت و کشتار آنها و از بین بردن دین خدا و مفسد دیگر می‌افتند.^۱

• امیرالمومنین علی (ع) در آخرین وصایایش در هنگامیکه در بستر شهادت بود به فرزندانش فرمود خدا را در نظر بگیرید و بین خودتان را آشتی دهید که من از جد شما (ص) شنیدم که می‌فرمود اصلاح رابطه میان مردم از همه نمازها و روزه‌های مستحبی برتر است^۲

• در ذیل آیه ۱۹۹ اعراف آمده‌است پیامبر از جبرئیل توضیح خواست که چگونه با مردم مدارا کند و سخت‌گیری نکند. جبرئیل عرض کرد نمی‌دانم باید از آن که می‌داند سوال کنم. سپس بار دیگر بر پیامبر (ص) فرود آمد و گفت ای محمد (ص) خداوند به تو دستور می‌دهد که آنها که به تو ستم کرده‌اند عفو کنی و به آنها که تو را محروم کرده‌اند عطا کنی و با آنها که از تو بریده‌اند پیوند برقرار کنی.^۳

• از امام رضا (ع) در تفسیر آیه ۱۷۵ سوره اعراف نقل شده این آیه درباره شخصی بنام بلعم باعورا است که او به اسم اعظم خداوند آگاهی داشت و با آن هر دعایی که میکرد مستجاب می‌شد ولی بر اثر هواپرستی به سوی فرعون متمایل شد. هنگامیکه فرعون برای گرفتن موسی و اصحابش حرکت کرد به بلعم گفت از خدا بخواه که موسی و اصحابش را به دام ما بیندازد و آنگاه بلعم بر الاغ خود سوار شد و تا به جست و جوی موسی برود ولی الاغ از راه رفتن باز ایستاد و بلعم شروع به زدن حیوان کرد پس خداوند حیوان را گویا کرد و گفت وای بر تو چرا مرا میزنی؟ آیا می‌خواهی که با تو بیایم تا علیه پیامبر خدا و مومنان نفرین کنی. پس

^۱ نمونه ج ۱۱ ص ۱۸۸

^۲ پیشین ص ۱۹۴

^۳ المیزان ج ۱۲ ص ۲۲۲

بلم او را آنقدر زد تا حیوان مرد. در این هنگام اسم اعظم از بلعم گرفته شد. سپس خداوند این را نمونه‌ای قرار داد برای هر مسلمانی که هوای نفس را بر هدایت الهی ترجیح دهد.^۱

• از پیامبر اکرم (ص) نقل شده است قسم به کسی که جانم بدست اوست خداوند در قیامت چنان می‌آمرزد که ابلیس هم امیدوار می‌شود که شاید خدا او را هم بیامرزد.^۲

• از امام باقر (ع) نقل شده است هنگامی که موسی (ع) به وعدگاه الهی رفت با قوم خویش قرار گذاشته بود که غیبت سی روز بیشتر طول نکشد اما هنگامیکه خداوند ده روز بر آن افزود بنی‌اسرائیل گفتند موسی تخلف کرده است و به دنبال آن گوساله پرست شدند.^۳

• امام صادق (ع) فرمودند اثر بد فال به همان اندازه است که آن را می‌پذیری. اگر آنرا آسان بگیری کم اثر خواهد بود و اگر آنرا محکم و جدی بگیری پر اثر و اگر به آن اعتنا نکنی هیچ اثری نخواهد داشت.^۴

• از امام باقر (ع) نقل شده است که هیچ بنده مومنی نیست مگر این که در قلب او دو نور است نور ترس و نور امید. هیچ یک از این دو بیشتر از دیگری نیست و هر دو مساویند.^۵

• روزی حضرت موسی (ع) مردی را دید که دست به دعا برداشت و با تضرع حاجتی از خدا می‌خواهد. موسی (ع) گفت اگر حاجت او به دست من بود آن را بر می‌آوردم. خداوند به او وحی فرستاد که من به او از تو مهربان‌ترم او مرا می‌خواند در حالیکه گوسفندی دارد و دلش پیش اوست. من دعای بنده ای را که

^۱ المیزان ج ۱۲ ص ۲۵۶

^۲ پیشین ص ۲۶۰

^۳ نمونه ج ۱۱ ص ۲۴۹

^۴ المیزان ج ۱۲ ص ۲۷۶

^۵ المیزان ج ۱۲ ص ۲۸۸

دلش پیش غیر من است، اجابت نمی‌کنم. موسی (ع) به او تذکر داد. وقتی از صمیم دل توجه به خدا کرد حاجتش برآورده شد.^۱

● در روایتی از رسول خدا می‌خوانیم خداوند در روز قیامت همه مردم را جمع می‌کند و پس به بهشتیان فرمان داده می‌شود به سوی بهشت بروند و به دوزخیان فرمان داده می‌شود به سمت دوزخ روانه گردند. سپس به اصحاب اعراف گفته می‌شود انتظار چه چیزی را می‌کشید؟ می‌گویند ای پروردگار متظر فرمان تو هستیم. پس به آنها گفته می‌شود نیکی‌هایتان شما را از ورود به دوزخ رهایی می‌بخشد اما گناهانتان مانع ورود به بهشت شده. اکنون با مغفرت و رحمت من وارد می‌شوید.^۲

● در روایت دیگری می‌خوانیم که شخصی از پیامبر (ص) درباره اصحاب اعراف سوال کرد؟ حضرت فرمودند آنها مردانی هستند که در راه خدا کشته شدند در حالیکه از پدرانشان نافرمانی می‌کردند پس شهادت مانع می‌شود که در آتش داخل شوند. سپس هنگامیکه خداوند از حساب خلقش فارغ می‌شود و کسی جز آنان باقی نمی‌ماند، آنها را مشمول رحمت خویش می‌کند و به رحمتش در پرتو شفاعت پیامبران و امامان وارد بهشت می‌کند.^۳

● از امام صادق (ع) نقل شده است که آیا شما می‌پندارید اگر خداوند به کسی دارایی و ثروت داده‌است می‌خواهد او را گرامی بدارد و یا اگر کسی را منع کرده و به او نداده می‌خواسته او را خوار کند که چنین نیست بلکه دارایی و مال از آن خداست که به امانت نزد شخص قرار داده و به آنها اجازه داده‌است که با میانه روی و بدون اسراف بخورند و بنوشند و بپوشند و ازدواج کنند و وسیله سواری داشته باشند و اضافه

^۱ نمونه ج ۱۱ ص ۳۲۳

^۲ المیزان ج ۱۲ ص ۳۲۳

^۳ نمونه ج ۱۱ ص ۳۵۹

را به مومنان فقیر بازگردانند و پریشان حالی آنها را اصلاح کنند. پس اگر کسی این گونه باشد آنچه می خورد حلال و آنچه می نوشد حلال است و آنچه سوار می شود حلال است و آنگونه که ازدواج می کند حلال است و هر کس از این فراتر رود و اسراف کند اینها بر او حرام است. اسراف نکنید که او مسرفان را دوست ندارد.^۱

- در روایتی از امام (ع) در ذیل آیه ۲۶ سوره اعراف عفت یکی از مصداق‌های لباس تقوی معرفی شده است. ایشان فرموده است لباس تقوای ایشان عفت است و عورت ایشان با عفت هرگز ظاهر نمی‌گردد اگر چه لباسی بر تن نداشته باشند ولی انسان گنهکار عورت خود را ظاهر می‌کند اگر چه لباسی بر تن داشته باشد.^۲
- امیرالمومنین (ع) درباره نکوهش بر خود پرستی فرمود از آن معامله ای که خداوند بر ابلیس کرد عبرت بگیرید. آن همه اعمال نیکو و آن همه جهاد و تلاش او را بی‌ثمر گردانید. ابلیس شش هزار سال خداوند را بندگی کرد و ساعتی تکبر ورزید. بعد از ابلیس چه کسی ممکن است که با این نافرمانی‌ها علیه پروردگار در امان ماند. حاشا هرگز خداوند انسانی را برای عملی وارد بهشت نمی‌کند که به خاطر همان عمل فرشته‌ها را از آنجا رانده است.^۳
- از امام صادق (ع) نقل شده است میزان سنجش در قیامت پیامبران و اوصیای آنها هستند و در روایت دیگر می‌خوانیم امیرالمومنین و امامان و فرزندان او ترازهای سنجش اند.^۴

^۱ نمونه ج ۱۱ ص ۳۸۲

^۲ نمونه ج ۱۰ ص ۳۹۰

^۳ نمونه ج ۱۲ ص ۳۴۷

^۴ نمونه ج ۱۱ ص ۴۱۲

- ابوذر می‌گوید صادق مصدق پیامبر (ص) فرمود خداوند کار نیک را ده برابر می‌کند و بر آن هم می‌افزاید و بدیها را تنها یک برابر کیفر می‌کند و یا می‌بخشد پس وای بر کسی که آحادش بر عسراتش (یعنی گناهانش) که یک برابر نوشته بر نیکی هایش که ده برابر محاسبه می‌شود) پیشی بگیرد.^۱
- در روایتی آمده است که پیامبر با دست خود خط راست کشید و فرمود راه خدا این گونه مستقیم است. سپس خطوطی در راست و چپ آن خط راست کشید و گفت این راه غیر خدا است. هیچ یک از این راهها نیست مگر اینکه شیطان بر سر آن قرار گیرد و مردم را به سوی خود دعوت می‌کند.^۲
- از امام کاظم (ع) نقل شده است مردم دو حجت دارند: حجت آشکار و حجت پنهان. حجت آشکار پیامبران و امامان اند و پنهان عقل‌های انسان است.^۳
- از پیامبر (ص) نقل شده است نیکی کننده به پدر و مادر در بهشت یک درجه پایین‌تر از پیامبران است و آزاردهنده پدر و مادر در جهنم یک طبقه بالاتر از فرعونیان است.^۴
- در روایت دیگری از امام صادق (ع) نقل شده است از محصول جمع آوری شده خود به هر مسلمانی که نزد آمد بده و اگر هیچ مسلمانی نیامد به مشرک بده. نقل شده است که اهل مدینه در موسم چیدن خرما خوشه خرمایی را از درخت پایین آورده در مسجد می‌گذاشته فقرا می‌آمدند با چوبی به آن خوشه می‌زدند و خرما می‌ریخت و از آن می‌خوردند.^۵

^۱ المیزان ج ۱۲ ص ۳۷۶

^۲ نمونه ج ۱۱ ص ۴۳۵

^۳ نمونه ج ۱۱ ص ۴۴۵

^۴ المیزان ج ۱۲ ص ۳۶۸

^۵ المیزان ج ۱۳ ص ۵

- در روایتی نقل شده است اسامه بن زید کنیزی را به صد دینار خرید و قرار گذاشت که مبلغ آن را یک ماهه بپردازد. این خبر به گوش پیامبر رسید. ایشان فرمود آیا از اسامه تعجب نمی‌کنید که کنیزی خریده و می‌خواهد یک ماهه پول آنرا بپردازد. اسامه آرزوی درازی دارد. قسم به خدایی که جانم به دست اوست وقتی من پلک می‌زنم امید ندارم که بتوانم چشم‌هایم را باز کنم و وقتی چشمانم باز است امید ندارم که بتوانم آنها را ببندم و هنگامیکه لقمه به دهان می‌گذارم امید ندارم که بتوانم آن را فرو برم.^۱
- هنگامیکه آیه ۱۲۵ سوره انعام نازل شد از پیامبر (ص) پرسیدند شرح صدر چیست؟ پیامبر (ص) فرمود نوری است که خدا در قلب هر کس که بخواهد می‌افکند و در پرتو آن روح او وسیع و گشاده می‌شود. پرسیدند آیا نشانه‌ای دارد که با آن شناخته شود؟ حضرت فرمود آری نشانه اش توجه به سرای جاویدان و دامن برچیدن از دنیای فریبنده و آماده شدن برای مرگ بوسیله ایمان و عمل صالح و تلاش و کوشش در راه حق است پیش از آنکه مرگ فرا رسد.^۲
- در روایات اهل بیت (ع) در ذیل آیه ۱۲۹ سوره انعام آمده است هر کس را که در دنیا ولایت و سرپرستی او را قبول کرده بودند در آخرت نیز سرپرست آنها خواهیم کرد و آنها در روز قیامت با هم خواهند بود.^۳
- از امام صادق (ع) نقل شده است راجع به یهود که آنها وحی الهی را در کاغذها می‌نوشتند و سپس آنچه را می‌خواستند آشکار می‌کردند و آنچه را نمی‌خواستند پنهان می‌کردند. در شان نزول آیه ۹۳ سوره انعام از امام صادق (ع) روایت شده است عبدالله بن سعد بن ابی سرج که برادر رضایی عثمان بود به مدینه آمد و مسلمان شد. او خط خوبی داشت به همین جهت هنگامیکه وحی بر پیامبر (ص) نازل می‌شد به او می‌فرمود بیایید

^۱ نمونه ج ۱۲ ص ۲۴

^۲ نمونه ج ۱۲ ص ۳۹

^۳ نمونه ج ۱۲ ص ۴۸

و آنچه را نازل شده بنویسید پس هنگامیکه پیامبر (ص) به او می فرمود والله بما تعملون خبیر او می نوشت بصیر . پس هنگامیکه می فرمود والله سمیع بصیر او می نوشت سمیع علیم. عاقبت او از دین اسلام برگشت و کافر شده و به مکه برگشت و به قریش گفت: به خدا محمد (ص) نمی داند چه می گوید من هم می توانم مثل آنچه او می گوید بگویم. مثل آنچه خدا نازل کرده نازل کنم. پس خداوند این آیه را درباره او نازل فرمود. این گذشت تا هنگامیکه پیامبر (ص) مکه را فتح کرد و دستور داد که او را بکشند. عثمان دست او را گرفت و نزد پیامبر (ص) آورد. پیامبر در مسجد بود عثمان گفت ای پیامبر خدا او را ببخش. پیامبر (ص) سکوت کرد. عثمان دوباره تکرار کرد. پیامبر (ص) فرمود او برای تو. وقتی با عثمان برمی گشت پیامبر (ص) به اصحابش فرمود مگر به شما نگفتم هر کس او را دید بکشدش. مردی گفت ای پیامبر (ص) چشمم به شما بود به من اشاره ای کنی تا او را بکشم. حضرت فرمود پیامبران کسی را با اشاره نمی کشند در نتیجه عبدالله بن ابی سرح از آزاد شدگان پیامبر (ص) قرار گرفت.^۱

- از امام صادق (ع) نقل شده است خدا رحمت کند بنده ای را که قبل از مرگ به سوی خدا بازگردد و توبه کند زیرا توبه انسان را از آلودگی گناه پاک می کند و از بدبختی و هلاکت نجات می دهد. همچنین فرموده است کسی که کار بدی انجام دهد یا به خود ستم کند سپس از خدا آمرزش کند خدا را آمرزنده و مهربان خواهد یافت.^۲

- از امام باقر (ع) در تفسیر آیه ۱۹ سوره انعام فرموده است مشرکان مکه در اوایل بعثت و آن زمانی که پیامبر (ص) در مکه زندگی می کرد به آن جناب گفتند ای محمد (ص) آیا خداوند پیامبری غیر از تو پیدا نکرد که

^۱ نمونه ج ۱۲ ص ۱۲۶

^۲ نمونه ج ۱۲ ص ۱۳۳

- بسوی ما بفرستد گمان نمی‌کنیم کسی تو را در آنچه می‌گویی تصدیق کند. ما از یهود و نصاری دربارہ تو پرسش کردیم آنها نیز اظهار بی‌اطلاع کردند و گفتند در کتاب‌هایی که نزد ماست یادی از این مرد نشده. بنا بر این باید برای رسالت خود گواه و شاهدهی بیاوری پیامبر (ص) فرمود خدا بین من و شما گواه است.^۱
- در حدیثی از امیرالمومنین علی (ع) اشاره شده است که هر روز که در آن معصیت خدا نشود عید است.^۲
 - در روایتی نقل شده که از پیامبر (ص) درباره آیه ۱۰۵ آل عمران سوال کردند ایشان فرمود امر به معروف و نهی از منکر کنید اما هنگامیکه دیدید مردم دنیا را مقدم داشته و بخل و هوای نفس بر آنها حکومت می‌کند و هر کس تنها رای خود را می‌پسندد و گوشش بدهکار سخن دیگری نیست به خویشتن پردازید و عوام را رها کنید.^۳
 - در روایتی از امام علی (ع) می‌خوانیم ای مردم از حرکت در طریق هدایت به خاطر کمی اهل آن وحشت نکنید.^۴
 - از پیامبر اکرم در ذیل آیه ۱۰۱ سوره مائده روایت شده است خداوند حدودی را برای شما مشخص کرده است. پس از آن حدود تجاوز نکنید واجباتی را برای شما واجب کرده ضایع نکنید و حرمت چیزهایی را که بر شما حرام کرده نشکنید.^۵

^۱ نمونه ج ۱۲ ص ۱۷۲

^۲ المیزان ج ۱۳ ص ۱۴۲

^۳ نمونه ج ۱۲ ص ۲۰۰

^۴ پیشین ص ۲۰۱

^۵ المیزان ج ۱۳ ص ۱۶۹

- از پیامبر اکرم نقل شده است که آب بدبو و متعفن نزدیک شخص جهنمی می‌برند بطوریکه صورتش از حرارت آن بریان می‌شود. پوست سرش کنده می‌شود و هنگامیکه آن را می‌آشامد درونش را متلاشی می‌کند و از پایین خارج می‌شود.^۱
- از پیامبر (ص) درباره شخصی بنام عبدالله ابن خدعان که از مشرکین معروف جاهلیت و از سران قریش بود چنین نقل شده: کم عذاب‌ترین اهل جهنم ابن خدعان است. سوال کرد چرا ای پیامبر؟ فرمود زیرا او گرسنگان را غذا میداد.^۲
- در روایت دیگری می‌خوانیم که پیامبر به عدبن حاتم فرزند حاتم طایی فرمود: به خاطر سخاوت پدرت عذاب شدید از او برداشته شد.^۳
- امام صادق (ع) روایت شده است شیطان هنگام مرگ یکی از شیعیان ما از طرف راست و چپ او می‌رود تا او را از ولایت ما باز دارد اما خداوند نمی‌گذارد که آن شخص بلغزد.^۴
- در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم هر کس ما را دوست داشته باشد از ما اهل بیت است.^۵
- خطبه ۱۵۰ نهج البلاغه: امام علی علیه السلام درباره نیکی فرموده‌است برادر (دوست) خود را با نیکی سرزنش کن. بجای سرزنش به او نیکی نما تا شرمنده شود چون شرمندگی از هر سرزنش اثرش بیشتر است و بدی او را با بخشش بر او بر طرف گردان زیرا بخشش موجب دوستی است و بدی در برابر بدی سبب زیاد کردن دشمنی می‌شود.

^۱ نمونه ج ۱۲ ص ۲۷۳

^۲ نمونه ج ۱۲ ص ۳۰۱

^۳ اطیب البیان ج ۸ ص ۳۱۴

^۴ اطیب البیان ج ۸ ص ۳۱۴

^۵ نمونه ج ۱۲ ص ۳۰۹

- امام علی (ع) در خطبه ۱۵۱ نهج البلاغه در پرهیز از جاهای تهمت فرموده است هر که بجاهای تهمت و بدگمانی برود بدگمان بخود را نباید سرزنش نماید زیرا سبب شده که به او گمان بد برند.
- امام علی (ع) در خطبه ۱۵۳ در مورد آشکار نکردن راز فرموده است هر که راز خود را پنهان نمود خیر و نیکویی بدست اوست.
- امام علی (ع) در خطبه ۱۵۵ نهج البلاغه در مورد نیکی کردن به آنکه شایسته نیست فرموده است هر که حق کسیرا بجا آورد که حقیش نیست و احترام کند کسیرا که او درباره اش احترام نمی نماید او را بندگی نموده است.
- امام علی (ع) در خطبه ۱۵۶ نهج البلاغه در مورد اطاعت و پیروی مخلوق فرموده است اطاعت و پیروی مخلوق سزاوار نیست جایکه نافرمانی خدا در آن باشد. (یا عبادت و بندگی جایز نیست آنجا که موجب معصیت باشد مانند نماز خواندن در زمین غصبی).
- امام علی (ع) در خطبه ۱۶۵ نهج البلاغه در مورد سود کار برای خدا فرموده است هرگاه از کاری ترسیدی خود را در آن افکن زیرا سختی حذر کردن و پاییدن بزرگتر است از آنچه از آن ترس داری. اگر در بلا و گرفتاری باشی بهتر است که در بیم و ترس آن بمانی و این فرمایش راجع به امور دنیا است که شنیدن آنها مهمتر از دیدن آنها است بخلاف آخرت که دیدن آنها مهمتر از شنیدن میباشد.
- امام علی (ع) در خطبه ۱۶۷ نهج البلاغه در مورد سروری فرموده است ابزار ریاست و سروری، فراخی سینه، تحمل سختیها و شکیبایی در کارها و دادرسی و مانند آنها است.
- امام علی (ع) در خطبه ۱۷۰ نهج البلاغه در نکوهش ستیزگی فرموده است: ستیزگی اندیشه شایسته را دور می سازد. شخص را از راه راست باز میدارد و سود اندیشه را از دست می دهد.

- امام علی (ع) در خطبه ۱۷۸ نهج البلاغه در مورد مرگ فرموده است کوچ کردن و رفتن از دنیا نزدیک است. پس خرسند کسی است که توشه برداشته هنگام رسیدن مرگ آماده باشد.
- امام علی (ع) در خطبه ۱۹۶ نهج البلاغه در ستایش دانش فرموده است هر ظرفی تنگ می‌گردد و پر میشود به آنچه درون آن می‌گذارند مگر ظرف علم و دانش. سینه دل که چون علم در آن راه یافت فراخ می‌گردد و گنجایش دارد برای پذیرفتن علم دیگر.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۰۴ نهج البلاغه در مورد بی‌اعتنایی به گرفتاریهای دنیا فرموده است از خاک و خاشاک سختیها و گرفتاریها چشم ببند و بی‌اعتنا باش و گرنه هرگز خوشحال نخواهی ماند. گرفتاریها فرسوده‌ات می‌نماید.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۰۹ نهج البلاغه در مورد رشگبردن فرموده است. رشگبردن دوست از بیماری دوستی است از جهت آنست که در دوستی راست نیست زیرا دوست حقیقی کسی است که بخواهد برای دوستش آنچه برای خود می‌خواهد و این صفت با رشگبردن منافات دارد.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۱۱ نهج البلاغه در مورد بدگمانی فرموده است از عدل و دادگری نیست حکم کردن با بدگمانی به کسیکه طرف اعتماد است. زیرا بدگمانی به چنین کسی معصیت و گناه است. در قرآن کریم آمده است یا ایها الذین آمنوا اجتنبو کثیرا من الظن ان بعض الظن اثم یعنی ای اهل ایمان از بسیار بدگمانی درباره یکدیگر دوری کنید که برخی بدگمانی‌ها معصیت و گناه است.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۱۲ نهج البلاغه در نکوهش ستم فرموده است بد توشه ای است برای روز رستخیز ستم کردن بر بندگان.

- امام علی (ع) در خطبه ۲۱۳ نهج البلاغه در ترغیب چشم پوشی فرموده است از بهترین کارهای کریم و بزرگوار چشم پوشیدن و بی خبر و انمودن اوست از آنچه زشت‌های دیگران می‌داند زیرا کریم پرده کس ندرد و از بسیاری زشت‌ها خود را غافل نشان دهد.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۱۹ نهج البلاغه در زیان برخی صفات ناشایست فرموده است کسیکه برای بدست نیاوردن کالای دنیا اندوهگین شود به قضا و قدر خدا خشمگین گشته است. زیرا راضی نبودن شخص به نصیب و بهره دنیا در حکم راضی نبودن اوست به آنچه برای او مقدر شده است و کسی که اندوهی به او رو آورده، نزد دیگری گله نماید، از پروردگارش شکایت کرده و این نشانه ضعف و سستی ایمان است زیرا صبر و شکیبایی را از دست داده و کسیکه نزد توانگری رفته برای توانگریش به او فروتنی کند، دو سوم دینش از دست رفته زیرا اهمیت دادن به مال و دارایی ضعف و سستی است در یقین و باور به خدا.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۲۲ نهج البلاغه در سود شرکت فرموده است در خریدن و فروش با کسیکه فراخ روزی است شرکت کنید زیرا شرکت با او توانگری را سزاوارتر و بر برو آوردن بهره شایسته‌تر است زیرا شخص تنگ‌روزی بر اثر شرکت با فراخ‌روزی بهره می‌برد.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۲۴ نهج البلاغه در مورد انفاق فرموده است کسیکه بدست کوتاه، مال و دارایی خود را هر چند اندک باشد در راه خدا ببخشد بدست دراز، از جانب خدا بخشش می‌یابد. سید رضی علیه الرحمه می‌فرماید: معنی این فرمایش آنستکه آنچه را شخص از مال و داراییش در راه‌های خیر و نیکویی انفاق می‌کند هر چند اندک باشد خدایتعالی اجر آنرا بزرگ می‌گرداند.
- امام علی (ع) در خطبه ۲۲۸ نهج البلاغه در نکوهش دنیا فرموده است بخدا سوگند این دنیای شما در چشم من خوارتر و پست‌تر است از استخوان بی‌گوشت خوک که در دست گرفتار بیماری خوره باشد.

خوره دردی است که موجب خوردن و از بین بردن گوشت و اعضاء شخص شود و آن بدترین بیماریها است.

● چه کسانی بدون حساب به بهشت می‌روند: در روایات رسیده افرادی که دوستی و دشمنی‌شان به خاطر خدا باشد بدون حساب داخل بهشت می‌شوند و از اجساد و صورت‌ها و منابری که اینان بر آن هستند نوری ساطع است که همه چیز را روشن می‌کند و اینان از اصفیاء و برگزیدگان الهی هستند.^۱

● از امام صادق (ع) روایت شده است داوود و برادرانش چهار نفر بودند. پدرشان هم مرد سالخورده بود و با ایشان زندگی می‌کرد. داود که از همه کوچکتر بود گوسفندان پدر را می‌چرانید و برادرانش در لشکر طالوت خدمت می‌کردند. روزی پدر داود او را صدا زد که پسرم بیا این غذا را که درست کرده‌ایم برای برادرانت ببر تا علیه دشمنان نیرویی بگیرند. داود که جوانی کوتاه قد و کبود و کم مو و پاک‌دل بود غذا را برداشت و به طرف میدان جنگ روانه شد. در میدان جنگ صف‌های لشکر را دید که نزدیک شده بودند. داود همین‌طور که می‌رفت به سنگی برخورد صدایی از آن سنگ برخاست که ای داود مرا بردار و با من جالوت را به قتل برسان که خدا مرا برای کشتن وی خلق کرده است. داود آن سنگ را برداشت و در کیسه‌ای که قلاب سنگش را در آن گذاشته بود تا گوسفندان را با آن براند انداخت و به راه افتاد تا داخل لشکر شد و شنید که همگی از خونخواری و قهرمانی جالوت تعریف می‌کنند و قدرت او را بسیار بزرگ می‌شمردند. داود گفت چه خبر است که این قدر او را بزرگ شمرده و خود را در برابرش باخته‌اید. به خدا قسم به محضی که با او روبرو شوم او را خواهم کشت. مردم این خبر را به گوش طالوت رساندند و داود را نزد طالوت بردند. طالوت گفت امید است خدا جالوت را به دست این جوان به قتل برساند. وقتی که صبح شد مردم گرد طالوت جمع

^۱ اسرار الصلوه ص ۱۴۹

شدند و در صف لشگر رو به روی قرار گرفتند. داود گفت جالوت را به من نشان دهید. همین که او را دید آن سنگ را از کیسه در آورد و در قلاب سنگ گذاشت و با قدرت به طرف جالوت رها کرد. سنگ یگراست بین دو چشم جالوت خورد و تا مغز سرش فرو رفت. جالوت از اسب سرنگون شد. مردم فریاد زدند داود جالوت را کشت. پس از این واقعه مردم او را فرمانروای خود کردند. داود چنان مشهور شد که گویی از طالوت نامی شنیده نشده بود. خداوند زبور را بر داود نازل کرد و صنعت آهنگری را به او آموخت و به کوه‌ها و مرغان فرمان داد که با او تسبیح الهی گویند.^۱

● واقعه غدیر خم: آیه ۶۷ سوره مائده: انتخاب جانشین نقطه پایان رسالت

این آیه که در آن روی سخن فقط با پیامبر است وظیفه او را بیان می‌کند. با خطاب ای پیامبر (ص) "یا ایها الرسول" آغاز می‌شود و با صراحت و تاکید دستور می‌دهد آنچه را از سوی پروردگارت بر تو نازل شده است کاملا به مردم برسان. "بلغ ما انزل الیک من ربک". سپس برای تاکید بیشتر به او اخطار می‌کند و اگر نکنی رسالت او را انجام نداده‌ای. "و ان لم تفعل فما بلغت رسالته". آنگاه به پیامبر (ص) که گویا از واقعه خاصی نگرانی داشته است تسلی و تامین می‌دهد و می‌گوید در ادای این ترسی نداشته باش زیرا خداوند تو را از خطرات احتمالی مردم نگره می‌دارد. "والله یعصمک من الناس". در پایان آیه نیز به عنوان تهدید و مجازات به کسانی که این رسالت ویژه را انکار کنند و در برابر از روی لجاجت کفر بورزند، خداوند جمعیت کافران لجوج را هدایت نمی‌کند. "ان الله لا یهدی الکافرین". به راستی چه مساله مهمی در این آخرین ماههای عمر پیامبر (ص) مطرح بوده که در آیه مورد بحث عدم تبلیغ آن مساوی با عدم تبلیغ رسالت شمرده شده است؟ در کتابهای مختلف دانشمندان شیعه و اهل تسنن روایات زیادی دیده می‌شود که با صراحت

^۱ نمونه ج ۲ ص ۲۳۷

می‌گوید این آیه درباره تعیین جانشین برای پیامبر(ص) و سرنوشت آینده اسلام و مسلمین در غدیر خم نازل شده‌است. خلاصه، غدیر در آخرین سال عمر پیامبر(ص) در مراسم حجه الوداع با شکوه هر چه تمام‌تر در حضور آن حضرت به پایان رسید. علاوه بر مردم مدینه، مسلمانان نقاط مختلف شبه جزیره عربستان نیز برای کسب یک افتخار تاریخی، پیامبر(ص) را در این سفر همراهی می‌کردند. آفتاب تفته حجاز، آتش بر کوهها و دره‌ها می‌پاشید. این سفر همه چیز را آسان می‌کرد و ظهر نزدیک شده بود. کم‌کم سرزمین جحفه و سپس بیابانهای خشک و سوزان غدیر خم از دور نمایان می‌شد. یک روز پنجشنبه سال دهم هجرت بود و درست هشت روز از عید قربان می‌گذشت. ناگهان دستور توقف از سوی پیامبر(ص) به همراهان داده شد. موذن پیامبر(ص) با صدای الله اکبر مردم را به نماز ظهر دعوت کرد. مردم به سرعت آماده نماز می‌شدند. اما گرمای هوا چندان سوزان بود که بعضی مجبور بودند قسمتی از عبای خود را به زیر پا و طرف دیگر آن را به روی سر بیفکنند. نماز ظهر تمام شد. مسلمانان تصمیم داشتند فوراً به خیمه‌های کوچکی که با خود حمل می‌کردند پناهنده شوند ولی پیامبر(ص) به آنها اطلاع داد که همه باید خود را برای شنیدن یک پیام تازه الهی که در ضمن خطبه مفصلی بیان می‌شد، آماده سازند. کسانی که از پیامبر فاصله داشتند نمی‌توانستند قیافه ملکوتی او را در لابلای جمعیت مشاهده کنند. از این رو منبری از جهاز شتران ترتیب داده شد و پیامبر(ص) بر فراز آن قرار گرفت. نخست حمد و سپاس پروردگار به جای آورد و خود را به او سپرد و سپس مردم را مخاطب ساخت و چنین فرمود: من بزودی دعوت خدا را اجابت می‌کنم و از میان شما می‌روم. من مسوولم و شما هم مسوولید. شما درباره من چگونه شهادت می‌دهید؟ همگی گفتند: ما گواهی می‌دهیم تو وظیفه رسالت را ابلاغ کردی و شرط خیرخواهی را انجام دادی و آخرین تلاش خود را در راه هدایت ما نمودی. خداوند تو را جزای خیر دهد. سپس فرمود: آیا شما به یگانگی خدا و رسالت من و

حقانیت روز رستاخیز و برانگیخته شدن مردگان در آن روز گواهی می‌دهید؟ گفتند آری گواهی می‌دهیم. فرمود: خداوندا، گواه باش. بار دیگر فرمود: ای مردم آیا صدای مرا می‌شنوید؟ گفتند: آری، به دنبال آن سکوت سراسر بیابان را فرا گرفت. جز صدای زمزمه باد چیزی شنیده نمی‌شد. پیامبر فرمود: اکنون بنگرید با این دو چیز گرانمایه و گرانقدر که در میان شما به یادگار می‌گذارم چه خواهید کرد؟ یکی از میان جمعیت صدا زد؟ کدام دو چیز گرانمایه، ای رسول خدا؟ پیامبر (ص) فرمود: اول ثقل اکبر، کتاب خداست که یک سوی آن به دست پروردگار و سوی دیگر در دست شماست. دست از دامن آن بر ندارید تا گمراه نشوید و اما دومین یادگار گرانقدر من خاندان من‌اند و خداوند لطیف و خبیر به من خبر داده‌است که این دو هرگز از هم جدا نشوند تا در بهشت به من پیوندند. از این دو پیشی نگیرید که هلاک میشوید و عقب نمانید که باز هلاک خواهید شد. ناگهان مردم دیدند پیامبر (ص) به اطراف خود نگاه کرد. گویی کسی را جست و جو می‌کند و همینکه چشمش به علی (ع) افتاد، خم شد و دست او را گرفت و بلند کرد، آنچنان که سفیدی زیر بغل هر دو نمایان شد و همه مردم دیدند و شناختند که او همان افسر شکست ناپذیر اسلام (ع) است. در اینجا صدای پیامبر (ص) بلندتر شد و فرمود: "ایها الناس من اولی الناس بالمومنین من انفسهم" ای مردم، چه کسی از همه مردم نسبت به مومنان از خود آنها سزاوارتر است؟ گفتند: خدا و پیامبر داناترند. پیامبر (ص) فرمود: خدا مولا و رهبر من است و من مولا و رهبر مومنانم و نسبت به آنها از خودشان سزاوارترم و اراده من بر اراده آنها مقدم است. سپس فرمود: "فمن کنت مولاہ فعلی مولاہ" هر کس من مولا و رهبر او هستم، علی مولا و رهبر اوست و این سخن را سه بار تکرار کرد و به گفته بعضی از روایان حدیث چهار بار تکرار کرد. سپس سر به سوی آسمان برداشت و عرض کرد "الهم و ال من والاه و عاد من عاداه و احب من احبه و ابغض من ابغضه وانصر من نصره و خذل من خذله و ادرالحق معه حیث دار"

خداوندا، دوستان او را دوست بدار و دشمنان او را دشمن بدار، محبوب بدار آنکس را که او را محبوب دارد و مبعوض بدار آن کس را که او را مبعوض دارد. یارانش را یاری کن و آنها را که ترک یاریش کنند از یاری خویش محروم ساز. حق را همراه او بدار و او را از حق جدا مکن. سپس فرمود آگاه باشید همه حاضران وظیفه دارند این خبر را به غایبان برسانند. خطبه به پایان رسید. هنوز صفوف جمعیت متفرق نشده بود، وحی خدا نازل گشت: الیوم اکملت لکم دینکم و انعمت علیکم نعمتی: امروز آیین شما را کامل و نعمت خود را بر شما تمام کردم. پیامبر فرمود: خداوند بزرگ است. خداوند بزرگ همان خدایی که آیین خود را کامل و نعمت خود را بر ما تمام کرد و از نبوت و رسالت من و ولایت علی (ع) پس از من راضی و خشنود گشت. در این هنگام شور و غوغایی در میان مردم افتاد و همگی این موقعیت را به علی (ع) تبریک می گفتند. از افراد سرشناسی که به او تبریک گفتند ابوبکر و عمر بودند که این جمله را در حضور جمعیت بر زبان جاری ساختند. آفرین بر تو باد. آفرین بر تو باد ای فرزند ابوطالب، تو مولی و رهبر تمام مردان و زنان با ایمان شدی. این خلاصه از حدیث معروف غدیر بود که در کتابهای دانشمندان اهل تسنن و شیعه آمده است.

و من الله التوفیق